

KADINLARDAN, KADINLARIN ANKARASI

Kent yaşamı, içinde barındırdığı her türlü olumsuzluğa rağmen, kadına direnmesi ve mücadele edebilmesi için çeşitli imkanlar sunar. Buradan hareketle biz bu dosyada kentte kadının var oluşunu/olamayışını farklı yönleriyle ve onların işbirliğiyle ortaya koymaya çalıştık. Kadınların Ankara'sı nasıl bir şehir? Bu soruya cevap bulalım istedik. Bunun en iyi yolunun da onları deneyimledikleri mekanları anlatmaya çağırmak olduğunu düşündük. Orta sayfamızda kadınların, kendileri için korku yaratan, onlara itici gelen mekanlar ile sevdikleri, ait hissettikleri mekanları ve bunların sebeplerini ortaya seren anlatılarına yer verdik.

Bunun yanında Ankara'da kadınların ekonomik ve toplumsal hayata katılımı, yerel yönetim faaliyetlerinde yer almalarını, kent alanlarını, günlük hayatta kullanımlarına ilişkin deneyim ve pratiklerini anlatan birçok yazıya yer verdik. Böylelikle kadınların kenti nasıl farklı şekillerde yaşayıp deneyimlediklerini anlamak için ufak bir patika açalım istedik, daha sonraki sayılarda da bunun izini sürmek dileğiyle...

DOSYA: Kentten Kadınlar >> s.10 - 18

Akıllı Aydınlatma

Özsel Bebeli >> s.2

Kuirfest Ankara

Akın Atauz >> s.5

Yazır Köyü Kadınları

Gülistan Aydoğdu >> s.6

Yolunda A.Ş.

Mahir Ünsal Eriş >> s.7

BaşkentTarihi - 2

Özlem Mengilibörü >> s.9

Parlayan Gecemiz

Özgür Cengiz >> s.20

Ankara Mon Amour

Ebru Basa >> s.21

Angara Öyküleri - 2

Serdar Gülsöken >> s.22

Ankara'nın Önemli Doğa Alanları

Türkiye'nin 305 Önemli Doğa Alanından (ÖDA) 17'si Ankara sınırları içerisinde. Bu doğa alanlarını keşfetmek Ankaralılar için o kadar uzak değil.

Can Yenyurt >> s.8

"Her Şey Senin İçinde"

İnsan mizacını neye borçlu?
Doğadan kopuş ne zaman başladı?
İçimizdeki hayvan evcilleşti mi?
Biz hep doğadan rol mü çaldık?
Yoksa doğamız mı böyle?.....

Şevket Arık >> s.19

var mısın?
ankara'yi
birlikte
izlemeye...
solfasol ankara
izleme grupları
kuruluyor!
gazetesolfasol.com

Solfasol >> s.3

Redhack, Polisten Sonra, YÖK'ü de Haklıyor!?

Adını ilk olarak geçen Şubat ayında Ankara Emniyet Müdürlüğü'ne düzenlediği siber saldırıyla duyduğumuz Redhack'ı, Başbakan ve polis ordusunun ODTÜ'ye saldırısı sonrası YÖK'ün sitesindeki yolsuzlukları ortaya seren hack'laması ile bir kez daha anıyoruz. Birçok muhalif insan, Redhack'in yaramazlıklarını seviyor ve "neyse ki: Redhack var" diyor.

Emniyet Müdürlüğü ve YÖK'ten başka Kara Kuvvetleri Komutanlığı, Dışişleri Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, THY işçileri işten çıkartıldığında THY sitesi, Gülen ile ilişkileri göz önüne dökmek için Diyanet İşleri Başkanlığı, sonra ÖSYM'nin sitesi ve daha birçoğu, kızıl 'hacker'lar tarafından hack'landı. Ankara Emniyetini 'hack'lediklerinden dolayı 3'ü tutuklu 10 sanık, silahlı terör örgütü kurmak ve üye olmakla 24 yıla kadar hapis cezasıyla suçlanıyorlar, bildiği gibi dava duruşmaları 25 Şubat 2013'e ertelenmişti. Redhack'in sözcüsü Şirin Baba, basına verdiği söyleşilerde, "bu gençlerin Redhack ile doğrudan bağlarının olmadığını ve Redhack'in haberlerini paylaşmaktan başka suçları olmadığını" söylüyor. Şirin Baba, "amaçlarının ucuz kahramanlık olmadığını, kitlelerin koyun, yöneticilerin de çoban olmadığını farkına varmaları için çabaladıklarını" anlatıyor.

YÖK sitesine yönelik saldırıları neden yaptıklarını, "Başbakan'ın ODTÜ ziyareti sonrası gelişen protesto olaylarını manipülatif bir şekilde anlatması, öğrencileri hedef göstermesi ve akabinde YÖK ile çeşitli üniversite rektörlerinin Başbakana destek vermesi nedeniyle yaptıklarını" söylüyor. YÖK sitesinden ele geçirdikleri belgeleri, kimseyi mağdur etmemek için seçerek yayınladıklarını söylüyor.

Şirin Baba'ya yaptıkları 'hack'lemeler içinde en sevdiklerini anlatması istendiğinde, "halkına 'takla at' diyen İçişleri Bakan'ının sitesi olan 'icisleri.gov.tr' sitesini kırarak İdris Naim'e 'bizi seviyor musun?' diye soru sorup takla attığımız eylem, en sevdiklerimizdendir" diyor. /skoksal/abo/solfasol

"Hayatım ne gerek var dı?" 35 Saniyede Cinsiyetçilik

Enver Arcak

Sadece 35 saniyelik bir reklamda cinsiyetçi yaklaşım nasıl olurun örneğini izledim Pınar Et reklamında. Bir aile evde akşam yemeğindeler, kocası karısını güya yücelten bir jest yapıp başından çiçekler döktürüyor, kadın şaşkın "hayatım ne gerek vardı?" diyor. Kocasının cevabı; "çalış, üç çocuğa bak, evin işlerine yap, bir de üzerine İslim Kebabı yap, sana az bile..." Böyle söylediği ve güller döktürdüğü için karısını düşünen kişi oluveriyor adam. Reklam kadının "mecburi" görevlerini özetlemiş 35 saniyede...

Reklamın sonunda kadın kinayeli bir dille "bu gülleri de sen süpürüverirsin artık!" dediğinde adam şaşkın yemekten kesiliyor ve yüzünde "yok artık!" ifadesi beliriyor. Adam mı yoksa kadın mı daha ağır bir iş temposunda olduğu belirsiz, lakin belli olan çalışan bile olsa kadının mecburi görevleri; çocuklara bakmak, temizlik ve yemek yapmış, güller döktüren kocanın onları toplaması bile garipmiş. Bir tek bana mı garip geliyor bu kurgu?

**BEN SANA BLUES DİNLEME DEMİYORUM,
SAZINI DİNLE, BLUES'UNU YİNE DİNLERSİN.**

"Avareler, Ocak ayının ortasında "Ankara sokaklarında...
Güzelliğin on para etmez, bu bendeki aşk olmasa" başlıklı
ustalara saygı işiyle Ankara sokaklarındaydı."/Solfasol

Akıllı Şehirler - Akıllı Aydınlatma

Özsel Beleli - ozselbeleli@gmail.com

Elektriğin maliyetindeki çığırın artış şehirlerdeki karbon emisyonlarını azaltma çabalarıyla birleşince aydınlatma teknolojileri bir çözüm alanı olarak ön plana çıkmaya başladı. Son birkaç ayımı geçirdiğim İngiltere'deki iki ayrı şehirde cadde aydınlatmalarıyla ilgili farklı çalışmalar işte bence bu bağlamda önem kazanıyor.

Bunlardan birincisi Bath ve Bristol şehirlerini bağlayan yoldaki döner kavşaklarda kurulan yeni bir aydınlatma sistemi. Hem doğal ışık miktarını hem de trafik yoğunluğu bilgilerini gerçek zamanlı olarak derleyen bu aydınlatma sistemi bu bilgilerden hareketle hemen anında lambaların daha az veya daha çok ışık vermesini, tamamen açılmasını veya kapanmasını sağlayabilen akıllı bir teknolojiyle donatılmış. Anayollardaki döner kavşaklarda kurulan bu sistemin sadece elektrik tüketimi ve karbon emisyonuna değil, trafik güvenliğine de katkıda bulunacağı düşünülüyor.

İngiltere'deki diğer uygulama ise başkent Londra'nın Westminster Belediyesi'nde birkaç ay önce başlatıldı. Belediye sınırları içindeki halihazırda LED teknolojisi bulunan 14.000 sokak lambasını kapsayan bu sistemle

aydınlatma sistemi tüm ayrıntılarıyla belediye çalışanlarıncı Ipad üzerinden görüntülenebilecek, bozulan lambalar anında tespit edilip değiştirilebilecek, ömrünün sonuna yaklaşan lambalar önceden bilinip gerekli önlemler alınabilecek. Yeni sistemle belediye çalışanları sokak aydınlatma sistemlerini kolayca açıp kapatabilecek. Yaklaşık 10 milyon liraya malolan sistemin yedi yıl içinde sağlayacağı tasarrufla maliyetini karşılayacağı öngörülüyor.

Yaklaşık 3 ay önce Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın sokak lambalarını LED teknolojisine dönüştürme kararı da kapsamı sınırlı olmakla birlikte yine bu bağlamda kayda değer bir girişim. Keşke sadece sokak lambalarını değiştirmenin ötesine geçip entegre aydınlatma yönetimi sistemleri kurularak bu girişim daha ileri taşınsa.

Karbon emisyonunun azaltılması ve ışık konularının keşişiminde bahsetmeden geçemeyeceğim iki diğer teknoloji akıllı kavşaklar ile sinyal öncelikli otobüsler. Trafik yoğunluğunu yeraltındaki manyetik sensörlerle gerçek zamanlı olarak tespit ederek trafik ışıklarının sinyalizasyonunu otomatik olarak ayarlayan akıllı

kavşaklar Türkiye'de yayılmaya başladı gibi gözüküyor. Akıllı kavşaklar için duyduğum en kapsamlı girişim ise İzmir'de. Geçen yıl ihale süreci başlatılan Tam Adaptif Trafik Yönetim, Denetim ve Bilgilendirme sistemi kapsamında kısa dönemde şehirdeki 400 noktada akıllı kavşakların devreye sokulması planlanıyordu. Sinyal öncelikli otobüsler ise ABD'nin Cleveland ve Brezilya'nın Curitiba şehirlerinde kullanılan bir teknoloji; belediye otobüsleri ile trafik ışıkları arasında kurulan sinyal alıcı/verici sistemler ile otobüsün yaklaştığı bilgisini alan trafik ışıkları yeşile yeşil kalıyor, kırmızıya yeşile dönüşüyor. Böylece otobüsle seyahatin ortalama süresi azaltılarak özel araç yerine toplu taşıma kullanmanın cazibesi artırılıyor.

Şehirde yaşarken her gün karşılaştığımız ve ilk bakışta kronik gözükten sorunları teknolojiye dayalı akıllı ürün ve sistemlerle azaltmanın mümkün olduğuna inanandanım. Bu köşede, farklı şehirlerde gördüğüm ve beni heyecanlandıran akıllı çözümleri sizlerle paylaşıyorum. Bu köşede anlatılanlarla ilgili görüşlerinizi ve sizin gördüğünüz, okuduğunuz başka akıllı çözümlerle ilgili epostalarınızı dört gözle bekliyorum.

Solfasol Ankara İzleme Grupları Kuruluyor

Nedir "İzleme"?

Türk Dil Kurumu'na göre pek çok anlamı var. Hemen hemen hepsi yapmak istediğimiz ile bir ucundan ilgili ama İnsan Hakları Ortak Platromu'nun tercüme ettiği "İzleme Nedir?" başlıklı HURIDOCs el kitabındaki tanım en çok işimize yarayacak olan gibi görünüyor. Şöyle diyor:

"İzleme, bir durumun ya da tekil bir olayın sonrasında ne yapılması gerektiğini belirlemek üzere yakından gözlemlenmesidir."

İşte biz bunu yapmak istiyoruz ve Ankara için yapmak istiyoruz. Yapmak istediğimiz, geçip karşısına seyretmekten biraz daha fazlası. Bu bazen sadece duyurmak, bazen açığa çıkarmak, bazen keşfetmek olabilir. Ne olacağını, ne kadar fazlası olacağını izleyen kişi/kişilerin, izlediği durum ya da olaya göre belirlemesini bekliyoruz.

Ankara'yı Neden İzliyoruz?

- Çünkü bu şehirde olan biten her şey bizi ilgilendiriyor.
- Çünkü bu şehirde olan biteni anlamak ve bir şeyleri değiştirmek istiyoruz.
- Çünkü Solfasol'un içinde, çevresinde, yanında yöresindeki her insan, bu şehre farklı gözlerle bakıyorlar, farklı birikim ve yaşam tecrübesine, bakış açısına sahip. Her biri, bir diğerinin görmediği/göremediği bir detayını, kesitini görüyor Ankara'nın.
- Solfasol, içinde yer alanların her birinin şehre bakıp gördüğünü yansıtılabildiği kadar, bu şehrin gayriresmi gazetesi olmaya yaklaşacak.

Yani, biz bu şehirde olan biten her şey bizi ilgilendirdiği için, Ankara'da bazı şeyleri değiştirmek istediğimiz için ve bunu yaparken her Solfasolcu bir diğerinin farklı

bakış açısı ve birikimine ihtiyaç duyduğu için "izleme grupları" kuruyor ve Ankara'yı izlemeye alıyoruz.

Nasıl Olacak Bu İş?

- Bu izlemeyi adı, konusu ve süresi yapmak isteyen/isteyenlerin belirleyeceği "İzleme Grupları" ile yapacağız.
- Bir izleme grubu en az 1 (bir) kişiden oluşacak.
- Gruplar süreli ya da sürekli olabilecek. Yani, bir haftalık bir festivali 'izlemek' için de, Ankara'da kadın hareketini ve kadına yönelik şiddeti 'izlemek' için de izleme grubu kurulmasını bekliyoruz.

Örneğin;

- LGBT hareketi içindeki ele başlarından olan Umur G., ilgili Solfasolcuları da yanına alıp kendi çevresinde olan bitene bir de Solfasol için bakabilir. (ki adını koymadan bu yapıyor zaten)
- Ya da Gençlerbirliği taraftarı Kübraz C. izlemekte olduğu takımını bir de Solfasol için izleyebilir. Ekibin adını koymaz zamanıdır.
- Ankara'daki Film Festivallerini zaten takip eden Sinan Y'den olası bir Film Festivalleri İzleme Grubu'nda festivalleri aynı anda Solfasol için de izlemesini bekliyor olacağız.
- Ankara'daki sanat galerilerini Solfasol için mercek altına almış olan Özgür C.C.'nden bu işi büyütmesini ve konu ile ilgili izleme grubu kurmasını bekliyoruz.
- Ankara Kalesindeki kalemiz Kirit Kafe'den Şükrü T. ve onun aracılığı ile tanıştığımız Ali. O'nun Ankara Kalesi'nde olan biteni konu edinecekleri Ankara Kalesi İzleme Grubu'nu kurmaları an meselesi.
- Grubumuzun Solfasol mahallesinden tek katılımcımız Murat A. bu vesile ile Solfasol için kendi mahallesini izlemeye başlar mı yeniden acaba?

Solfasol'deki herkes için buna benzer

öngörülerde bulunmak mümkün. Herkesin farklı ilgi alanları, meşguliyetleri, işleri, politik, sosyal ve/veya kültürel altyapıları var. Bunların pek azını biliyoruz; daha azını Solfasol'a yansıtılabiliyoruz. Bu yüzden grupların adlarını önden koymayacağız. Önce sizlerden Solfasol için neyi ve nasıl izlemek istediğinizi duymayı bekleyeceğiz.

Şu anda Solfasol içinde olan herkesin Solfasol'da olmasının bir yapma isteğinin ifadesi olduğunu düşünüyoruz. "İzleme Grupları'nın bu yapma isteklerini tekrar hatırlamaları, gözden geçirmeleri ve harekete geçmeleri için bir fırsat olmasını umut ediyoruz.

Şu anda 134 kişilik bir grubuz. Gün geçtikçe daha da kalabalıklaşıyoruz. Sürekli bir araya gelmemiz ve verimli toplantılar yapabilmemiz gittikçe zorlaşıyor. 'İzleme Grupları' daha fazla Solfasolcunun bir yerden onay beklemeden, kendi yapmak isteklerinin, çerçevesini, süresini belirleyeceği bir ara mekanizma olarak görüyoruz. Bazen birlikte yapmanın keyfini, bazen gücünü yaşamak için bir olanak.

Bu Solfasolcular, dilerlerse ve tercihen aynı yere bakmak isteyen, benzer konularda izleme yapmak isteyen diğer Solfasolcularla bir araya gelip yapacak bu işi. Ama şart değil. Şart olan izlemek ve bu izlemenin sonucu Solfasol için haber, yazı, röportaj, hatta dosya ve hatta eylem üretmesi.

- Her grup, Ankara'da neyi izleyeceğini, nasıl izleyeceğini; bunu Solfasol'a ürün olarak nasıl yansıtacağını kendi içinde belirleyecek. Tüm izleme grupları ayda en az bir kez bir araya gelecek. Bu toplantıda izleme grupları gündemlerini paylaşacak Solfasol'un geri kalanıyla. Solfasol'un takip eden aylarda hangi konulara nasıl yer vereceğine birlikte

karar vereceğiz. Bunu adına da "Solfasol Genel Yayın Toplantısı" dedik şimdilik. Yeni sayının ve yeni yılın sıkışık gündemi ortadan kalktığına göre zamanıdır aradaki bu boşlukta izleme gruplarını konuşmanın:

Şimdi Ne Yapacağız?

Şimdi sizlerden beklediğimiz hangi konu ya da konularda izleme yapmaya talip olduğunuzu iki cümle başlıkla yazıp, bilgi@gazetesolfasol.com adresine e-mail atmanız ya da web sitemizdeki formu doldurmanız. Eğer varsa ve belli ise bunu kimlerle yapacağınızı da not ederin.

Ne Kadar Zamanım Var?

Buraya kadar okuduysanız aklınızda bir şeyler vardır zaten. Hemen yaparsanız sizden güzeli yok. İlk grup izleme gruplarının adını koymak ve ilk toplantılarını yapmak için bu ay sonuna kadar hedef belirledik. Tabi sizin de desteğinizle... Sonrasında dürtmeler başlayacak.

Peki söyler misiniz şimdi, Ankara'yı birlikte izlemeye ve bir kente nasıl sahip çıkılır göstermeye var mısınız?

İlk Ona Bile Giremedi! Gökçek'in "Dünya Belediye Başkanlığı" Hayal Oldu.

Bundan üç ay önce haber bültenlerinin ilk üç haberinden birisi şöyleydi:

"Melih Gökçek dünya belediye başkanlığına aday". Hızını alamayan bazı gazete ve televizyonlar haberi "Melih Gökçek dünyanın belediye başkanı oldu" edası ile verdiler. Reklamlar yapıldı, haberler verildi; medya ve kamuoyu açısından olay o gün kapandı. İmaj operasyonu başarılı bir şekilde tamamlanmıştı.

Ama biz o gün de dediğimiz gibi takipte kaldık. Yarışma Ocak ayının 8'inde sonuçlandı ve ilk ona giren belediye başkanları açıklandı. Melih Gökçek yarışmayı kazanamadığı gibi ilk ona da giremedi.

Yarışmada birinciliği **Bilbao Belediye Başkanı İñaki Azkuna** kazandı. Başkanlara ve neden ilk ona girdiklerine ileriki sayılarımızda daha ayrıntılı bakacağız. Şimdilik listesini vermekle yetinelim. İşte ilk ona giren belediye başkanları:

Sıra	Başkanın Adı	Şehir	Ülke
1	İñaki Azkuna	Bilbao	İspanya
2	Lisa Scaffidi	Perth	Avustralya
3	Joko Widodo	Surakarta	Endonezya
4	Régis Labeaume	Québec City	Kanada
5	John F Cook	El Paso	ABD
6	Park Wan-su	Changwon City	Güney Kore
7	Len Brown	Auckland	Yeni Zelanda
8	Edgardo Pamintuan	Angeles City	Filipinler
9	Mouhib Khatir	Zeralda	Cezayir
10	Alfonso Sánchez Garza	Matamoros	Meksika

Lale Sineması (Akün) ve Tiyatrosu (Şinasi) Satılıyor

1968 yılında, Emek İnşaat tarafından, Lale Sineması ve Tiyatrosu olarak yaptırılan ve uzun yıllar Şinasi Sahnesi, Akün Sineması - Tiyatrosu, Çağdaş Sahne olarak hizmet veren, sonradan eklenen ofis kulesi ile bugün Sosyal Güvenlik Kurumu birimlerine de ev sahipliği yapan bina satışa çıkartıldı.

SGK, Türk Kızılay'ı, AOÇ ve THY'nin iştiraki olan Emek İnşaat ve işletme A.Ş.'ye ait bina, en yüksek fiyatı veren istekliler tarafından satın alınabilecek. Çankaya bölgesindeki en büyük ve önemli sahneleri barındıran, Ankaralı sanatseverler için paha biçilemez bir değere sahip bu yapı için alınan satış kararı ve satış biçimi şaşkınlık yarattı. İhale şartnamesinde, Akün ve Şinasi Sahneleri ile ilgili bir ifade bulunmaması, "Yeni Sahne'den sonra bu sahneleri de mi kaybediyoruz, sanat dostu Ankara'nın yerini sahne düşmanı Ankara'mı alıyor" gibi sorulara neden oldu. Konu ile ilgili ayrıntılı haberimizi Solfasol Mart sayımızda bulabilirsiniz. /Solfasol

ÇAĞRI: ROBOSKİ Utancında Bir Yıl Bir Ay

Roboski katliamının üzerinden bir yıl bir ay geçti. Ne yargılama süreci ne idari soruşturma ne de meclis komisyonu tarafından yürütülen raporlama çalışmasında ciddiye alınmaya değer bir ilerleme söz konusu.

İnsan hayatının bu denli değersiz görüldüğü bir ülkede barıştan, birlikte yaşamaktan söz etmek son derece zor. 34 kişinin katledilişi karşısında siyasi kararlılık, toplumsal duyarlılık sergilenemiyorsa ne zaman ve hangi durumda bu sorumla hareket edeceğiz.

Bizler biliyoruz ki yine yıllar önce ocak ayında katledilen Uğur Mumcu ya da Hrant Dink ile ilgili cinayetler aydınlatılmadığı için Türkiye 34 kişinin göz göre göre katledilebildiği bir ülke haline geldi. Yine öyle inanıyoruz ki, Roboski'nin sorumlularından

hesap sorulmadıkça benzer cinayetler aydınlatılamayacak, yeni suikast ve katliamların işlenmesinin önüne geçilemeyecektir. Roboski yargılamasını sıradan bir adli vaka gibi zamana yarma, konuyu kamuoyu gündeminden uzak tutmaya çalışma ve hesap vermektен kaçma eğilimi asla kabul edilemez. Roboski katliamını bir dönüm noktası olarak görüyor ve Roboskiyi unutmuyacağımızı, unutturmayacağımızı ifade etmek için burada buluşuyoruz.

Her ayın 28.günü bu katliamı gündeme taşımak üzere, Yüksel Caddesi İnsan Hakları Anıtı önünde buluşmaya devam edeceğiz.

Vicdanı körelmemiş adalet arayışından vazgeçmemiş herkesi bu buluşmaya davet ediyoruz. /Ayhan Bilgen

Avukat Tutuklamalarında Geline Noka: Polis Devlete Doğru Koşar Adım

Adı hak ihlalleriyle mücadelede anılan aktivist avukatların oluşturduğu Çağdaş Hukukçular Derneği, Halkın Avukatları Bürosundan avukatlar ile Yürüyüş dergisi ve Grup Yorum üyelerinden bir grup muhalif, polisin DHKP/C'ye yönelik operasyonu kapsamında gözaltına alındılar.

Polisin yaptığı operasyonların hukuksuzluk, hak ihlalleri ve çelişkilerle dolu olduğu görülüyor, örneğin:

- Gözaltına alınan Grup Yorum üyeleri kaba dayak ve işkenceye tabi tutulmuşlar ve kısa süren gözaltı süresinden sonra savcılık tarafından serbest bırakılmışlardı;
- Yine gözaltına alınan Ebru Timtik için polise yakın çevrelerden, CHP Kağıthane İlçe Başkanı Zeynel Öztürk'e suikast düzenlenmesi için talimat verildiği ileri sürülmüş; ancak Zeynel Öztürk, arkadaşı Timtik'in avukatlığını üstlenmişti;
- Arama yapılan avukatlık büroları mahkeme kararı olmadan sadece hâkimlik kararı ile basıldı;
- Polisler, avukatların bürolarına, yanlarında savcı olmadan baskın yapmış, bürolar talan edilmiş ve yapılan uyarılar sonrası savcının gelmesi beklenmiştir;
- Gözaltına alınanların yakınlarıncı, el konulan bilgisayarlarda yine nereden geldiği bilinmeyen virüslü dijital delil uygulamalarına örnekler olduğu bildirilmektedir;
- Gözaltına alınan avukatlar da, polisin kaba ve işkenceyi aratmayan tutumlarıyla karşı karşıya kalmışlar ve kendilerinden rızaları alınmadan kaba kuvvetle kan, kıl ve tükürük örnekleri alınmıştır;
- Polis, savcılarının sürdürdüğü bir soruşturma sırasında adeta taraf olarak, sanıkları suçlayarak, şüphelileri kesin suçluymuşcasına gösterecek basın açıklamaları yapmıştır.

Bu operasyon, bir kez daha polisin "yargıya rağmen" gücünü, denetimsizliğini gösteriyor. Bu operasyon, polis gücünün denetimsizliğinin, demokrasi açısından ne denli önemli problemlerden biri olduğunu gösteriyor. Nitekim ABD'nin en saygın insan hakları kuruluşu Human Rights Watch da, bu gözaltılara yönelik olarak "Türkiye'de terörle mücadele yasalarının keyfi bir biçimde ve kötüye kullanıldığını" belirtiyor ve bu yapılanın "hükûmete muhalefet edenlere yönelik kapsamlı bir bastırma operasyonu" olduğunu ekliyor.

Yurtiçinden de birçok kişi, kuruluş ve örgütlenme, birçok şehirde, avukatların hoyratça gözaltına alınmasını protesto etti. /sergin/abo/solfasol

Bir Garip Solfasol Hikayesi Bu Gazete Kimin?

Gazetemiz yayına hazırlandığı dakikalarda İstanbul temsilcisi görüldüğümde olsa gerek İstanbul Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatroları Müdürlüğü'nden birisi beni aradı. Arayan kişi "Solfasol" isimli gazetenin söz konusu Kurumda kime her ay gönderildiğini öğrenmek istedi. Ben de eğer bir kişi ismi yazmıyorsa muhtemelen kuruma gönderilmiş olacağını söyledim. Meğer gazetemiz her ay Şehir Tiyatroları Müdürü Sali Efiloğlu'nun odasına dek gidiyormuş. Sanırım müdürün talimatıyla kurumdaki potansiyel Solfasol okuru için minik bir soruşturma söz konusu olmuş. Sonuç olarak müdür sekreterliği kibarca bir daha derginin kuruma gönderilmemesini talep etti. /Alper Şen

Not: Solfasol, her ay aboneleri ve destekçileri yanında, ayırım yapılmaksızın aralarında gazetecilerin, sanatçıların, siyasetçilerin, akademisyenlerin de olduğu beşyüzü aşkın kişiye ve pek çok kuruma postalanmaktadır.

Hazinenin Belediyelerden Alacağı 14.5 Milyar TL. Ankara Belediyesi, Hazineye Borç Takma Yarışında Açık Ara Başta.

Belediyelerin borçlarının yarısı, vadesi geçmiş borçlar: yani büyük ihtimalle devlet, belediyelerden kaynaklı bu geciken alacaklarının önemli bir kısmının üzerine bir bardak soğuk su içecek. Ankara Belediyesinin toplam borcu: 4.3 milyar TL, hazineye taktığı gecikmiş borç toplamı ise 2.3 milyar TL. Yani hazinenin belediyelerden kaynaklı gecikmiş alacaklarının %30'u Ankara Belediyesi yüzünden. Yani görünen o ki: Gökçek, çok fena halde "minnettar". /sabah/abo/solfasol.

Sinan'ın Cenab-ı Ahmet Paşa Camii'nin Çevresinde Geçmişe Yolculuk

Nuran Şentürk Karakılıç

Solfasol'un Haziran ayı sayısında Enver Arcak'ın yazısının ortasına konuşlanmış camiyi görünce çocukluğuma ışıldandım. Bu yaşama kadar Yeni Cami olarak bildiğim caminin Cenab-ı Ahmet Paşa Camisi olarak bir Sinan eseri olduğunu okuduğumda hiç de ihtiyacım olmadığı halde bir yaşama daha girdim. Ama öğrenmenin de yaşı yoktur değil mi?

Her şeyin üstünü örtme merakımızdan mı yoksa muzipliğimizden mi bilmem 16. Yüzyılda yapılmış bir camiyi herkesin yeni cami olarak bilmesi tam bir ironi ve Cenab-ı Hak'ın hikmeti işte.

Dediğim gibi Cenab-ı Ahmet Paşa Camii'nin çevresi benim çocukluğumun geçtiği mekanlardır. Cemaatin ayaklarının altında dolaştığımız ve camiyi kirlettiğimiz için Hoca Efendi bizi sık sık kovalardı. Ama caminin hemen yanında türbenin arkasında yer alan mezarlık bizim oyun alanımız olduğu için oraya hiç karışmazdı. Kendimize kalkan yapıp arkasına gizlendiğimiz mezar taşları ile mezarlığın saklambaç oyunu için ideal bir yer olduğunu sanırım siz de kabul edersiniz.

Biz çocuklar mezarlığın içinde cirit atarken büyüklerin kıydan kıyadan dualar okuyarak telaş ve korku ile uzaklaşmalarına çok gülerdik. İnsanların en büyük korku ve pişmanlıklarının geçmişlerinde olduğunu, ölümler yerine dirilerden korkmak gerektiğini çok sonraları öğrendik. Mezarlıktaki erik ağacının hoş kokulu meyvelerinin tadı ise hala damağımda. Babam mezarlıkta yetişen meyvelerin yenmesinin doğru olmadığını düşünürdü. Annem ise "Niye yenmezmiş ki? Onlar geçmişlerimizin bize ikramlarıdır bal gibi de yenir" diyerek bize arka çıkardı. Hatta bir ara eriklerden reçel yapmaya da niyetlendiydi de sonradan babamın yemeyeceğini hatırlayıp vazgeçmişti.

Yorulduğumuz zamanlarda caminin hemen yanındaki sekizgen planlı zarif bir yapı olan şadırvana koşar elimizi yüzümüzü yıkarken bir taraftan da su şakaları ile birbirimizi ıslatırdık.

Cenab-ı Ahmet Camii'nin hemen yan tarafında yan yana iki türbe vardı. Türbelerden biri daha büyük taş işçiliği ile göze çarpan külah gibi çatısı olan görkemli bir yapı diğeri ise kare planlı küçük bir türbe idi.

Cenab-ı Ahmet Paşa Türbesi olan büyük türbeye pašalığına olan saygımızdan olsa gerek pek girmez, paşayı rahatsız etmezdik. Hacı Esat Efendi'ye ait olan küçük türbeden ise hiç çıkmazdık. Yatırıla pek bir içli dışlı olmuş hatta nerede ise akrabalık bağı bile kurmuştuk. Çocukça isteklerimizi aktarıırken "Dedeciğim bir bisikletim olsun, bir taş bebeğim olsun" diye gayet samimi bir şekilde istekte bulunur, küçücük ellerimizi açıp kendimizin icadı olan dualarla isteklerimizin kabulünü dilerdik.

Türbenin içinde köşede orta boy bira fiçilerini andıran üstünde yuvarlak demirden bir kulpu olan köşeli silindirik şeklindeki bir taş vardı. En az 30-40 kilo gelen bu taşın adı dilek taşı idi. Eğer dileğimiz olacaksa taş kuş olur havalanır dileğimiz olmayacaksa yerinden kıpırdamazdı. Biz çocuklar ise elimizi attığımız her seferde o ağır taşı kolaylıkla kaldırırdık. Bunun nasıl olabildiğini bugün bile çözebilmiş değilim. Bu anlattığım size yaşımın götürüsü olan zihin bulanıklığı gibi gelebilir ama yeminle söylüyorum doğrudur. Hem herkes de zihnimin açık ve bulutsuz olduğunu söylüyor, ben onların yalancısıyım.

Bu dilek taşının şöhreti o kadar yayılmıştı ki sınava girecek yeni yetmeler, kısmet arayan genç kızlar, dizlerindeki romatizma ağrılarına çare arayan yaşlı teyzeler bile türbeye üşüşürlerdi. Kimi taşı kaldırır kimi yerinden oynatamazdı. Böyle durumlarda çıkarıcı çocuk zekamız devreye girer "teyze senin için ben kaldırayım mı?" diye sevimli bir teklifte bulunurduk. Avucumuza sıkıştırılan bozuk para ile de ambalajındaki zenci kadın resminden dolayı kara kız sakızı dediğimiz cikleti almaya bakkal amcaya koşardık.

"Anılar yaşlıların baş tacıdır" derler ya doğrudur. Sayın Enver Arcak 'ın Cenab-ı Ahmet Paşa Camisi'ni anlattığı yazısı üzerine artık bir asaya dönüşmüş olan bastonuma yaslanarak çocukluğumun mekanına Ulucanlara gittim. Cami yenileme çalışmaları sebebi ile kapalı idi. Avlusunda gezinip avlu tavanındaki güzel bezemelere baktım. Çocukluğumun zarif ve görkemli şadırvanının yerinde daha küçük modern bir yapı vardı. Türbeler açıktı. Her iki türbeyi de ziyaret ettim. Temiz ve bakımlı idiler. Her ikisinde de "Türbelerin bakımı için boş geçmememiz" in gerektiğini hatırlatan yazıların yazılı olduğu küçük karton kutular vardı. Dualarımızın mali dayanağı da olursa daha makbul olacaktı herhalde.

Hacı Esat Efendi Türbesi'nde daha önce bahsettiğim dilek taşını aradım, yerinde yoktu tabi. Bilgisayarımın başına geçip dilek ve isteklerini Facebook veya Twitter sayfalarına yüklemek varken insanlar niye taş filan kaldırıp yorulsunlar ihtiyaç kaldı mı ki?

Oyun alanımız olan mezarlık da biraz küçülmüş gibi geldi bana. Ya çocuk gözlerim orayı olduğundan daha büyük görmüştü ya da bir kısmı yanı başında yer alan dinlenme ve çocuk parkına ilave edilmişti. Bir keten boyu tapulu arazilerinden başka şeyde gözü olmayanların hiçbir ihtilaf çıkarmadan yapraklarından feragat ettiklerine eminim. Geçmişin tozlarını üflediğim bu küçük gezi bana çok iyi geldi. İzlenimlerin ve anlattıklarım inşallah sizlere de iyi gelmiştir.

Büzüklerin Efendisi: Devlet ve Kuir Sinema

Abdulhalim K.* - abdohalim@gmail.com

Sanatın öldüğü çağdayız. Hafta sonu Kubrick ya da Bergman'ın son filmi izlemek için gitmiyoruz salonlara. İyi filmin az üretildiği, üretildiğinde de kendisine izleyici bulmakta zorlandığı günümüzde, imdadımıza festivaller yetişiyor. 'Festival filmi' gibi içi boş kavramların oluştuğu aynı dönemde, devleti kış deliğimiz kadar yakından hisseden biz Ankaralıların yapabileceği fazla bir şey de yok.

Her şeyin politik olduğunu savunan biri olarak KuirFest'i de kızıl gözlüklerimle izledim, her şeyi devlet denen illele ilişkilendirmeden edemedim. En safları devleti önyargılardan arınmış, herkesin iyiliğini düşünen, tarafsız bir ana olarak görür. Oysa tarih boyunca, cinsler arası güç ilişkilerinin baş düzenleyicisi 'O' olmuştur. Devleti, cinsiyetin kurumsallaşmasıdır, cinselliği denetler: Eşcinselliği yasaklar, reşit olma yaşını belirler, AIDS ve HIV gibi cinsel hastalıklara karşı politikalar üretir. Hem hegemonik erkekliği asker ve polis ile kurumsallaştırır, hem de onların yarattığı şiddeti, tecavüzleri denetlemek için yoğun çaba sarf eder. Polis tacizi, sokak şiddeti, ekonomik ayrımcılık, eşcinselliği ve eşcinselleri küçümseme, AIDS korkusu: Tüm bunlar hegemonik erkekliğin araçlarıdır. Devlet eşcinsel eğilimlerini baskılayan kadınlar ve erkekler yaratır ve tatmin edilemeden bastırılan arzular da, eşcinsel bireylere yönelik nefret yaratır. Bir grup insan da mevcut düzene nanik yapmak için KuirFest'te bir araya gelir.

KuirFest'in kısırlarından ilki bir islahevinde geçiyor: The Wilding'de aynı hücreyi paylaşan iki genç erkek birbirlerine aşık oluyorlar, fakat bu diğer mahkumların hiç mi hiç hoşuna gitmiyor. İki genç sözlü ve fiziksel şiddete, tacize ve en sonunda tecavüze uğruyorlar. Peki devlet ne yapıyor? Hiçbir şey, hademe kılığında girmiş, yerleri paspaslamaya devam ediyor. Dolayısıyla iki gencin kendilerini savunmak için şiddete başvurmadan başka çaresi kalmıyor, böylelikle de islaheviden kurtulma şansını tamamen kaybediyorlar. Devletin hapisaneleri gibi, ordusu da tecavüzcüler için elverişli bir ortam sağlar. Bir başka kısa film Bradley Manning Had Secrets, ABD ordusu için 'şer bölgesinde' hizmet veren genç bir askerin feminen tavırları nedeniyle orduda yaşadığı zorluklara aldırılmayıp, kendini ABD'nin kirli çamaşırlarını dökmeye adanmasıyla ilgili. Bradley'in yaptığı pasif-agresif bir intikam değil, düzenin değişmesi için üzerine düşeni yapmak. Tıpkı aşkları için FBI'dan ayrılmak zorunda kalan arkadaşları gibi. Bir diğer kısa Mila Caos bize Küba'daki gey hayatını anlatıyor. İlk sahnede polis tarafından merkeze ifadeleri alınmaya götürülen birkaç trans oldukça cinsiyetçi ifadelerle bu durumdan bıktıklarını ifade ediyorlar. (Hepimizin üzerine düşünmesi gerektiği bir durum bu: Bazen biz de cinsiyetçiyiz!)

Henüz on yedi yaşında olan Sebastian'ı polislerin elinden annesi alıyor. Polis merkezinde kocaman Chavez portresi var. Sanırım yönetmen birkaç yıl önce BBC World News'e gözleri yaşlı, "Vakti zamanında eşcinsellere çok kötü şeyler yaptık, pişmanız" diyen Hugo Chavez'i affetmemiş. Affedemez de zaten, bir özür tecavüz edilip öldürülen eşcinselleri geri getirmez çünkü.

Alman Kültür Merkezi'nde gösterilen belgesellerden ikisi yerli yapımdı. Ben, Sen, O iki transseksüel kadının deneyimlerine odaklanıyor. İki kadının hayatında da dinin önemli bir yere sahip olduğunu görüyoruz. Biri bütün 'kutsal kitap'ları okuyup, "Tanrıdan büyük ayrımcı" olmadığına karar verirken, diğeri, tarikatlara katıldığını buralarda tecavüze uğradığını anlatıyor. İngilizce ve İspanyolca bilmelerine rağmen iş bulamadıklarını söylemeye gerek bile yok. Bir diğer yerli belgesel Hala'da ise kendi köyünde yaşamayı seçen İhsan'ın öyküsü var. Karşı cinsin kıyafetlerini giyip, makyaj yapan, kendini kadın olarak tanımlayan İhsan önceleri köyde kabul edilmiyor. İhsan'ın kendini kabul ettirebilmesi için hayır deme lüksü olmaksızın köylülerin her işine koşması gerekiyor. Cam siliyor, evlere temizliğe gidiyor, tarla sürüyor (eminim izleyen pek çok kişiye Dogville'deki Grace'in halini hatırlatmıştır). Bu hizmetlerinin karşılığında ise köy halkı lütfedip hoşgörülü davranır oluyor. İhsan operasyon geçirmeyi düşünse de köylüler buna sıcak bakmıyor; çünkü öyle bir durumda erkeklerin aklını çelebilir (Tekvin'deki baştan çıkarıcı Havva metaforu), kadınlar kocalarını kıskanabilir... Bu belgesel vesilesiyle hoşgörülen denilen şeyin başlı başına bir sorun olduğunu iyice kavırıyoruz.

KuirFest kapsamında düzenlenen panellerden ilkinde Ceren Yılmaz, Belgin Çelik ve Buse Kılıçkaya'yı dinledik. Belgin, darbe yıllarında trans olmanın ne demek olduğunu çok iyi bilenlerden. Bu dönemde operasyonların gey kültüründe çok 'moda' olduğunu, fakat doktorların bu karara pek sıcak bakmadığını, cinsiyet değiştirmek isteyen insanları caydırmaya çalıştığını, operasyon yapan doktorların ve bu operasyonları geçiren transların ise devletin askerleri tarafından yanlış ifadeler vermeye zorlandığını öğreniyoruz. Ceren ise hareketin geldiği noktaya, bunca yılın çabalarına çok güzel bir örnek: Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde öğrenim görüyor. Ondan öğrendiğimiz şey ise, erkek bedenine hapisten yaşadığı tepkilerin, transeksüel olmasıyla birlikte 'kısmen' azalmış olması. Ceren ne kadar koltuklarımızı kabartsa da, en güzel cümleler hayat sınavından çıkan bir orospudan geldi: Buse, Cinsiyet Belası'nı özetleyip, Butler'in performatif kavramına vardı, meselenin am ve

Salonların dolu olmadığına bakmayın, izleyiciler oldukça çeşitliydi. Eşcinsellerin daha fazla özgürlüğe ihtiyacı yok diyen de vardı, altyazıcı çocuğu kolilemek isteyen de...

sikten ibaret olmadığını söyleyerek. Buse, trans olmayı görsel algılarla tanımlamıyor, toplumun sunduğu cinsiyet rollerini yakalamaya çalışmıyor, çünkü kadınlığın ölçüsü yok, tektiplilikten uzak; trans ve biseksüel! Peki, Buse kadınlığı ve erkekliği tümüyle reddedebiliyor mu? Hayır, aslında istemese de saçlarını sarıya boyamak zorunda ki geceleri fark edilsin, göğüsleri olmak zorunda ki hayatını idame ettirebileceği parayı kazanabilsin! Buse'nin çözümü de Foucault'nunkini anımsatıyor: Kendinizi tanımlayıp da iktidara özne olmayın!

Chuppan Chupai Doğu'da LGBTTQ olmakla ilgili. Dünyanın pek çok yerinde olduğu üzere Pakistan'da da LGBTTQ olmak yasal değil. Polis/devlet korkusu, kötü muameleden ölenler, bunu protesto etme durumunda tutuklamalar var... Eğitimli ve varlıklı olmak ya da apolitik olmak; hiçbiri çare değil Doğu'da. Nedeni İslam. Din o kadar içselleştirilmiş ki, LGBTTQ bireylerin kendisi bile günahkar olduklarını, Allah'ın aslında onlar üzülmesin diye bu tür ilişkileri yasakladığını düşünüyor. İktidarın tanrısal dayanağını devirebilmek için köktendinciliğe direnmeye mecalleri yok.

Muhafiz olamazsam içim rahat etmez: Festivalde hoşuma gitmeyen şeyler de oldu. Cer Modern'de Aksoy'un 1981 yapımı (tarihe dikkat) Şöhretin Sonu filmi izledik. Filmde Bülent Ersoy'un dramı vardı: Küçüklüğünde bebekleriyle oynayan, annesinin kıyafetlerini giyen, toplumsal şizofreni kurbanı bu kadına seyirci niye güldü, anlamadım! Parlamantoda 24 Ocak kararları yerine Ersoy'un ne kadar kadın olup olmadığını tartışılması mı komikti? Kanunun, delirip "Bülent Ersoy kadın değildir!" ("Kürt yoktur!" a benzemiyor mu?) demesi mi komikti? Bir başka kanun figürü psikanalistin kadın Bülent'e "Eski sevgilinize dönün!" (o da kadın!) demesi mi komikti? Evet, sanırım sonuncusu biraz komikti. Kabul; benim kafam da nanay.

Böylece iyi kötü bir festival daha geldi geçti. İyi filmleri ancak yılda gerçekleşen üç dört festival vesilesiyle izleyebilen bir Ankaralı olarak, sabırsızlıkla Mayıs ayında gerçekleşecek Uçan Süpürge Kadın Filmleri Festivali'ni bekliyorum. Ki süpürgeme binip, erksiz, cinsiyetsiz, devletsiz diyarlara uçabileyim...

* Ankara Üniversitesi Toplumal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları Yüksek Lisans öğrencisi, müzmin işsiz.

Kuirfest Ankara

Akın Atauz

Başlıkta yan yana duran iki sözcük bile, alışılmadık bir durum, olağanüstü bir yenilik göstermiyor mu? Böylesi bir festivali Ankara'da yaptıkları için Pembe Hayat Derneği'ni ve Festival'in tüm çalışanlarını ne kadar kutlasak, onlara Ankaralılar olarak ne kadar teşekkür etssek, azdır.

Ankara, Türkiye'ni kinci büyük kenti olmasına ve milyonlarca kişiden oluşan nüfusuna rağmen, bir "metropol" sayılır mı? Böylesi kuşkların olmaması için, Ankara'nın, gerçekten dünya ile ilgilenen ve iletişen, dünyada olup-biten her şeyin bir anlamda bu kente de yansıdığı, izlemeye kimsenin gücünün yetmeyeceği kadar geniş kültürel çeşitlilik sunan, gecesi ve gündüzüyle sürekli canlı ve devingen, ekonomik etkinliği, ticareti ve borsası her an değişkenlikler gösteren, çarşıları kalabalık ve rengarenk, politik kimliklerinin ve protestolarını birçoğunun biri birini bile izleyemeyecek kadar çoğullaştığı, sel halindeki insanların 24 saat sürekli koşuşturduğu, ele avuca sığmaz, sürekli değişen, eğlencenin ve modanın sürekli parladığı, dünyanın her ülkesinden yiyecek ve içeceklerin, dünyanın bütün mutfaklarının restoranlarında bulunduğu, her türlü cinsel kimliğin özgürlüğünün yadigarımadığı, sokaklarında her ülkeden insanın yüzünü ve giyim-kuşamını gördüğünüz, her dilden konuşmaların neredeyse ülkenin dilinden çok duyulduğu bir yer olması gerekirdi.

Ama Ankara böyle bir yer değil. Ankara henüz (nüfusu dışında) metropol bir kent değil. Ama buna rağmen, Pembe Hayat, Ankara'ya büyük bir armağan veriyor ve Kuirfest'i Ankara'da düzenliyor. Uçan Süpürge Kadın Filmleri Festivali gibi bir yenilikle on yıllarca önce, sinema konusunda girişimlere başlayan Ankara, şimdi Kuirfest ile sinemada bir atılım daha gerçekleştiriyor. Ankara, bunca kavruk bozkır kenti kimliğine ve bunca üniformaya, bunca takım elbiseye-kravata rağmen, yüz hatlarındaki gerilime ve devlet adamı bakışının

derinliğine ve ciddiliğine, bunca ölgün gece yaşamına ve çeşitlenebilme/renklenebilme cesaretsizliğine rağmen, bu konuda İstanbul'u bile geçiyor ve Kuirfest gibi bir festivale ev sahipliği yapıyor.

Ne anlama geliyor, Kuirfest? Her şeyden önce LGBT bireyler ve kent için yeni "ifade alanları yaratmak", bu alanları genişletmek anlamına geliyor. İnsan haklarını, LGBT bireylerin haklarını anlatırken, belki daha da çok, gündelik yaşamları ve her insan, her erkek ve kadın gibi yaşadıkları insanlık hallerini anlamamızı sağlıyor. Ortalamadan farklı olmayı, alışıldık beklentinin dışında kalmayı, hangi nedenle olursa olsun, sıra dışına çıkma halleri üzerinde düşünebilme fırsatı veriyor. Önemli olan, bizlerin, ayrımcılığın ne olduğunu, olağan veya özel mekanizmalarının nasıl çalıştığını görebilmemiz. Ayrımcılık hallerine ve onun, bazen farkında bile olmadan şiddet diline dönüşen uygulamalarına karşın, beyaz perde arayıcılığıyla bakabilmemiz. Ya da, bir panelde veya atölyede bu konular üzerinde tartışabilmemiz.

Baktıkça ve tartışıkça ne göreceğiz? Büyük bir olasılıkla, ayrımcılığın dilinin ne kadar hoyrat olduğunu, gizli ve açık şiddetinin insanı nasıl etkilediğini, kendi sınırlılıklarımızı. Ama bir şeyi daha göreceğiz: Farklı olmaktan korkmayanların, utanmayanların, saklanmayanların ne kadar cesur ve dürüst olduklarını, ya da nasıl, sadece kendileri gibi insanlar olduklarını ve "herkesin farklı ve eşit olduğu bir dünyanın hayaline inancın" neye benzediğini... Muhafazakarlık ve değişen anlam ve kavramların dünyası ile ilişki halini, dilini ve duruşunu...

Dünyada kaç kent vardır ki, böyle bir Kuirfest düzenleniyor olsun? Kocaman bir övgüye hak ediyor Ankara, eğer hemşehrileri cesur ve yeni fikirlerle davranırsa, ne kadar hazır olduğunu, Pembe Hayat sayesinde gösterebildiği için...

Yazır Köyü Kadınları Köy Kadınları Dernekleşme Yolunda

Gülstan Aydoğdu

Yazır köyü kadınları ilk olarak 8 Mart 2012 de alanlara "Görünmeyen emek sesini yükselt" pankartıyla çıktı.

Sonra 27 Eylül 2012 tarihinde Mersin'de "Toplumsal cinsiyet, Şiddet ve yoksulluğu" konuşmak için iki günlük atölye yaptı.

Yazır köyü kadınları Ankara'da bir ilki gerçekleştirdiler. Bu çalışmalar bununla da kalmadı hızla devam ediyor. Ankara'da bulunan Yazır Köyü Derneği merkezinde bir araya gelerek Mersin'de yapılan atölye çalışmasını değerlendirdiler.

Tek tek isimlerini verilmesini istemeyen kadınların, Ortak görüşleri bu çalışmanın hayatlarında "ilk" olması nedeniyle çok önemli olmasıydı. "İlk" ti çünkü Evlerinden uzakta, kocaları olmadan bilmedikleri bir yere gidiyorlardı. "İlk" ti çünkü içlerinde orta yaş geçmiş ama hiç denize gitmemiş kadınlar vardı. Bir otobüs dolusu sadece kadın vardı. Tek erkek otobüs şoförüydü.

Bu çalışmayı ayarlamak için uzunca emek harcayan, ayarlayan Nazlı Azapçı ne yazık ki Konya dan geri dönmek zorunda kaldığı için sürekli söylenen "iyi ki bizi buraya getirdi, kendisine çok teşekkür ediyoruz" sözünün ora da ve burada sık sık tekrarlanmasına neden oldu.

O günden bu güne ne değişti sorusunun cevabı ise Eğitime katılanlardan Satı Anktıçı köy derneği başkanı oldu. Hepsini dernek çalışmalarını önemsemeye başladılar. Birbirleri ile olan ilişkileri daha sıcak ve iyi. "Ben çocuklarıma bir tokat vurmadım. Fakat bağırmanın da bir şiddet olduğunu orada öğrendim" diyor bir başkası. "Şiddette bakımımız değişti önceden hep dayak yiyen kadınları suçlu buluyorduk şimdi Kadına uygulanan şiddetin haklı hiçbir yanı olmadığını, haklarımız olduğunu, şiddet yaşayan kadınların nereye başvurabileceklerini biliyoruz" diyor bir başkası Doğru bildiklerimizin yanlış olduğunu gördük.

Şimdi dernekleşme kararı aldılar. "Yazır köyü kadınları dayanışma derneği" kurma hazırlıkları yapıyorlar.

Şehire, Kente Nasıl Geldiniz?

Çoğumuz köyde doğduk. Sonra evlenerek şehirlere geldik!

Biz köyde çocuktuk. Şehirde gelenler süslü püslü giyinip köye gelip geziyorlardı. Bizde onlara bakıp özeniyorduk. Biz de şehre gidip böyle giyinip, kuşanıp hanım olacağız gezeceğiz diye düşünüyorduk. Bilmiyorduk ki şehirde

yaşamının bu kadar zor olacağını.

Bilemedik yaşadığın yer büyüdükçe sorunlarda büyüyor. Geldikten sonra eve kira ödedik. Bir yerden bir yere gitmek için para ödüyorsun. Cebinde para yoksa evden çıkamıyorsun. Elektrik para su para derken daha iyi yaşamak için geldiğimiz şehirde iyice yoksullaştık. Çoğumuz geçinebilmek için işe girdik, çalışmak zorunda kaldık. yol bilmeyiz, iz bilmeyiz alışana kadar çok zorlandık. Köyde de çalışıyorduk, iş çoktu, çok yoruluyorduk ama beden yorgunluğu dinlenince geçiyordu. Kafa yorgunluğumuz yoktu" diyorlar.

Ankara'da Korktukları Yerler

Çalışırken sabahın köründe üst üste otobüslere biniyoruz. Akşam gelirken yine aynı. Resmen sarmaş dolaş durumdayız. Aşağı yukarı hepimiz tacizi yaşadık bir defa değil pek çok defa. Sesimizi çıkardığımızda oldu. Utandığımız için korkup sindiğimiz, sessiz kaldığımız da çok oldu.

Ankara da korktuğunuz, gitmek istemediğiniz yer var mı? sorusuna ise hep birlikte. Ulus, Bentderesi, Altındağ, Çin çin diye cevap veriyorlar. Fakat özel olarak saydıkları mekânların başında ise kurtuluş parkı, Keçiören de Ata park, İncesu, Bağcılar geliyor. Tabi bu yerlere karşı olan korkuları biraz kendi deneyimleri ile oluşmuş. Yani buralarda yaşadıkları deneyimler var. Bazıları da duydukları, gördükleri kadınların kendi aralarındaki aktarımlarla gazete ve televizyonların verdikleri haberlerle oluşan korkular. Bağcılar, Seyranın bir kısmı, İncesu tarafında ise Trans ve travestilerin ağırlıklı oturdukları, işe çıktıkları yerler. Buralarda oturan kadınlar da sokakta Trans şiddetine uğramaktan

korktuklarını söylerken Komşusu tras olan bir başkası ise kurduğu komşuluk ilişkileri nedeni ile "Aaaa kız onlardan niye korkuyorsun. Benim komşum da T rans ama ben çok iyi anlaşıyorum. Karşılıklı çay içiyoruz. Muhabbet ediyoruz" diyor. Bu da bize farklı olana karşı öğrenilmiş korkularımızın olduğu gerçeği. Bir başka gerçek ise Nato yolu Ege Mahallesi olarak anılan bölgede özellikle okullarda yaygınlaşan esrar. Bölgenin çocukları ve gençleri arasında hızla yayılıyor. İnşaat halindeki binalar, boş araziler, mekân olarak kullanılıyor. Buralar da toplanarak esrar içiliyor ya da bali çekiliyor.

Kadın Kenti Nedir

Bu sorunu cevabını Nazlı'dan alıyoruz. "Çankaya Belediyesinin bu konuda bir çalışması var Çankaya da. Kadın kenti sözü, Kadın kenti olmaya yetmiyor. Benim iki yaşında evde çocuğum varsa ve bu çalışmaya katılmak için giderken aklım evde, çocukta kalıyorsa, Çocuğu bırakacak kreş vs bulamıyorsam gidemeyeceğim, evden çıkamayacağım anlamına geliyor. Çocukların rahatça oynayabilecekleri park yok. Olanlarda ise çocuklar çimlere basamıyor. Bekçiler sürekli uyarıyorlar. yani sözler yetmiyor kadın dostu olduklarını göstermeleri gerekiyor. Çalışan kadınların hepsi aşağı yukarı hava karardıktan sonra eve dönerken korku yaşamaya devam ediyor. Sokaklar da ışıklar yanmıyor. Karanlık ve kör noktalar çok fazla. Yani Evet! Kadınlar kentlerde yaşamaktan korkuyorlar. Korkmaları için de pek çok nedenleri var. En başta otobüsler de yaşadıkları tacizler. Tacizler de ses çıkarmakta, sessiz kalmakta sorun oluyor. Her koşulda ilk suçlanan kadın oluyor. Nazlı Azapçının da anlattığı gibi. Erkek "ben bir şey yapmadım. Kendi sürtündü" sözü kabul görüyor. Kadının çığlıkları sessizlikle karşılanıyor. Kör sokaklar. Tinerici, balicilerin, esrar çekenlerin, içkili mekânların, sarhoşların, erkeklerin çok olduğu mekânlar. Başak gerçeklik ise şu kadınların çok korktukları mekânlar Tarans ve travestilerin, ve seks işçiliği yapan kadınların yaşamlarını sürdürmek için çalıştıkları mekân olduğu gerçeği.

Bu korkularının nedeni hakkında ise Daha çok öğrenilen yani taa küçüklüklerinden beri işlenen uzak durulması, yalnız gidilmemesi gerektiği sürekli kulaklarına fısıldanan noktalar. Bazıları saldırı, taciz, tecavüz, darp nedeniyle haberlere konu olan yerler. Bazıları da tecrübeler le öğrenilen korku mekânları.

Kadınlar için korkusuz mekânlar ve kentler dileyerek bitiriyoruz sözümüzü.

Ayışığında Agora: Bu Anadolu Var Ya...

Ali Akın Akyol - ayisigindaagora@gmail.com

"Bu Anadolu var ya bu Anadolu
Bu misli menendi görülmemiş cömert ana
Bu her yanı meme, her yanı dudak, her yanı gül
Bu zırnık almadan veren, habire veren yediveren gül
Bu Anadolu var ya bu Anadolu
Bu üç yosma denizde üç defa islanan
Gürbüz ırmaklar ortasında susuzluktan çatlayan
Bu Anadolu var ya bu Anadolu
Bu sapsarı sıtma, bu masmavi gurur
Ne tosunlar doğurmuş ne tosunlar
Bak daha neler doğurur..."

Bedri Rahmi Eyüboğlu

Okullarda yıllar boyunca bizlere Arkeoloji'nin, geçmiş zamanlarda sanki başka yerlerde yaşamış insanların yaşamlarının masal havasında geçen hikayeleri olduğu anlatıldı. Hal böyle olunca bildiklerimiz tarih ya da edebiyat kitaplarında anlatılan savaşlar, antlaşmalar ve şanlı kahramanlarla sınırlı kaldı. Doğal olarak da yaşadığımız veya gezdiğimiz yerlerdeki tarihi değerlere uzaktan bakar, gittikçe yabancılaşıp hikayeler uydurup, sonra da onlara inanır olduk.

Anadolulu o güzel insanlar atlarına binip gittiler mi yoksa? Hayır, geçmiş her zaman daha yakındır bizlere, çünkü geçmiş hepimizindir. Geçmişin o güzelim diyarlarında bir oraya bir buraya dolaşır atlılar. Güzel gözlü çocukların nefesinde bulur duygular saflığını. Kimi zaman yollar nehirlerle dağlarla kesilir; devlerle ejderhalarla savaşılır, kimi zaman da kutsal şenlik ateşinin başında toplanılır eğlenilir Anadolu'da.

Yollar her zaman umuttur, yeni dünyalar hep onun ardındadır. Mısır'da bir tarafı Akdeniz'e bir tarafı Nil'in bereketli ovalarına açılır yollar. Mezopotamya'da iki nehir kavuşur birbirine. Anadolu'da ise mutlulukları yüzlerine vurmuş insanlara varılır. Bu insanlar doğayla, nehirlerle,

hayvanlarla dostturlar hep. Korku yüzlerini örtmemiş umutlarını köreltmemiştir. Ne güzel... Üzerinde yaşadığımız Anadolu, Küçük Asya ya da Önasya yüzyıllar boyunca barındırdığı uygarlıklarla, tarihin her devrinde en önlere yer almıştır. Anadolu'lu ilk yerli halklar, Luviler, Palalar, Hurriler, Kaşgalar, Muşkiler, Hattiler ve daha sonra Hititler. Kahraman Troyalılar. Her dokunduğunu altına çeviren efsanevi krallarıyla Frigler. Doğunun tepelerinin kralları Urartular. Ege ve Batı Anadolu Uygarlıkları; görkemli tapınakların, heykellerin, ışığın, maddenin, estetiğin ve bilimin keşfedildiği dönemler. Tanrılar, tanrıçalar, şairler, filozoflar, gezginler. Yaşadıkları yerleri yaşanabilir kılmak için Akdeniz ve Anadolu'yu kentlere, yollara, köprülere boğan Romalılar. İnançların, ihtiyaçların yaşamların anlam bulduğu nadide coğrafya; Anadolu.

Bilimde ve sanatta Anadolu'nun çağlar boyu süren önemini anlamak için, sadece antik dünyanın yedi harikasından ikisinin Anadolu'da, diğerlerinin de yakın çevresinde olduğunu bilmek bile bu zenginliğin derecesini anlatmaya yetmez. Üstüne Amasyalı Strabon'undan Bodrumlu Herodot'una, İzmirli Homeros'undan Miletli Thales'ine.

İslamiyet öncesine ait onlarca uygarlığın ve buna ek olarak sayısız alt kültür gruplarının gelip geçtiği bu topraklardan günümüze sayısız yerleşim yeri veya antik kent kaldığı bilinmekte. Bunlara höyükleri, kaleleri, anıtları, kaya kabartmalarını, hanları, hamamları, tapınakları da eklediğiniz zaman gazeteci Özgen Acar'ın dediği gibi "dünyada hiçbir yerde her köye bir tarihsel nokta düşen başka bir ülke bulunamayacağı" sonucuna varılır.

Böyle olmasına rağmen sürdürülen kazı, araştırma, koruma ve sergileme çalışmaları çok yetersiz. Devlet bütçesinden kültüre ayrılan pay yüzde oranlar şöyle dursun binde oranlarda. Eğitimde tarih var, ama arkeoloji yok. Güneşe yol var, yolcu yok. Deniz var, gemi yok. Gemi ve yolcu var, pusula yok. Biz kimiz? cevap yok.

Çağlar boyu mutluluk ve hoşgörü adası olmuş Anadolu'yu anlamaya çalışmak herşeyden önce kendimizi tanımamıza yardımcı olacaktır. Anadolu'nun, mirasçısı olduğumuz muazzam kültürüyle, yani kültürümüzle barışmak, ne olduğunu anlamak, sahiplenmek ve anlatmak zamanı artık. Haydi dostlar, geçmişte değil geçmişle kalın.

Yolunda A.Ş.:

Sohbet: Mahir Ünsal Eriş

Ankara'yı değil de, tüm ülkeyi kapsayan bir gerçekliği, Ankara üzerinden anlatmaya uğraşıyoruz.

Yolunda A.Ş ekibi ve Fehmi Kır benim arkadaşımıdır diye hava atıyordum epeydir sağda solda. O zaman git röportaj yap dediler. Tabiatım çokça konuşmaya meyyal olduğundan röportaj gibi olmadı da, sohbet gibi oldu azıcık. Yolunda A.Ş'nin Fehmi Kır'ı Erdağ Yenel, Tekkat Memet'i ve senaristi Hasan Göktaş, yönetmeni ve Ramo'su Emre Budak ve İbo'su İbrahim Aymergen'le buluştuk, sordum.

Mahir: Nasıl aklınıza geldi Yolunda A.Ş? Sonra neler oldu?

Hasan: Geçen sene biz Emre'yle, bir sinema filmi yapmaya karar vermiştik. Bunun için Kültür Bakanlığı'na başvurduk ama oradan destek çıkmadı. Daha sonra Mynet böyle bir yapılmaya gidince, biz de hem senaryo ve rejii, hem de teknik açılarından, kendimizi sınavabileceğimiz, geri dönüşler alabileceğimiz bir platform bulmuş olduk. Bir de biz Çiğin'i anlattığımız için, belki de televizyon yöneticilerinin zaten hoşuna gitmeyecekti ya da hiç bizim istemediğimiz bir şeye dönüşecekti. Olmadık bir hikâyeyi Çiğin'e yamamamızı isteyeceklerdi. Uzak durduk. Zsekiz bölümlük bir iş olarak başlamıştık ve yine ekipçe karar verdik, bitirdik. Bu iş bize çok şey öğretti, yolumuza devam ediyoruz. Gücünü toplumcu gerçekçilikten alan, karakterlerini, hikâyelerini oradan doğru kuran bir film yapmak istiyoruz. Belki Fehmi Kır da olacak, Tekkat Memet de.

Mahir: Peki, iki şeyi birden sormak istiyorum. Birincisi, bu Çiğin ısrarı niye? Derdiniz nedir yani? İkincisi; siz bu filmi çektiğinizde, "Fehmi Kır'ın filmi çıkmış"a dönmeyecek mi bu iş?

Hasan: Dönse de bu, bizim için sıkıntılı bir durum değil. Fehmi Kır Çiğinli oldu artık. İnsanlar Fehmi Kır'ı Ankara'dan Çiğin'den bağımsız görmüyorlar. Çiğin gerçeği Fehmi'nin gerçeğidir gibi bir durum oluştu.

Erdağ: Biraz da şunun etkisi var, biz ilk başladığımızda biraz daha Fehmi Kır'ın üzerine kurulu bir yapı vardı. Ama bu

karakteri tam oturtamadığımızdan, biraz daha tipe doğru kaydığımızdan oldu tabii. Çiğin'in Fehmi'yle doğrudan etkileşiminden sonra mevzu Çiğin'e daha yayılan, karakterin zeminini burda bulduğu bir şeye dönüştü. Ama her bölümde daha çok gerçeğe dönüştü tüm karakterler. Sokakta insanlar beni gördükleri zaman Ramo'yu, İbo'yu, Tekkat Memet'i de sorar oldular böylece.

Mahir: Ben, "hiç izlememiştir, burun kıvrır" dediğim insanlardan bile büyük övgüler duydum hep. Peki, iş, sizin içinize sindi mi?

Hasan: İlla ki eleştirilecek birçok yanı vardır. Ama bütün bölümleriyle sahipleniyoruz, özleştirisini de gayet sağlıklı yapabildiğimiz için sıkıntımız yok. Bu bizim işimiz, her şeyiyle bizim işimiz. Ve bu şartlarla ulaşabileceğimiz en üst nokta buydu.

Mahir: Her bölümde bir sinema filmi konusu olacak konulara girmişsiniz. Sadece kentsel dönüşüm meselesi bile başlı başına bir film olur mesela.

Erdağ: Filmin ana konusu, hedefi de böyle bir şey olacak zaten. Bu, Çiğin'in en önemli gündemi, yaşamsal bir gerçeklik yani.

Mahir: Ne olacak peki bundan sonra?

Hasan: Biz karakter altyapısını, sınıfsal duruşu ve meseleleri ele alış bakımından anlatmak istediğimiz şekilde kurduk zaten. Filmde de muhtemelen buna benzer bir şeye yoğunlaşacağız. Kentsel dönüşüm olur ya da olmaz ama en nihayetinde Çiğin'in kendi gerçekliğini merkeze koyacağımız bir hikaye olacak. Bunu, ister istemez, mizah yoluyla da yapıyor olacağız. Meselemiz kentsel dönüşüm olacaksa, bunu toplumsal gerçekçilikle ve mizahtan kopmadan ele almak istiyoruz.

Mahir: Bir de, öyle herkesin elini kolunu sallayarak gidemeyişle meşhur bir yere gidiyorsunuz, üstelik elinizde kamerayla gidiyorsunuz, nasıl oluyor o işler?

Erdağ: İbo Çiğinli olduğu için, bu dediğin işler daha kolay oluyor tabii. Bir bağlantımız var yani.

İbrahim: Çiğin halkının kameraya karşı özel bir soğukluğu vardı aslında. Emniyetin yaptığı bazı oyunlar oldu zamanında. Dizi çekiyoruz, belgesel çekiyoruz diye Hıdırlıktepe'de kameralar kurmuşlar, helikopter kameralarla çekimler yapmışlar falan. Haftasına gelip toplamışlar tek tek herkesi. Biz başladığımızda bu olay çok yeniydi. Ondan sonra kamerayla mahalleye giden ilk biz olduk yani.

Emre: İlk başladığımız günlerde, "Aman abi, polis molis, belediye melediye değil di mi abi?" diye gelip soran çok oluyordu.

İbrahim: Aman, ayağımızı yerden kesmesinler abi, diyorlardı.

Mahir: Ne zaman, nerde kabullendiler.

Hasan: İlk teaser yayınlandığında, benimsediler bizi. İzleyip, ilk defa olarak kendisini aşağılamayan, küçümsemeyen bir şeyle karşılaşınca sahiplendi hatta. Bir de Çankaya'daki adamı kandırırsın ama Çiğin'deki adamı kandıramazsın. Yirmi kişilik bir ekibiz biz, bizim hal ve hareketlerimizde bu samimiyeti görmeseler bir şey yapılamazdı.

Mahir: İşi de bu kadar benimsediler mi? Siz filmi çektiğinizde gelip sizi sinemada izleyecek mi mesela mahalleli, kestirebiliyor musunuz bunu?

Erdağ: Biz zaten filme bir Çiğin galası yapmayı çok istiyoruz. Çiğin'in bir yazlık sinema geleneği var. Belki de bir perde kurar mahallenin ortasında biz gösteririz.

Mahir: Nasıl bir takvim çıkardınız film için?

Hasan: Yaz bitmeden film bitsin istiyoruz biz aslında. Sponsor görüşmeleri falan da yapılacak, yazılacak, edilecek. Mart sonuna kadar kesin plan program çıkarırız.

Mahir: Son bir şey, Ankara'dan iyi işler çıkıyor artık denip duruyor. Haklılar da. Ama bu Ankara'yı da "piyasada satar" bir şeye dönüştürüyor. Böyle okunmaktan çekindiğiniz oluyor mu?

Erdağ: Bizim yaptığımız işte, kaynağının Ankara olmasından dolayı bir Ankara vurgusu her zaman olacak tabii. Ama anlatmaya çalıştığımız, memleketin her tarafında var olan bir gerçeklik. Gücünü kaynağını burdan alıyor bizim mizah konusu ettiğimiz şey de. Mesela bir TOKİ gerçeği... Ya da kaçak elektrik... Bu, Adana'da da var, İstanbul'da da var, Bursa'da da var... Bu süreçleri birçok insan yaşadı, yaşıyor.

Hasan: Türkiye'de birçok şehirde Çiğin gibi birçok mahalle var. Hepsinin de sorunları aynı.

Erdağ: Biz Ankara'yı değil de, tüm ülkeyi kapsayan bir gerçekliği Ankara üzerinden anlatmaya uğraşıyoruz. Bizden piyasada satacak malzeme çıkmaz.

Türkiye'den Şiddet Hikayeleri

Türkiye'de meşrulaşan, sıradanlaşan ve istatistik haline dönüşen şiddet eylemlerini, mağdur ve tanıkların ağzından aktarıldığı Türkiye'den Şiddet Hikayeleri çalışması, Siddethikayeleri.com adresinde yayın hayatına başladı.

Şiddet gören ancak şiddete maruz kaldığının farkında olmayan, hakkını nasıl arayacağını bilmeyen veya hak savunuculuğu yapan kurumlardan haberdar olmayan mağdurlar ya da tanıkların, ilgili kurumlara yönlendirilmesi vasıtasıyla hak ihlallerine karşı sürdürülen mücadeleye katkı vermeyi amaçlayan çalışma, aynı zamanda şiddet mağdurlarının varlıklarını ifade etmesini sağlayacak bir zemin oluşturmayı hedefliyor.

Türkiye'den Şiddet Hikayeleri çalışması, tanıklıkların röportajlarla kamuoyuna aktarılmasını ve tanıklıkların özetlendiği fotoğraflarla basın görünürlüğü kazanılmasını amaçlıyor. Anaakım basının şiddeti sürekli kılan, kimi zaman ise şiddeti yaratan dili ve kaygıları olmaksızın, şiddet muhataplarının kendi ağzlarından, kendi önceliklerini aktardıkları çalışmaya katılmak son derece kolay. Şiddet mağdurlarının ve tanıkların katkılarıyla genişleyen çalışmaya, site arayüzünü kullanarak kişisel tanıklıkları aktarmak mümkün.

Türkiye'den Şiddet Hikayeleri'ne dair görüş ve şikayetlerinizi veya site ile ilgili sorularınızı bize iletebilirsiniz.

Telefon: (+90) 507 939 7008

E-posta: iletisim@siddethikayeleri.com

Ankara'nın Önemli Doğa Alanları

Can Yeniurt / Doğa Derneği Önemli Doğa Alanları Sorumlusu

Bu yazı
Doğa Derneği
tarafından
hazırlanmıştır.

Türkiye'nin 305 Önemli Doğa Alanından (ÖDA) 17'si Ankara sınırları içerisinde. Bu doğa alanlarını keşfetmek Ankaralılar için o kadar uzak değil.

Türkiye'nin doğasındaki sıra dışı çeşitlilik birçok biyocoğrafik etkenin sonucu. Bulunduğu konum, yer şekilleri ve iklimdeki değişkenlik nedeniyle ülkemiz çok sayıda canlıya ev sahipliği yapmakta.

Fakat günümüz insan faaliyetlerinden kaynaklanan bitki ve hayvan türü yok oluşları çok yüksek, ayrıca dünyada ve ülkemizde bu yok oluşu durdurabilecek yeterli zaman ve kaynaklar da mevcut değil. Bu nedenle pek çok korumacı kurum ve kuruluş kısıtlı kaynaklarla doğa koruma çalışmalarından en yüksek geri dönüşü almak için çalışmakta. Önemli Doğa Alanları (ÖDA) yaklaşımı, kısıtlı kaynakların en öncelikli alanlarda kullanılabilmesi için geliştirilmiş yöntemlerden biri.

Doğa Derneği'nin önderliğinde, bilim insanları, resmi ve sivil çok sayıda kurum, fotoğrafçı ve araştırmacıların desteği ile Türkiye'de 305 ÖDA belirlendi.

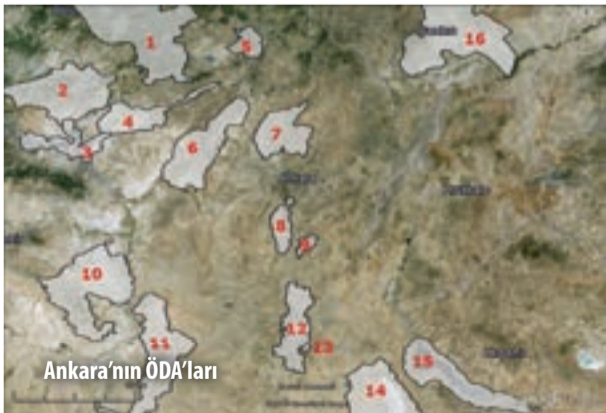
Türkiye'nin 305 Önemli Doğa Alanı

ÖDA, 7 farklı canlı grubunu (bitkiler, memeliler, sürüngenler, çift yaşamlılar, içsu balıkları, kelebekler ve kızıböcekleri) içerecek şekilde hazırlandı. Bu alanlar nesli tehlike altında olan canlı türlerinin önemli popülasyonlarını (nüfuslarını) barındıran, ayrıca, dünyada dar bir alanda yaşayan, mevsimsel olarak belirli bölgelerde yoğunlaşan ve biyoma (yaşam birliği) özgü türler için de önem taşıyan alanlar.

Ankara sınırlarında 16 ÖDA var

Ankara'da bulunan Önemli Doğa Alanları 1.Koroğlu Dağları, 2.Nallıhan Tepeleri, 3.Sarıyar Barajı, 4.Kirmir Vadisi, 5.Kızılcahamam Ormanları, 6.Ayaş Dağları, 7.Kazan Tepeleri, 8.Mogan Gölü, 9.Beynam Ormanları, 10.Acıkır Bozkırları, 11.Polatlı - Tigem, 12.Çöl Gölü ve Çalıklüzü, 13.Uyuz Gölü, 14.Tuz Gölü, 15.Hirfanlı Barajı, 16. Çankırı Jipsli Tepeleri'dir.

Geçtiğimiz sayıda bu ÖDA'lardan Mogan Gölü hakkında bilgi vermiştik. Bu ay ise Ankara'nın kuzeyinde ulaşımı kolay Nallıhan Tepeleri, Sarıyar Barajı, Kirmir Vadisi ve Kızılcahamam Ormanları hakkında bilgi vereceğiz.

Ankara'nın ÖDA'ları

Nallıhan Tepeleri

Nallıhan-Beypazarı karayolu ile Seben İlçesi arasında doğu-batı doğrultusunda uzanan tepelerden oluşur. Alanın batı sınırını Nallıhan Çayı oluşturur. Alandaki tepeler, çay ve derelerin açtığı küçük vadilerle bölünmüştür. Alanın ortasından Sakarya Nehri'nin ana kollarından biri olan Aladağ Çayı geçer. Alanda kireçtaşı, jipsli, marnlı ve killi topraklardan oluşan tepeler bitki çeşitliliği açısından çok

önemlidir. Alanda karaçam ormanlarının yanı sıra Akdeniz bitki örtüsüne özgü kızılçam ormanları da bulunur ve bu nedenle Akdeniz bitki örtüsüne özgü çok sayıda türe rastlanır. Seben İlçesi'nde Seben Kaya Mezarları ve Bağlum (Seben) Kaplıcası bulunur.

Burada bozkırlar, sulu ve kuru tarım alanları, meşe ve ardıç toplulukları, karaçam ve kızılçam ormanları bulunmaktadır.

ÖDA aynı zamanda yırtıcı kuşlar açısından önemlidir. Kara akbaba, küçük akbaba ve sakallı akbaba düzenli olarak görülmektedir. Kızılı geyik alanda korumada öncelikli memeli türüdür.

Nallıhan Tepeleri © Yıldırım Lise

Sarıyar Barajı

Ankara'nın Nallıhan ve Beypazarı ilçelerinin güneyinde, Sakarya Nehri üzerinde inşa edilen Sarıyar Barajı'nı ve etrafındaki tepeleri içine alır. Sarıyar baraj gölünü besleyen akarsular, Sakarya Nehri ile bu nehrin kolları olan Aladağ, Kirmir ve Gürleyik çaylarıdır. Kirmir ve Aladağ çayları baraj gölüne karıştıkları yerlerde mevsimsel sulak alanlar oluşur.

Aladağ Çayı'nın oluşturduğu ve çanak biçiminde bir çöküntüde yer alan mevsimsel küçük bir göl, Nallıhan Kuş Cenneti olarak koruma altındadır.

Alan göl yüzeyi, tatlı ve tuzlu mevsimsel gölcük ve sulak çayırlar, dağ bozkırları, tarım alanları ile kızılçam topluluklarından oluşur. Alanın doğu ucundaki Kirmir Çayı Deltası, mevsimsel göl yüzeyi ve geniş sulak çayırlar kapsar.

ÖDA içindeki Nallıhan Kuş Cenneti buraya uyum sağlamış tuzcul bitki türleri açısından önemlidir. Alan kuşlar için üreme döneminin yanı sıra göç ve kış dönemlerinde de önem taşır. Bölgede kuluçkaya yatan önemli türler arasında gece balıkcılı, küçük akbaba, bıyıklı doğan, kara çaylak ve gökdoğan sayılabilir. Küçük akbalıkcıl, gri balıkcıl ve gece balıkcılı aynı kolonide kuluçkaya yatar. Bölgede düzenli olarak görünen akkuyluklu kartal büyük olasılıkla yakın çevrede üremektedir. Göç sırasında çok sayıda leylek ve angit için konaklama noktasıdır. Kış döneminde çok sayıda kaz, ördek ve patkaya ev sahipliği yapan alan kuğular için de önemli bir barınaktır.

Sarıyar Barajı - Kız Tepeleri © Ali İhsan Gökçen

Kirmir Vadisi

Kirmir Vadisi, kaynağını Kızılcahamam'ın kuzeyindeki Işık Dağları'ndan alan Kirmir Çayı'nın Pazar Çayı ile birleştiği noktadan başlayarak Sarıyar Barajı'na döküldüğü yere kadarki kısmını ve Beypazarı ve çevresindeki jipsli-killi-marnlı tepelik alanları kapsar. Beypazarı İlçesi'nde Kirmir Çayı'na karışan İnözü Deresi'nin oluşturduğu vadi de ÖDA sınırları içinde bulunmaktadır.

Beypazarı Geveni © Mecit Vural

Alanın batı kısmında geniş bozkır ve tarım alanları bulunur. Doğuda ise bol kıvrımlı derin ve dar vadiler, vadi tabanlarındaki küçük meyve bahçeleri ve büyük parçalar halinde meşe ve yer yer ardıç toplulukları bulunur. İnözü Vadisi ve Gündül yakınları başta olmak üzere vadilerdeki sarp kayalıklar birçok canlı türü için yuva özelliği taşır.

Nesli tehlike altındaki Beypazarı geveni bitkisi tüm dünyada sadece bu alanda yaşamaktadır.

Kirmir ve İnözü vadileri boyunca uzanan kayalıklarda önemli sayılarda kara leylek, küçük akbaba, bıyıklı doğan, puhu, kırmızı gagalı dağ kargası üremektedir.

Vadide kuzgun ve angut da yuvalamaktadır. Vadi aynı zamanda tosbağa ve su samuru için önemlidir.

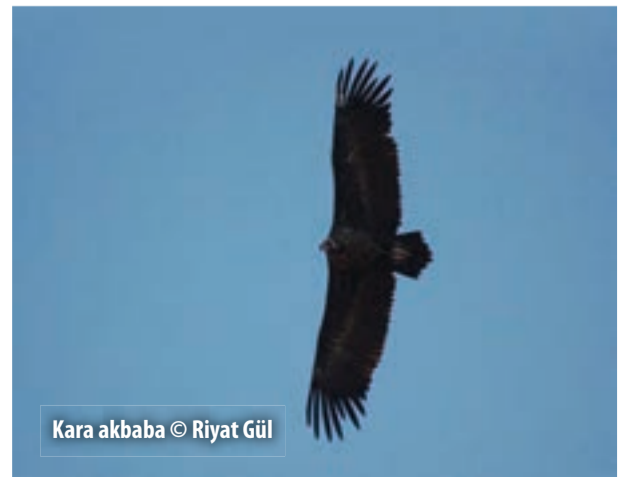

Küçük Akbaba © İ. Turan Çetin

Kızılcahamam Ormanları

Ankara'nın kuzey bölgesinde yer alan çam ormanları, meşe toplulukları ve çayırlarla kaplı dağlık bir alandır. ÖDA, doğuda Kızılcahamam ilçe merkezi ve batıda ise Çamlidere ilçesiyle sınırlanır. Küçük bir alan olmasına rağmen yaban hayatı açısından çok zengindir. Yer yer sarıçamlar da içeren karaçam ormanlarının ağırlıkta olduğu ÖDA'da dağ çayırları, bodur meşe çalılıkları, tarım alanları ve nehir kıyısı bitki toplulukları da bulunur.

Kızılcahamam Ormanları, kuşlar ve kelebekler açısından önemli bir alandır. Bölgede birçok orman kuşu üremektedir. Alanda üreyen önemli türler arasında kara akbaba, sakallı akbaba, kızıl akbaba, küçük akbaba ve kara leylek yer alır. Kızılcahamam ilçesinin girişinde ise çok sayıda leylek yuvası bulunur. Alanda öncelikli kelebek türü ülkemize endemik çok gözlü Anadolu çillisidir. Yabancı apollo, Anadolu zıpzıpzı ÖDA'da yaşayan nesli bölgesel ölçekte tehlike altındaki kelebek türlerinin başında gelir.

Kara akbaba © Riyat Gül

Başkent Öncesi Ankara Tarihi - 2

Özlem Mengilibörü

Alaeddin Camii (Kaleiçi)

Akköprü (Varlık Mahallesi)

Aslanhane Camii

Sof için keçi kırılması (Rijksmuseum'daki tablodan ayrıntı)

Çankırıkapı Köprüsü

Hacıbayram Camii ve Türbesi

Augustus Tapınağı (Ak Medrese)

Paul Lucas gravürü, 1712

Hans Dernschwam krokisi, 1555

Pitton de Tournefort gravürü, 1717

1700'lerden yağlıboya Ankara tablosu (Rijksmuseum, Amsterdam)

Tajhan ve İstasyon Caddesi çevresi

Demiryolu ve İstasyon binası

Büyük yangın sonrası Ankara, 1917

Meclis önünde topçular

SELÇUKLU

1073'te Selçuklu hakimiyetine giren Ankara; Bizans, Selçuklu ve Danişmendliler arasında el değiştirdiği bir dönem geçirdi.

1101: Raymond St. Gilles komutasındaki 20.000 kişilik Haçlı ordusu Ankara'dan geçti, kent bir süre Haçlı hakimiyetinde kaldı.

1127: Ankara yeniden Selçuklu hakimiyetine girdi.

1190: Ankara'nın ilk camisi olan Alaeddin Camii yapıldı.

1200'lerin başlarında Ahi örgütleri kurulmaya başladı.

1220: Alaeddin Keykubat Selçuklu sultanı olduğunda Ankara Selçukluların uç kentiydi, bu dönemde onarıldı ve canlandı.

1222: Akköprü (Taşköprü) Alaeddin Keykubat adına yaptırıldı.

1237: Alaeddin Keykubat'ın ölümüyle yeni bir kargaşa dönemi başladı. Ankara, Moğol ve İlhanlı saldırılarına maruz kaldı.

1290: Aslanhane (Şerafeddin) Camii ve Külliyesi yapıldı.

1300'lerde Bizans'ın gerilemesi ile yol ağı değişti, ticaret azaldı. Kuraklık, açlık ve göçler oldu. Kısa süreli Moğol ve İlhanlı hakimiyetleri görüldü.

1339: Ahi Elvan Camii yapıldı.

1354: Ankara Osmanlı Devleti'ne bağandı, Anadolu Beylerbeyi'nin merkezi oldu, daha sonra merkez Kütahya'ya taşındı.

1375: Çankırıkapı Köprüsü kentteki il: Osmanlı yapısıdır.

1402: Timurlenk ile Osmanlı padişahı Yıldırım Bayezid arasında Çubuk Ovası'nda yapılan Ankara Savaşı'nda Bayezid savaşı kaybetti, esir düştü ve bir süre Ankara Kalesi'nde hapis kaldı.

1412: Bayramilik tarikatı, Zulfazıl (Solfasol) köyü doğumlu olan Hacı Bayram-ı Veli tarafından Ankara'da kuruldu.

1428: Augustus'un bitişiğine Hacıbayram Camii inşa edildi.

1439: Yeğenbey Camii St. Clemens Kilisesi'nin yerine yapıldı.

1440: Karacabey Camii, Külliyesi ve Hamamı yapıldı.

1464-1471: Mahmud Paşa Bedesteni ve Kurşunlu Han yapıldı.

1400'lerin sonunda Augustus Tapınağı'nın içine 10 odacık yapılarak medrese olarak kullanıldı ve Ak Medrese adı verildi.

1462: Anadolu Beylerbeyi'nin merkezi Kütahya'ya nakledilerek Ankara sancak merkezliğine indirildi.

1500'lerde Çengel Han, Çukur Han, Sulu Han, Şengül Hamamı, Kayağdı Hatun Türbesi, Kurşunlu Camii, Cenab-ı Ahmet Paşa Külliyesi yapıldı.

1555: Hans Dernschwam Ankara'nın krokisini çizdi, seyahat notlarında sof üretimi ve Ankara simidinden söz etti.

1604-1607: arasında Celali İsyanları'ndan korumak için kentin çevresine sur inşa edildi. Sonrasında bazı Osmanlı Paşalarının saldırılarına uğrayan Ankara'da dış sur daha da önem kazandı.

1640: Evliya Çelebi Ankara'dan geçti, sof üretiminden bahsetti.

1668: Büyük bir deprem oldu, kent boşaltıldı.

1712'de Paul Lucas, 1717'de Pitton de Tournefort Ankara'nın gravürlerini çizdi.

1700-1800'lerde kent yönetimini üstlenen tüm ailelerin adı rüşvet ve yolsuzluk olaylarına karıştı.

1813, 1817, 1834'te veba salgınları, 1824-1826 arası kuraklık ve çekirge istilasına bağlı kıtlık oldu.

1832-1833: II. Mahmud'a isyan eden Mısır valisi Mehmet Ali Paşa'nın ordusu bir süre Ankara'da kaldı.

1836: Ankara yeniden eyalet merkezi oldu. Ama valilerin zimmet vakaları, haraç ve yağma olayları bitmek bilmedi.

1838: Baltalimanı Ticaret Anlaşması Ankara'nın sof tekeli sona erdirdi ve ticarete ağır darbe vurdu.

1838: Baron Friedrich von Vincke, ilk kent planını hazırladı.

1841: Anadolu Beylerbeyi kaldırıldı, Ankara vilayet oldu, Çorum, Yozgat, Kayseri, Kırşehir Ankara'ya bağlandı.

1869: İlk matbaa açıldı, ilk gazete 1871'de çıktı.

1845-1846, 1873-1875, 1887-1890'da kıtlık, 1881'de yangın, 1894'te kolera salgını oldu, nüfus azaldı, kent göç verdi.

1892: Demiryolu hattı Ankara'ya ulaştı. Tren İstasyonu yapıldı ve İstasyon Caddesi çevresinde yeni bir kent merkezi oluştu.

1900'lerin başında un fabrikası, kiremit hane, yağhane gibi ilk sanayi tesisleri ve İstasyon Caddesi'ndeki Taşhan açıldı.

1917: Büyük yangın 3 gün sürdü, kent tamamen yandı.

27 Aralık 1919: Mustafa Kemal Ankara'ya geldi.

23 Nisan 1920: Birinci Meclis toplandı.

1922: Bir yangın daha oldu.

13 Ekim 1923: Ankara başkent ilan edildi.

Ankara'nın tarihi çok eskilere dayanır ve parlak dönemleri de olmuştur. Bu çalışma o zamanları iki bölüm halinde anlatıyor. İlk bölüm Kasım sayısındaydı.

Selçuklu döneminde Hıristiyan nüfusu azalmaya başladı. Kentin adı bu dönemde Engürü'yü (engür: Farsça üzüm).

Ahi örgütleri, Buhara, Semerkant, Taşkent gibi kentlerden Anadolu'ya göç eden esnaf ve zanaatkarlar tarafından kuruldu. Ahiliğin en güçlü olduğu yerlerden biri Ankara'ydı, kent idaresinde de söz sahibi oldular. Özellikle soğukluk ve dericilik öne çıkıyordu.

Sof, Ankara keçisi tiftiğiyle dokunan kumaştır. Ankara keçisi sadece bu yörede yetiştiğinden Ankara uzun süre sof üretiminde tekel olmuştur.

Ankara Osmanlı hakimiyetinin ilk yıllarında küçüldü. Hıristiyan nüfusu azaldı.

Ankara Savaşı sonrasında kent ve çevresi tahrip oldu. 1400'lerde kent nüfusu 5.000-6.000 kadardı. Ahiler bu dönemde de güçlüydü, Ankara'yı adeta bir kent devleti gibi yönettiler.

Kentin adı Batılı kaynaklarda Angora olarak, Evliya Çelebi Seyahatnamesi'nde Engürü olarak geçmektedir.

1500'lerin başında Ankara yaklaşık 15.000 nüfusu ile, Bursa'dan sonra Anadolu'nun en büyük ikinci kentiydi. Osmanlı'nın yükselme devrine paralel olarak Ankara da gelişti. Yukarı Yüz (Kale) ve Aşağı Yüz (yeni gelişen hanlar bölgesi) olmak üzere iki bölge oluştu.

1522 tapu tahrir defterinde kalede 5 Müslüman, 1 Hıristiyan mahallesi; kale dışında ise 69 Müslüman, 8 Hıristiyan, 1 Yahudi mahallesi olduğu yazılmaktadır. Nüfus 25.000 olarak tahmin edilmiştir.

1600'lerin başında nüfus 30.000'e, mahalle sayısı 85'e çıktı.

1700'lerin sonu, 1800'lerin başlarında Ankara kıtlık, salgın, yolsuzluk nedeniyle gerilemeye başladı. 1827'deki işkolları sayımında 72 işkolu, 1500 kadar işyeri, 4'ü büyük olmak üzere 20'den fazla ticari han saptanmıştır.

İlk nüfus sayımı 1830'da yapıldı. Kadınlar sayılmadı, sadece erkekler sayıldı. Buna göre Ankara'da 6108 Müslüman, 5050 reaya (Ermeni, Hıristiyan), 135 Yahudi erkek vardı. Bir o kadar da kadın olduğu varsayıldı ve nüfus ~23.000 olarak ilan edildi.

Baltalimanı Anlaşması'ndan sonra kıtlıklar da tiftik üretimine darbe vurdu. Ankara ve çevre kentlerde kıtlıktan ~18.000 kişi öldü, üretim yarıya düştü.

Kentin adı Osmanlı kayıtlarında Ankara, Batılı kaynaklarda Angora'ydı.

1901'de nüfus 32.051'di (Kadınlar sayıldı mı, varsayıldı mı bilmiyoruz). 1915'te Ankara Ermeni nüfusunun büyük bölümünü kaybetti, kentte sadece 733 Ermeni kaldı.

Ankara yangınlarıyla iyice küçüldü, başkent olmadan önce yaklaşık 30.000 nüfuslu, yanmış, harap olmuş bir kasaba görünümündeydi.

Not: Tarihler yaklaşıktır, özellikle eski dönemlere ait rivayet muhtelifdir.

DOSYA: KENTTEN KADINLAR

Funda Cantek - Selda Tuncer

Yaşadığımız kentlerin bir cinsiyeti var mıdır veya tersinden düşünecek olursak, cinsiyetsiz olmaları mümkün müdür? Aslında her mekan cinsiyetlidir ve yerine göre cinsiyetçi olması da muhtemeldir, yani gerekli özen gösterilmez ve şartlar sağlanmazsa. Bu noktada kentlere ayrı bir önem kazandıran şey, çok çeşitli ekonomik, toplumsal, siyasi ve kültürel ilişki ve deneyimlerin bir araya gelmesi sonucu, kent mekanında cinsiyet ilişkilerinin etkisinin çok daha belirgin hissedilmesidir. Bugüne dek kentler öncelikle ve çoğunlukla erkekler tarafından planlandığı, kurulduğu ve yönetildiği için esasen erkeklerin bakışı ve ihtiyaçları belirleyici olmuştur. Bu anlamda erkek eliyle inşa edilen kent mekanı kadınlar için farklı ve daha da önemlisi eşitsiz bir yaşam alanı sunar. Kadınların kent hayatının sunduğu imkanlara erişimi çok daha az ve kısıtlı olup sağladığı avantajların çoğundan faydalanamaz. Halihazırda kullandıkları hizmet ve olanaklara da kadınlar görece daha zor koşullarda ve kendilerine özgü yöntemlerle ulaşır çoğu zaman. Bu eşitsizliğin temelinde ise kadınların asıl yerini ev mekanı olarak görüp bunun dışındaki kent mekanlarını bağımsız bir birey olarak değil ancak aile eşliğinde veya anne/eş gibi aile ferdi olarak kullanacağını varsayan cinsiyetçi bakış açısı yatar. İlk anda "yok artık o kadar da değil" diye düşünebilirsiniz ama kentlerin organizasyon ve işleyişine ve kentsel mekanların kullanım biçimlerine şöyle bir göz atmanız bile bu itirazınızı geri almanız için yeterli olacaktır. Benzer şekilde, insan ve çevre dostu bir kentin var olması veya sadece ekonomik eşitsizliğin ortadan kaldırılması gibi kısmi çözümler de kadınların kentteki durumunu iyileştirmeye yetmez. Eğer bu "insan"ın bir cinsiyeti olduğunu göz ardı edip kadının insan haklarından bahsedilmezse olacak olan kadınları görmezden

gelen cinsiyetçi bir kentten başka bir şey değildir. Ancak kadınların içinde bulunduğu toplumsal koşulları ve ihtiyaçlarını gözetken bir kent planlaması ve yönetimiyle kentler kadınlar için ve hatta herkes için yaşanır olabilir.

Peki kente kadınların gözünden bakmak bize nasıl bir pencere açar? Kadınların yaşadıkları kenti nasıl gördükleri, onu nasıl deneyimledikleri ve anlattıkları niçin önemlidir? Her ne kadar kentler kadınlar için eşitsiz ve cinsiyetçi ortamlar olsalsın da hala kırsalla karşılaştırıldığında şüphesiz çok daha özgürleştirici bir alan sunarlar. Kent yaşamı, içinde barındırdığı her türlü olumsuzluğa rağmen, kadına direnmesi ve mücadele edebilmesi için çeşitli imkanlar sunar. Buradan hareketle biz bu dosyada kentte kadının var oluşunu/olamayışını farklı yönleriyle ve onların işbirliğiyle ortaya koymaya çalıştık. Kadınların Ankarası nasıl bir şehir? Bu soruya cevap bulalım istedik. Bunun en iyi yolunun da onları deneyimledikleri mekanları anlatmaya çağırmak olduğunu düşündük. Orta sayfamızda kadınların, kendileri için korku yaratan, onlara itici gelen mekanlar ile sevdikleri, ait hissettikleri mekanları ve bunların sebeplerini ortaya seren anlatılarına yer verdik.

Bunun yanında Ankara'da kadınların ekonomik ve toplumsal hayata katılımı, yerel yönetim faaliyetlerinde yer almalarını, kent alanlarını, günlük hayatta kullanımlarına ilişkin deneyim ve pratiklerini anlatan birçok yazıya yer verdik. Böylelikle kadınların kenti nasıl farklı şekillerde yaşayıp deneyimlediklerini anlamak için ufak bir patika açalım istedik, daha sonraki sayılarda da bunun izini sürmek dileğiyle...

Dosya Editörleri:

Funda Cantek, Selda Tuncer, Sibel Durak, Demet Gülçiçek, Burcu Ballıktaş, Kübra Ceviz

Katkı Verenler:

Selcan Kula, Nurcan Tüfekçi, Cansu Şengür, F. Şule Balcı, Tuba Özkan, Deniz Lodos, Aydan Akın, Figen Uzar Özdemir, Selen Doğan, Özlem Kınal, Melda Onur, Elif Ekin Akşit, Cemile Gizem Dinçer, Figen Uzar, Bilgen Uzar, Pınar Şallak, Kader Ateş, Nihan Kılıç, Didem Doğan, Merve Köseoğlu, Bilgen Tümen, Melek Aydoğan, Mine Oğuz, Zeynep İlhan, Beyhan Yeni, Arzu Burcu Tuner Dedeoğlu, İnan Özdemir, Beyzağul Benli

Derinlerde... Kısaltılmış Manzaralar Kabullenemediğimiz Sığınmacılar

Nurcan Tüfekçi

Neyin beklediğini bilmeden, görüşmemin olumlu geçip geçmeyeceğini bilemeden yoldayım. Bir torba yanımda, şemsiyem, aslında ıslak değilim, montum üzerimde, üşümüyorum da, ama bilmeme duygusundan kurtulmaya çalışıyorum üzerimdekilere sarılarak. Sıcaklıkla olumlu olmayı yaklaştırmaya çalışıyor gibiyim. Gideceğim yerin kâğıtta yazılı adresini şoföre gösterdiğimde garipçe baktı. "Hi Iraklılar..." Oysa ben İranlı bir sığınmacıyla görüşmeye gidiyordum... Dolmuştan indim, sokağı bulmaya çalıştım, gittikçe gidiyordum, arka sokaklara kadar gittim, hala gitmem gerekiyormuş, تنها evlerin önünden geçerek akşam karanlığında, -vazgeçsem gitsem mi acaba diye düşünmedim değil-, ürkütücü bir sessizlik vardı, sokak ışıkları yoktu, daha kötüsü sokak yoktu, toprak bir patikadan ilerliyordum, "araziye mi çıkıyorum acaba derken?" ilerde küçücük yanan soluk ışık gördüm, adımlarımı hızlandırdım, terden sırlıklam olmuşum korkudan. Oysa hava soğumuştur, oh nihayet evlere kadar geldim ama hepsi pek bir tenhaydı, evlerin numaralarına baktım yoktu aradığım numara. Sığınmacı kadını aradım "verdiğin numarayı bulamıyorum" diye. Yolu olmayan, yıkık dökük bir evden geliyordu beni bulduğum yerden almaya. İki katlı bir evin(?) alt katında oturuyordu, ayakbikarımızı dışarda çıkararak ahşap kapıdan sonra hemen gelen salona geçtik, oturduk. İçerisi buz gibi ve sadece bir ufo ısıtıcı var. Sağ tarafta bir oda, sol tarafta mutfak banyo ve tuvalet (bu üçü iç içe). Mutfak diyince aklınıza mutfak tezgahı mutfak dolabı gelmesin bi zahmet, böyle bir evde ne lafi olur ne de bu sığınmacı kadının böyle lüksü. Görüşmemi bitirdim... Aslında direnen kadını gördüm. Bazen yılan, bazen küsen... Ama asıl gördüğüm direnendi... Hiç inanamadığım (belki de inanmak istemediğim) annelik duyguları için katlanıyor onca sıkıntıya. Çocukları için geliyor bir başka ülkeye, çocuklarını aldıktan sonra da dönmeyecek Tahran'a, çocukları istemediği için ve yine çocukları Kanada'ya istediği için o da gitmenin yollarını arayacak Kanada'ya. Evdeki onca yoksunluğa (ki bu kadın Tahran'da iyi düzeyde maddi koşullara sahip) niye katlanır ki insan, insanı direnmeye iten neden ne olabilir ki?... Bu kadını da

direndiren, zaman zaman çökerten, ağlatan, çocuklarına kavuşma hayali.

Sonra bir başka kadın, soğuk bir Ankara şubatında, okulların katili olduğu bir günde yanımda bulunan çevirmenimle normal standartlarda görünen bir apartmana giriyoruz. Görüşeceğim kadın İranlı bir sığınmacı, çevirmenim de İranlı, apartmana giriyoruz, aslında genel olarak tüm sığınmacıların bodrum katta yaşadıklarını bildiğim halde bile isteye merdivenlerden yukarı yöneldim, çevirmen arkadaşım tutup aşağı indirmişti. Dairenin kapısı açıldığında bomboş bir antre ve yine bomboş bir salon bütün soğukluğuyla karşımızdaydı. Salondan geçerek bir odaya alındık, bir çeyyat, ucunda katli vaziyette ince bir yorgan ve yastık vardı, sığınmacı kadının ayaklarımıza giymemiz için vereceği bir terliği bile yoktu. İki saatlik görüşmemin sonunda evden çıkarken ayak parmak uçlarımda donduğunu ve acı acı sızladığını fark ettim, eve nasıl gideceğim diye düşünmekten utandım, ben birazdan sıcak evime gidecektim ama o kadın o soğukta kalmaya devam edecekti...

Sonra bir başka ev, iki kızı ve eşiyile yaşayan bir kadın, buradaki manzaraya da kendimi hazırlamaya çalıştım ziyarete gitmeden bir süre önce, yine kış ayı, soğuk var dışarıda ve İngilizce bilen çevirmen arkadaşımla gittim. Kapı açıldı ve manzara sıcaktı, güler yüzlü iki çocuk, güler yüzlü bir kadın ve bir erkek, görüşmemizi yaptık ve aileye bir üye daha katılacağını öğrendik, bir bebek daha geliyordu, ailenin sosyal güvencesi yok, zorunlu harcamalar dışında yetecek para yok, yok yok yok, ama bir üye daha geliyor. Kazayla oldu, yapabileceğim bir şey yok diyor anne, çevirmen arkadaşım ve ben bir süre sessizce hiç soru sormadan, konuşmadan, konuşmadan bakakaldık. Ne olacaktı şimdi? Bu sürenin sonunda evden ayrılırken, biraz bencilce bir duyguyla istediğimiz görüşmeyi yapmış, evden bazı kareler almış, utana sıkıla çıkmıştık, çünkü yapabileceğimiz fazla bir şey olmadığını biliyorduk.

Şimdi de başka bir kadın, il dışından Komiserlikle görüşmeye gelmiş, şimdiki kadar görüştüğümün içinden en genç olanıydı. İran'dan buraya kaçak yollardan gelmiş, "26 saatimi dağlarda geçirdim" diyor. Tek başına bir kadın, beraberinde kaçak gelen erkekler var, yardımsever kamyon sahibi kendisini öne alıyor tek kadın olduğu için güya, diğerlerinin üzerini de kilitliyor, niye yapıyor ki bu kadar yardımı acep? Yoldan gelirken yaşadığı taciz kenara atılacak cinsten değil, hem kaçaksın hem yanında yardım edecek kimse yok, hem gece ve sadece 21 yaşındasın, insanın ülkesinden kaçmasına sebep her ne olursa olsun, yaptıkları ne olursa olsun, kimse bu denli zorluğu hak etmiyor aslında. "Şimdi bir apartmanın altıncı katında, çatı katında yaşıyorum, önümüz kış, kaldığım yerde sağlıklı ısınma şansım yok, bir kalorifer peteği bile yok, nasıl ısınacağım bilmiyorum" diyor. Neyse ki kısa bir süre sonra bu kadının üçüncü ülkeye yerleştirildiğini duydum.

Anlatılacak çok şey var, imkan olsa da bire bir kendi ağızlarından duysanız yaşadıklarını, taa içerlerden utanmayla karışık bir üzüntü, bir hüznün çökerti içinize, bir şey yapamamanın verdiği utanma, üzüntü ve hüznün.

Kentte Kadınların Alanı: Zülfü Kadın Yaşam Parkı

Cansu Şengür/Demet Gülçiçek

Zülfü adı kadar güzel bir "kader"e sahip olmadı. Kader? Hayır! Mamak'ta yaşayan Zülfü kocası tarafından öldürüldü. Biz biliyoruz ki bu olay kaderin çok daha ötesinde bir tarihselliğe sahip. Zülfü kadına yönelik şiddetin son kurbanlarından biri. Mahallesinde yaşayan kadınlar, onun ardından Zülfü Kadın Yaşam Parkı'nı açtılar. Kentte kadınlara alan açmak için, Zülfü'nün maruz kaldığı cinayeti hatırlamak ve kadına yönelik şiddetin üstesinden gelmek için... Mahalledeki kadınların şiddete karşı ses çıkardığı ve Zülfü Yaşam Parkı'nın açıldığı sürece aktif olarak katılan kadınlardan biriyle, Sıla'yla sürece dair konuştuk.

Süreci kısaca anlatır mısın? Nasıl başladı, nasıl gelişti?

Sıla: 17 Eylülde bu mahallede (Şahintepe'de) oturan Zülfü'nün kocası tarafından katledildiğini öğrendik. Duyar duymaz üzüldük, ne yapacağımıza karar veremedik. İlk defa bu kadar yakınımızda cinayet haberi aldık. Buna dair hızlıca bir şeyler yapmaya çalıştık. Basın açıklaması ile tüm kadınlara çağrı yaptık.

Mahalleden katılım var mıydı, kadınlardan?

Tabii, bölgede oturan kadınlar da yürüyüşe katıldı, kurumlar da dahildi. Evinden alışıla alışarak protesto eden de vardı. Yürüyüş başından sonuna kadar sayımız iki katı arttı. Zülfü'nün yaşadığı evin hemen yanında bir park var. Bu parkın yaşamı simgelemesi gerektiğini düşündük. Önce imza toplama süreci başladı ve açılışı yaptık. Belediye buna destek vermedi, isim tabelasını da çıkarmaya çalıştılar. "Bir kadının adını veremeyiz, şehit değil ki bu" dendi. Kapı kapı dolaşarak mahallede yaşayan kadınlardan 1200 imza topladık. Belediye meclisi toplantılarına gittik, önerge sunmaya zorladık, basın açıklaması yaptık. Tüm

Belediye, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı kadın düşmanı politikalar güdüyor, bir kez daha anlamış olduk.

Dava süreci nasıl işledi bu arada?

Biz kadınlar olarak beraber hareket ettik bu süreçte. Ankara Kadın Platformu, bazı milletvekilleri sürece dahil oldu. Yargılama sürecinde bize "Zülfü kalksa gelse de kendini savunsa" dedirtti. İnanırlar mı bilmiyorum tabii? Kadını yargılamaya döndü süreç. Namus cinayeti kisvesi altında tahrik adı alma çabaları başladı. Hakimlerin tavrı da bu şekildedeydi. Kadın avukatlarla davayı takip ediyoruz ama.

Belediye de bu meseleyi salt bir iletişim sorununa indiriyor. Aile Danışma Merkezleri açık bir şekilde kadına yönelik şiddeti çözmez. Bu bizi asla ikna etmiyor. Asıl özgürleştirici olan kadınların kendilerini fark etmeleri ve sorunlarını kendilerinin çözmeleri. Kadın dayanışması şiddetin karşısında bir kalkan olabilir ancak.

Kadın Yaşam Parkı nasıl bir şey zihninizde? Eminiz ki basitçe bir parkın adının değişmesi değil. Bir park nasıl kadın mekânı olabilir?

Bu yapacağımız tüm etkinlikler için başlangıç. Önümüz 8 Mart mesela. 8 Mart'ta ve baharda bir buluşma noktası olarak planladık burayı. Film gösterimleriyle, orada spor yapmaya kadar kadınların farklı şekilde kendini ifade etmesini sağlayacak etkinliklerle doldurmayı planlıyoruz** 8 Mart'ın bulunduğu haftada etkinlikler yaparak parkı kullanmayı planlıyoruz. Drama çalışmaları, söyleşiler, paneller düzenlemeyi planlıyoruz burada. Şiddeti normalleştirmemeye çalışıyoruz. Bir gün "vah" dediğimiz bir olay olmasın kadına yönelik şiddet.

Bu parkın hep orada olması, kendini sürekli hatırlatması çok önemli görünüyor. Eylemliliğimizi sürekli hatırlatan bir mekân... Mahalledeki kadınların tepkileri ve eylemliliğe katılımını nasıl etkiledi peki?

Kadınlar kendi yaşadıkları şiddet olaylarını anlatmaya, bu olay üzerinden kendilerini açmaya, ifade etmeye başladılar. Ayrıca girdiğimiz evlerin çoğundan olumlu tepkiler aldık. Bu düşünce mahalledeki kadınlar ve Zülfü'nün ailesi tarafından da sahiplenildi. Kadınların şiddete karşı bir şeyler yapıyor oluşuna herkes tanık oldu.

Bu deneye aktif katılmış bir kadın olduğun için soruyorum. Mamak'ta işler böyle gelişti, kentin başka bölgelerinde bir farklılık olur mu sence? Ümitköy'de, Çiçin'de veya Ayrancı'da?

Bu süreç Mamak'tan başka bir yerde de çok farklı yaşanmazdı. Çünkü kadınlar olarak her yerde, her zaman şiddetin farklı biçimlerine maruz kalıyor(uz). Yerelden öte, kadınlara yönelik olan ve buna karşı kadınları ortaklaştıran, cesaret veren bir süreç haline dönüşüyor.

Bunun yanı sıra, kentlerin yapısına baktığımızda, ışıklandırmanın olmayışı, kadınların -özellikle öğle saatlerinde- kullandığı otobüslerin yetersizliği gibi konular kadınlar için yaşamı zorlaştırıcı etkenler haline dönüşüyor. Kadınlar daha çok mahallelerinde vakit geçiriyor, mahalle dışına ise genellikle ev ihtiyaçları için çıkıyorlar dolayısıyla bu park kadınların kendi yaşam alanlarını dönüştürmüş olmalarının önemini simgeliyor.

Bu dönüşümün sahiplenilmesinin kadınların politikleşmesinde de önemli bir rolü var gibi görünüyor. Bu sürecin devamlılığı olur mu peki?

Her dönüşümü kendi içerisinde değerlendirmek önemli. Burada, kadınlar parkın açılışına herhangi bir etkinlik olduğu düşüncesinden ziyade kadının şiddete karşı sözünü söylemek için geldiler. Bu sürece dahil olan kadınlar zamanla daha fazla aktifleşti; kendi binalarından, çocuklarının okullarından imza topladı ve bu çalışmalar yaygınlaştı, benimsendi. Dolayısıyla bu durum devamlılık kazanacaktır.

Figen Uzar

İşçi Blokları Mahallesi

Adından mı, pazarından mı, "Komünist Bakkal"ından mı yoksa öğrenci nüfusuyla iyi geçinen yaşlısından mı bilmem ama sokaklarında huzurlu yürüdüğüm bir mekan benim için bu mahalle.

Güvenpark

Mümkünse içinden geçmemeye; kıyısından, köşesinden geçmeye çalışırım. Nedeni sanırım parkta oturan erkeklerin rahatsız edici bakışları.

Nihan Kılıç

Bilkent

Belki de en güzel tarafıdır yeşil alanları. Okulu daha çok Kampüs'teki bu çim alan. Stresli günlerde insanın bir tane yeşil alanı değerli, etrafındaki kaosu dışarıdan izleyip atlatması mümkün oluyor. Çevredeki suniliğe inat, doğadan bir parça almak için ortama gerçeklik katabiliyor.

Kızılay AVM

Hantal yapısı, yüksekliği, sonradan oraya konulduğu çöplük alanına yenine yerleşmemiş huzursuzluk ve aitsizlik hissi veren bir yapıya, yana, içi de adeta bir korku filmi etkisi yaratmakta. Girince, insanların birbirine bağlanmalarını nereden olduğu belirsiz labirent katları, yollar, yerler, sebebiyet verecek, korunaksız yükselteleri ve derin boşlukları, güvenizlik hissini doruklarında gezdiren bina, âdeta zehirli bir ortamı neden kimilerinin intihar etmek için bu binayı kullandığını düşünürken neden oluyor; içine girince de insanda yaşama isteği kalıyor.

... ayaklarımın altındaki cennet,

Bilgen Uzar

Tren Gari

Kışları buz pistine dönse de mermer zemin peronda, gelmeler gitmeler; vedalar kucaklaşmalar, eski binalar, Gar Pastanesi, Gar Restoran, Demiryolları Müzesi ve Atatürk vagonu, delisiyle, simitçisiyle kendi içinde bir dünya.

Tandoğan Kapalı Çarşısı

Hakim rengin haki olmasından mıdır, kamuflajın her şekle bürünmüş haline rastlanabilmesinden midir, girişinde yüze vuran ucuz tavuk döner ya da köfte kokusundan mıdır, ıssız ve nemli oluşundan mıdır bilinmez... Anca "bir an önce geçeyim de bitsin" denilen, depar atılan can sıkıntısı tüneldir.

Merve Köseoğlu

İncesu

Ankara literatürünün bana verdiği yetkiye dayanarak, Sokaktan çıkıp 200 metre sola yürürseniz, içinde insanları bulamazsınız. 500 metre kadar sola yürürseniz de Kızılay'a ulaşırsınız. Kızılay'a ulaşmadan taşıma Kızılay mesafesinde olduğundan birçok yere yürürsünüz.

İncesu Kiraathanesi

Orası öyle bir eşiktir ki, geçerseniz arkası şirin semtimiz. Aynı eşik. Kiraathanenin göze gelir bir kötülüğü olmaması, herhalde kafamdaki tüm o kalıplara uygunluğundan kırılmıyor.

Didem D

Konur Sokak

Farklı etnik ve sınıflardan insanların gün atılan bir sokakta, ezgileri olabilir, farklı şekillerde orada, umut ve hayal'i.

Sihhiye Köprüsü

Dil ve Tarih Coğrafyası gün geçtiğim, yurdumun Fakülte'de bulunması daim kalabalık ve huzursuzluk veriyor. Yürümeme nede hissi, burayı beni.

Bilgen Tümen

Eymir

Eymir Eymir güzel Eymir... Bozkır'da bir tutam özgürlük ve daha fazlasını hayal etme mecrasıdır burası. Çimlere sere serpe uzanıp, gökyüzüne bakıp hayaller kurup yıllar geçip tekrar gittiğimizde hayallerimizi gerçekleştirememiş olsak da kadın kadına mutlu, sahici bir dostluğun mekansal bir tehdiye maruz kalmadan tadını çıkardığımız en kıymetli açık alanlarındandır Ankara'nın Eymir'i.

Cebeci

Cebeci'de SBF'den çıkıp Kızılay'a yürümek kendimi hep iyi hissettirmişti bana. Hele kışsa mevsim Ankara'da insan ayazla barışmayı öğrenir, o soğuk o yolda güzelleşir, yürüdükçe açılır insan. Bir kadın olarak tek başına o yolda yürürken sağ tarafına düşen Kurtuluş Parkı'na şöyle bir oturayım diyememek o yolların kabahati değil elbet.

Beyhan Yeni

Siyasal Cafe

Tüm mevsimlerin sevdiği aydınlık bir meydan. Güneş hep çok cömerttir bu meydana. Genişliği için değil meydanlığı tüm insanları toplar alanına o yüzdün meydandır. Burası benim saklı coğrafyam

Kader Ateş

Pirinç Han

Gündelik hayatın kaosu içinde boğulduğumu hissettiğim anlarda benim için de, akıp giden zamanı bir anlık da olsa durdurup, arındırdım, kendimi bulduğum mekanlardan biri ...

Pınar Şallak

Ören Sokağı

Birkaç metre ötesinde akan trafığe ve kalabalığa rağmen sükunet bulabildiğim ve oraya koyulan banklar sayesinde durup vakit geçirebildiğim bir sokak. Sadece yayalara açık olması, dar ve uzun olan bu sokakta karşılıklı ve sık ağaçların olması orayı daha da keyifli hale getiriyor benim için.

Tandoğan Kapalı Çarşısı

Oldukça izbe olan bu yerde bir kadın olarak, "dışarıda" hissettirilen taciz tehdidini daha yoğun hissediyorum. Çoğunlukla askeri malzemelerin satılıyor olması, burayı daha erkeklerle özgü bir mekan haline getirmiş.

Melek Aydoğan

kilir kılan Doğu
arafının toprağa
na yardımcı
nında her

Sarkaç Cafe

Haftada birkaç kez Kızılay'daki büyük kitabevlerine gittiğinde, insan topluluğundan kaçmak istersin bazen. Anksiyete denilen bir belayla da uğraşıyorsan, aldığın nefes bazı kalabalıklar için fazla gelir. Hayatta kalma stratejin bir yerlere sığınma ve kaçmayı gerektiriyorsa, kendini "merkez"den "yukarı"ya fırlatman kaçınılmazdır. Sarkaç, "yukarı"dadır, kimilerinin hep ürettiği, kimilerinin hep sustuğu, kimsenin senin özgürlük alanına girmedeği yerdir. Sarkaç'ta kendini iyi hissedersin, çünkü görebileceğin bütün farklı kimliklerin/öznelere orada birlikte çalışması ve "kadın" çeşitliliğini yok etmeyen bireysel tavırlar senin gücünü korumana yardım eder.

k belli, bir türlü
kalıbı bir
ce çıkılamayan,
vertigoya
klarıyla insanı
amanında
ını anlamamıza
mıyor doğrusu.

Sıhhiye-Bilkent Servis Durağı

Her sabah okul servisine bindiğın duraktır, gittiğın Bilkent Üniversitesi kampüsüdür. Vize-final haftalarında, geç saate kadar kütüphanede çalışmışsan, Sıhhiye'de ineceğın otobüsün içinde kara kara düşünmeye başlarsın. Yürüyeceğın 500 metredir, sen 500 kere köprüye atacağın adımları kurgularsın. Köprü senin coğrafyanın cenneti değildir ama karanlığının/ıssızlığının hududu her gün toplumsal cinsiyet iktidarıyla belirlenen o yolda, köprüye güvenmek/inanmak istersin. Adliye Sarayı'nın arkasında olduğunu bilirsin, işte bu yüzden daha çok korkarsın o sokaktan, gecesinden/gündüzünden, tenhaliğından/kalabalığından değil; adliye kapısı önünde faili meçhul kalan kadınların zihninde bıraktığı cehennemden.

Mine Oğuz

ben de kendimi İncesu bebesi diye çağırıyorum.
ların yaşadığı güzel kondulara ulaşırsınız. Ama çıkıp
t. Muhitimiz böyle de kozmopolittir! En yakın toplu
ürümeyi tercih ederiz sakinler olarak.

Kuğulu Park

Burası öyle bir yer ki üç beş adım sonra yoğun trafiğın, sürekli yetişmesi gereken bir yerleri olan insanların, kapitalizmin ünlü markaları arasında kalabileceğın ama buna rağmen sükunetini koruyan, buna rağmen özellikle hafta ortalarında müdavimleri dışında kimseciklerin uğramadığı bir yer; benim saklı coğrafyam, Kuğulu Park...

Eğer evden çıktıysanız da şehre karışabilmek için yine
asına ya da başıma bir şey gelmemesine rağmen,
saathanenin önünden geçmek sıkıntılı.

Metro

Bazı zamanlarda olmamamız gereken yerler vardır ya da en azından biz öyle hissederiz. Çünkü 'başına bir şey gelmesin' diye büyütülen çocuklarız biz. Ankarada 'başına gelecek' o şeyin korkusuyla gece saatlerinde, telefonun çekmediği bir yere yavaşça inmek var. Her zaman hissettiğim şey tam anlamıyla bir korku olmasa da, büyük olasılıkla içimdeki şey bir huzursuzluk, bir sıkıntı hali. Merdivenleri inerken "acaba benden başka bekleyen bir kadın var mı?" diye düşünmek, karşı peronda olsa bile rahatlamak tam da Ankaray'ın bana hissettirdiği şey. Ama burada metronun gelmesini beklerken aklımda hep Marcos'un bir sözü var: "Evet, San Francisco sokaklarında bir eşcinsel, Güney Afrika'da bir siyah, Avrupa'da bir Asyalı, gece yarısı metroda yalnız bir kadını..."

ođan

ol grupların seslerini duyabildiğim yer; bir
oğan, diğer günse bir sokak çalgıcısının
bu ve bana ait bir sesin her gün farklı
an duyulduğunu bilirim. Bu bağlamda bana
çağırıştırır.

sü

fyfa Fakültesi'nde öğrenci olduğum yıllarda hemen her
rdum ve fakültem arasındaki patika: Sıhhiye Köprüsü.
manın bana güven ve mutluluk vermesine karşın, her
e rutubet kokan Sıhhiye Köprüsü altından yürümek
ci. Bu nedenle her geçişimde hızlı ve tedirgin adımlarla
n olur. Her an tacize veya kapkaça uğrayabilirdim
m için bir korku mekanına dönüştürmüştür.

AVM'ler

Armada ve geçen yıl yapımı
tamamlanan Nata Vega... Hiç
hoşlanmadığım bu mekânlar
insanları tüketim ayınlarına davet
eden katedraller gibi gelir bana. Hele
Nata Vega'nın içinde bulunan IKEA
tam bir fare kapanıdır.

başımın üstündeki cehennem...

Arzu Burcu Tuner Dedeoğlu

Sela Cafe

Emek 8. Cade'nin Hazine Müsteşarlığı'na yakın girişinde. Kendimi en huzurlu ve kendim gibi hissettiğim yerlerden biri. Orada herkesten gizlenip kendimi keşfederim. Öğle yemeğinde bir bardak bira ya da bir kadeh şarabımı alırım, ya kitap okurum ya bir şeyler karalarım. Kimse dokunmaz, rahatsız etmez, yargılayarak bakmaz. Oraya gittiğimde kimseye haber de vermem, ne arkadaşlarıma, ne kocama, ne de çocuğuma. Bütün rollerimden soyutlanıp çıplak ruhumla kalmak isterim becerebildiğim kadar.

Akay - Meclis arasındaki alt geçit

En savunmasız hissettiğim yerlerden biri. İçerdeki umumî WC ve bebek bezi değiştirme bölümleri ise kadınlıkla ilgili olsa da son derece eril ve saldırgan görünüyor resmen. Üst geçitlerin tamamında da aynı duyguyu yaşıyorum. Her an birisi gelip saldıracakmış gibi. Geçitler benim zihnimde doğrudan suç ve saldırıyla eşleşiyor.

Zeynep İlhan

Ulus

Büyük
Tiyatro'dan ve
Samanpazarı'ndan
ötesine şimdiye
kadar tek
başına zorunlu
kalmadıkça hiç
gitmedim.

Ardıç Cafe

İlk kez üniversite sınavına hazırlanırken tanışmıştım Ardıç Cafe ile. Kış çayı ve o müthiş kekiyle ağırlamıştı bizi o gün. Rafları görünce, "Ahh okuyacak ne çok şey var, neredeyse hiç bir şey okumamışım bu zaman dek" diye hayıflanmıştım. Üstünden yıllar geçti, hala okuyacak çok şey var. Ve hala Ardıç'ta içecek ne çok kış çayımız var.

Tandoğan Kapalı Çarşı

Burada takvimler 80'li yıllarda takılıp kalmış gibi, 2000'li yıllar hiç uğramamış sanki, öylesine virane. Sabah erken saatlerde ya da gece geç saatlerde geçseniz bile kesif bir döner ve yağ kokusu içinize işler. Tabii bu saatlerde, çarşının ıssızlığı da bir başka sıkıntı.

Ankara'nın Kadın Muhtarları...

F. Şule Balcı

Muhtarlık yeni bir kurum/statü değil. Henüz 1800'lü yılların ortalarından itibaren özellikle de kentlerdeki asayişin sorumluluğunu üstlenmiş olan Yeniçeri Ocağı'nın ortadan kaldırılmasının ardından hayata geçiriliyor. İlk olarak İstanbul'da kuruluyor, taşrada ise uygulamaya geçtiği ilk yer Kastamonu. Zamanla diğer illere de yayılıyor. Cumhuriyet'in ilanından önce bir dönem kaldırılrsa da fiilen varlığını sürdürmesi ve ortaya çıkan boşluğun doldurulamaması nedeniyle bir süre sonra yeniden hayata geçiriliyor.

Türkiye tarihinde Müslüman dünyasında çoğu statü, sosyal hayata katılım, uzun müddet erkek dünyasının bir parçası. Muhtarlık da öyle. Kadınların bu alana 'sızması' kolay olmuyor. 1930'lu yıllarda bir dizi yasa ile köylerde muhtar olma hakkı, belediye seçimlerine katılmanın hemen ardından, kadınlara da tanınıyor. Ardından, ihtiyar meclislerine seçilme hakkı geliyor. Fakat henüz bu hakkın tanınmasından önce, Atatürk 1932'de, Türkiye'nin ilk kadın muhtarını, Meliha Manço'yu atıyor. İlk olması yanında seçimle işbaşına gelmemesi nedeniyle Meliha Manço'nun ikliği konusunda tartışma var. Seçimle göreve gelen ilk kadın muhtar 1933 yılında göreve başlayan Gül Esin. Aydın'ın Çine İlçesi, Karpuzlu Bucağı'nın muhtarlığını üstleniyor. Kahvehanelerde kumar oynamayı yasaklamasıyla adını duyuruyor, kız kaçırma olaylarını engelleyerek nikâh işlemlerini düzenlediği için övgüye mazhar oluyor. Muhtarlıkla kadın tarihinin keşişiminin küçük bir kesiti böyle, ya sonrası...

"Hâli hazırda 52.882 köy ve mahalle muhtarı görev yapıyor ve bu muhtarların sadece 494'ü kadın... Oran yüzde bir bile değil. Modern cumhuriyetimizin başkenti Ankara'da ise 1468 mahalle ve köy muhtarı görev yapıyor ve yine kadınların sembolik varlığı, burada da rakamlara yansıyor. 803 mahalle muhtarından 47'si kadın, demek ki yüzde beş civarında. 665 köy muhtarından ise-ışte şimdi oldu-, sadece ikisi. Hayır, yüzde iki değil. Rakamla iki (2)... "

Metropolde görev yapan kadınların çağdaş Türkiye'nin mutena ilçesi Çankaya başta olmak üzere Mamak ve Yenimahalle gibi nüfus yoğunluğu bakımından ilk beş sırada yer bulan merkez ilçelerde görev yapıyor oluşuna ise fikren zaten hazırız. Yanılmadılar, buraların sakinlerine teşekkür edelim ve devam edelim... Kadının siyasal karar alma mekanizmalarında düşük temsili Türkiye'nin önemli sorunlarından, biliyoruz ama çözülemiyor. Çok bilinen sebeplerin bir kısmını sıralayalım. Başta geleneksel bakış açısı geliyor. Kadının toplum içerisindeki rolünü tanımlayan ve değişimin önünde engel teşkil eden diğer unsurlar da eklenmeli. Kadınlarla erkekler arasında ekonomik ve sosyal eşitsizliğin ayrımcılıkla perçinlendiğinin de altı çizilmeli. Erkek egemen bakışın siyasetteki hâkimiyeti de rakamlara yansıyor desek. Yetmedi mi, siyasal kültürümüzde kadının karar verici olmasının yeni bir olgu olduğunu ekleyelim. Yine de rakamlar düşük. Diğer alanlara kıyasla geneli dahi yansıtmıyor. Daha düşük. Verilere bakıldığında kadın muhtarların şehir merkezinde, daha az gelenekselci olması beklenecek sosyal demokrat belediyelerin işbaşında olduğu merkezlerde var olmaları tesadüf olmasa gerek. Nitekim 47 kadın mahalle muhtarından 35'i bu nitelikte ilçelerde görev yapıyor...

Merkez böyleyken kırsal alanda sonuçlar daha da çarpıcı ve bir o kadar da açıklayıcı. Son yerel seçim sonuçlarına göre ülke genelinde 34.000 civarında köy muhtarı var. Bunların ise sadece 65'i kadın. Oran binde iki. Ankara'da ise binde birden biraz fazla... Var olan iki köy muhtarının hikâyelerine yakından bakalım: Nuray Pak, Kızılcahamam İlçesi'nin ilk ve tek kadın muhtarı. Dereneci Köyünde görev yapıyor. Genç bir kadın. Muhtarlık ise kendisine ata-dede yadigârı. Dedesinin ardından uzun yıllar babası muhtarlık yapıyor. 2009 seçimlerine dört ay kala babasının ani ölümü nedeniyle bu kez kendisine ısrarla muhtarlık teklifleri yapılıyor. Arada aksi yönde telkinler ve tehditlerle

Seçimle Göreve Gelen İlk Kadın Muhtar - Gül Esin

karşılaşıyor. Yine de son anda aday olmaya karar veren Pak, büyük bir oy farkı ile muhtar seçiliyor. Kendisi için belki de asıl başarı seçimin ardından muhtarlık görevini sürdürebilmekte. Çünkü sadece kadın olması nedeniyle bile çeşitli zorluklarla mücadele etmek mecburiyetinde kaldığını ifade ediyor. Taleplerin bir kadına iletilmesi başlı başına bir sorun. Bu alan hep erkeklerin aracılığına terk edilmiş. Bu duruma bir de düşük maaş, Bağ-Kur primi, kırtasiye masrafları vb. ekonomik yetersizlikler de eklenince görev yapmak daha da zorlaşıyor. Ancak ilçesinin ilk kadın muhtarı olarak bir ilki başarmış olmanın gururunu taşıyor. Her şeye rağmen iyimserliğini sürdürüyor. Bir daha görev alır mı kendisi de emin değil, fakat yaptığı işin sorumluluğunu yerine getirmekte gözü pek bir kadın profili çiziyor...

İkinci kadın köy muhtarı ise merkeze oldukça uzak bir yerden. Nallıhan'da yaşıyor. Fatma Boyacıoğlu, Nallıhan ilçesinin Nebioğlu köyünün muhtarı. Hikâyesi ise Nuray Pak'tan oldukça farklı. 17 seçmenli bir köyün 14 yıllık muhtarı Boyacıoğlu. Uzun bir süredir köyün muhtarı, bu alanda tecrübeli ve yaptıklarından da memnun. O da köyünde ilk olmanın mutluluğunu yaşıyor, fakat hızlı kentleşmenin ve göçlerin ardından köyde yapacak fazla bir işin kalmamasından muzdarip. Göç dalgasına o da katılır mı bilinmez ...

Kişisel hikâyeler süreci anlamak açısından önemli. Ancak ilk elden yapılacak tespit kadınların bu alandaki varlığının artması için kat edilecek çok uzun bir yol olduğu. Geleneksel yapı ve erkek egemen siyaset tarzı değişmeli ki kadınların karar alma mekanizmalarına katılmasının önü açılabilir. Bununla birlikte kadınların eğitim seviyesinin ve mevcut sosyo-ekonomik durumlarının iyileştirilmesi ve hapsedildikleri ev ve özel yaşam alanından çıkıp kamusal alana dâhil olmaları da önemli-eğitim şart-. Bir de zihinlerdeki algı değişirse belki bir gün hayatın her alanında eşit temsili görebiliriz... Muhtarlıkta da! Fakat o yolu kısaltmanın tek bir kolaylaştırıcı aracı var ve tüm dünyada uygulanıyor. Pozitif ayrımcılık kapsamında kota uygulamasına geçilmesi...

Dikmen Vadisi'nin Dirençli Kadınları

Tuba Özkan

Son 20 yılda bilhassa İstanbul ve Ankara gibi büyük şehirlerde, gecekondulara yönelik "kentsel dönüşüm" adı altında yapılan yıkım sürecinin en önemli örneklerinden biri Ankara Dikmen Vadisi'nde yaşanmaktadır. İki yamaca kurulmuş bir mahalle olan Yukarı Dikmen bölgesinde, çoğunluğu çok yoksul, büyük bölümü düzensiz, geçici işlerde, asgari ücretle çalışan, emekli maaşı veya akraba yardımı ile geçinmeye çabalayan insanlar yaşamaktadır.

Bir tarafta Ankara Büyükşehir Belediyesi, karşısında Yukarı Dikmen Vadisinde gecekondularda yaşayanlar arasında son beş yıldır devam eden bu çok boyutlu çatışmalı süreçte gecekonduların halkının özellikle de kadınların gündelik yaşamı direniş ve dayanışma kavramları üzerinden yeniden şekillenmiştir.

Bu kadınların çoğu, Ankara'ya Anadolu'dan göç etmişler, küçük yaşta evlenip Dikmen bölgesinde iki, üç çocuk sahibi olmuşlar, okuma yazmayı kendi çabalarıyla kurslara giderek öğrenmişlerdir. Çoğunluğu sadece ilkököl mezunu olan vadideki kadınlar, kentsel dönüşüm barınma hakkı ne demek bilmezken, artık gerek hukuksal

boyutunu gerekse sosyolojik ve psikolojik boyutunu öğrenerek bilgilendiler ve belediyeye karşı yasal bir süreç başlattılar. Bu bağlamda kadınlar da inisiyatif sahibi ve kendi yaşam alanlarında söz sahibi olabildiler, irade geliştirebildiler.

Günlük yaşam içinde deneyimledikleri bu mağduriyet, aile akrabalık ya da komşuluk gibi ilişki ağları içinde paylaşıldıkça kolektif eylemler için harekete geçilmesine yol açtı. Vadili kadınlar direniş hareketini örgütlerken, medyayı, meclis üyelerini, akademisyenleri, mimar ve mühendisleri, sivil toplum örgütlerini kendi mücadelelerine davet ettiler, ortak işler, etkinlikler yaptılar.

Kadınların yaşadığı deneyim, sosyal ilişki ağlarına odaklanıldığında, eğitim durumları ne olursa olsun onların siyasete katılmalarında, hak alma mücadelesini tanımalarında son derece kritiktir. Kadınlar kendilerini kamusal alanda görünür kılabacak şekilde yer aldılar.

Daha önce "mahallesi dışındakileri bilmeyen" yaşadıkları kentte ve dünyada neler olup bittiğini takip etmeyen,

tanıklığı mahallenin dışına çıkmayan ya da televizyonla sınırlı bir hayat sürdüren Dikmen Vadisi'ndeki kadınlar, zorla gelen yıkımlarla birlikte bütün bu altı yıllık sürede devletin kolluk kuvvetleriyle karşı karşıya gelmişler, bununla beraber devlet algıları, güvenlik algıları, gündelik hayatları değişmiştir.

Süpürgeci Kadınlar

Deniz Lodos

Kızılay sokaklarında ellerinde süpürgeleri ve faraşları ile sıklıkla karşılaştığımız Çankaya Belediyesi kadın temizlik işçilerinden Filiz Yılmaz'la, evlerinden Ankara'nın tozlu sokaklarına uzanan temizlik serüvenlerini, kent ve kadınlık deneyimleri üzerinden konuştuk.

Bize kendinizi tanıtır mısınız?

35 yaşındayım. Evliyim, 2 çocuk annesiyim. Çankaya Belediyesi'nin "Kadın Temizlik İşçileri" projesi kapsamında işe ilk alınan elemanlardanım. 3 yıldır Çankaya Belde A.Ş.'de "süpürgeci eleman" olarak çalışıyorum.

Hangi bölgelerde ve günde kaç saat çalışıyorsunuz? Sizinle beraber kaç kadın bu işi yapıyor?

Yenişehir bölgesinde 28 bayanız. 2 vardiyamız var. Sabah vardiyası 7'de başlıyor, öğlen 3'te bitiyor. Diğer vardiyaya ise 11 buçukta başlayıp, 7'ye çeyrek kala bırakıyoruz. Kalabalık bir bölge olduğu için 2 vardiya çalışıyoruz. Haftada bir gün de izin hakkımız var. Çalışmaya başladığımız dönemde 100 kadın olarak başladık bu işe. Ancak sayımız giderek artıyor. Şu anda 125-130 civarı bayan arkadaşımızla birlikte çalışıyoruz.

Bu işi ilk duyduğunuzda neler düşündünüz? Bir kadının sokakta temizlik işçisi olarak çalışma fikrini nasıl karşıladınız?

İlk duyduğumda nasıl olur, yapabilir miyim diye düşündüm. Bir de hiç duyulmamış ve görülmemiş bir şey, sokakta. Nasıl tepki alacağız? Nasıl karşılanacağız? Çevrenin bakış açısı nasıl olacak? Doğrusu her şeyi düşündüm ilk baştan. Zorluklarını da baştan fark etmiştim. Ama bir taraftan da çalışmak istiyordum. Önüme bir fırsat gelmiş, değerlendirilmelidir dedim kendimce. Karar verdim ve başvurudum. İşe alındığımda hem sevindim, hem üzüldüm. Yapabilecek miyim, yapamayacak mıyım? diye. O zaman oğlum 3 yaşındaydı. Onu bırakıp çalışmaya gelmek çok zordu.

Ankara'nın merkezinde Kızılay'da günün her saati kalabalık olan sokaklarda çalışıyorsunuz. Çalışmaya başlamadan önce buralar, bu bölgeler sizin için ne ifade ediyordu?

Kızılay benim için çocukları sinemaya, Burger'e, Mc Donalds'a getirdiğim bir bölgeydi. Yani etrafındaki çöpe, temizliğe ne de başka bir şeye hiç dikkat ettiğim bir yer değildi. Çocuklarımla geldiğim, alış-veriş yaptığım, gezip tozup gittiğim bir yerd. Şimdi resmen bütünleştik, evimiz gibi oldu çalıştığımız bölgeler.

Bir kadın belediye işçisi olarak sokakta çalışmanın ne tür zorlukları var? Çalışma koşullarınızdan biraz bahsedebilir misiniz?

Bizim işimiz bedensel olarak çok yorulduğumuz, beden gücü harcayarak yaptığımız bir iş. Ben kendi açımdan da, arkadaşlarımdan açısından da bakınca mevsim şartları, hava şartları bizi çok etkiliyor diyebilirim. Ne kadar giyinseniz de kat kat, üşüyorsunuz soğukta. Yazın da aynı şekilde sıcak zorluyor.

Çalışırken insanlar size nasıl tepkiler veriyorlar? Örneğin kadınlar bir kadının temizlik işçisi olarak çalışmasını ve sokakları temizlemesini nasıl karşılıyorlar, ne tür tepkiler veriyorlar?

İlk zamanlarda çok komikti, şimdi alıştılar artık. Mesela kışın başlamıştık biz işe. Kış olduğu için şapka takıyorduk ve şapka yüzünden saçlarımız görünmüyordu. Arkadan da erkek zannedip

genellikle adres sorarken ağbi, amca diye sesleniyorlardı. Döndüğümüzde bayan olduğumuzu görünce şaşırıyorlardı. Şimdi bile şehir dışından Ankara'ya gelip bizi ilk defa görenler oluyor, şaşırıyorlar, bakıyorlar. "Sokakları bayanlar mı temizliyor" diyorlar. "Evet" diyorum ben de. "İlk defa görüyorum çok güzel" diyenler de var "Bayanın sokakta ne işi var" diyenler de.

Bu soruyu tersinden soracak olursak siz işinizi yapıyorken çevrenizden geçen, kafelerde oturan ya da mağazalarda alışveriş yapan kadınları gördükçe neler hissediyorsunuz?

Neler hissediyorum... Şöyle bir şey aslında, ben de mesai saati bitiminden sonra oralarda rahatlıkla oturabileceğim, zaman geçirebileceğim farkındayım. Yani o imkanlara sahibim. Ben çalışmayıp evde oturmuş olsaydım ne o kafeyi, ne de orada insanların olduğunu görecektim.

Ailenizden ve yakın çevrenizden işinizle ilgili ne tür tepkiler alıyorsunuz?

En büyük tepkiyi babamdan aldım. Kızdı, çok aşırı bir tepki verdi. Ama ben işe kabul edildikten sonra babamın tepkisini çok takmamaya çalıştım. Uzun bir süre babamdan çekindiğim için çalışmaya ilk başladığımızda yapılan haberlerde, çekilen fotoğraflarda hiç bir kareye girmedim. Babam uzun bir süre bana "Çıkacaksın o işten, çalışmayacaksın, düzgün bir iş bul" diyerek çok kızdı. Zaten ben de işe başladığımız ilk günü çalıştım, ikinci günü ben bu işi yapamam dedim. İnanın ilk gün, utanç duygusuyla kafayı yerden kaldıramıyordum. Eminim herkes az da olsa yaşamıştır bu duyguyu. Sonra eşimin, kızımın fikrini aldım. Onlar kararı bana bıraktılar. Tekrar işe geldim, kıyafetlerimi giydim, başladım. O gün bugündür de çalışıyorum hala.

Ankara'nın sokaklarını siz temizliyorsunuz. Peki evde temizlik işlerini kim yapıyor?

İlk zamanlarda kafayı yiyecek duruma gelmiştim açıkçası. Çok titiz bir insandım. İstedim ki hem evi hem işi aynı şekilde eksiksiz götürüyem. İkisinin bir arada gitmediğini anlamak uzun sürdü benim için. Sonra baktım ki bu böyle olmayacak. İş oluruna bıraktım ve işten eve bedenen çok yorulup gittiğimde, ertesi güne dinlenerek uyanmanın daha önemli olduğunu kavradım ve ev işini ertelemeyi öğrendim. Daha sonra eşim ve çocuklarım da dahil oldular ev işlerine. Herkesin sorumlulukları var artık.

AVM Gezmek Özgürlükse, Özgürüz Hepimiz De...

Aydan Akın

Sokaklara bakıyorum... Caddelere... Yollara... Her yerde erkek gözleri çarpıyor bakışlarına... Ya da onlar özellikle giriyorlar bakışlarının odak noktasına kendilerine ait olduğuna inandıkları sokaklarda, caddelerde, yollarda yürürken "gururla"... Ama ben kadınları arıyorum o sokaklarda, caddelerde, yollarda. Bu koca kalabalıkta o kadar az ki bakışlarıma geri dönen kadın bakışları. Acele, koşturan, anlam yüklenmemiş, kaçamak kadın bakışları var tek tük.

Sokaklardan, caddelerden, yollardan kadınlar keyif çıkartmıyorlar. Kadınlar güvensiz, anne olanlar huzursuz, çocuklar korkmuş buralarda. Şehir ne sunuyor peki kadınlara sokaklarını, caddelerini, yollarını sakınırken? Dört duvar evlerinden çıkan kadınlar neredeler? Şöyle bir bakıyorum şehre görmek için onları. Şöyle bir bakıyorum anneler ve kızları neredeler?... Ve yine bir dört duvar arasında görüyorum aradığım çoğunluğu.

Şehrin tüketim toplumuna sunduğu bu "mucize" mekânda;

alış-veriş merkezinde... Burası yapay sokaklardan oluşan yapay bir semt sanki. Hepimiz gidiyoruz buralara... Ben de Ankara'da, büyüklüğüyle son birkaç yılın gözdesi olan şehir merkezinden hayli uzakta bir tanesine gidip gözledim etrafımı bu düşüncelerle.

Alış-veriş merkezleri bir kere çok "kolay", "rahat", "temiz" ve "güvenli"... Şehrin gerçek sokaklarının karmaşası yok buranın kaygan, parlıtlı, [ihtiyacımıza göre] sıcak veya serin yapay sokaklarında. Biri önümüzü keserse hemen yardımımıza koşar güvenlik görevlileri burada, örneğin. Zaten rahatça yürürüz böyle bir ihtimali düşünmeden güvenlik kameralarının koruyucu bakışlarının altında.

Peki, bu kontrollü mekânı neden sorguluyorum içimde bir çeşit kızgınlıkla?

Bunu yapıyorum çünkü bu "güven" ve bu "kontrol" kadını buraya çeken... Çünkü kadının ihtiyacı var bu güvene ve kontrole... Hala. Kadın artık evden çıksa da, kadın söz sahibi olsa da, kadın korunmalı, kadın sakınılmalı... İşte bu fikirler batıyor zihnime, bakarken bu yapay sokaklara. Sanki kandırır gibi küçük bir çocuğu, sanki "şakacıktan" bir yer oluşturulup, "haydi oyna" der gibi...

En çok da, anneler orada. Güvene hem kendisi hem çocukları adına ihtiyaç duyanlar. Bir sürü anne; kucağında çocukla, elinden tuttuğu çocukla, arabasını sürdüğü çocukla, bakışıyla takip ettiği çocukla... Bir sürü anne...

Bu sistemi yalnızca ataerkil düzenle sorgulamak yanlış tabii ki. Kapitalist düzen ve tüketim gerçekleri ilk önce dikiliyor

karşımıza böyle bir mekânda. Ama aynı kolye ara bir sokaktaki küçük bir mağazada da varken onu buradan aldırın nedeni sorgulamalıyız. Bu güvene ihtiyaç duyma halini fark edip, üzerine düşünmeliyiz. Neden sokaklarda bu kadar rahat değiliz? Bizi oralardan uzaklaştıran ne?

Şehirde kadınlar olarak varlığımızı sürdürürken, çelişkilerimizi güvensizlik üzerinden kurmadan, bireysel tercihimizin ötesinde oluşan bu tip deneyimler yaşama halini değiştirmeliyiz. Sokakta yürümek istiyorsak, orada yürümeli; temiz hava solumak istiyorsak, bir parka gidip ağacın da, çiçeğin de gerçeğini, doğasını görerek yapmalıyız bunu. Gerçekten şehrin neresinde olmak istiyorsak oraya gidebilmeliyiz. Sokaklar, caddeler, yollar, parklar, meydanlar ya da alış-veriş merkezleri... İçimden geçen en içten istek şu: kadınlar olarak şehri korkusuzca yaşayabilmeliyiz!

Şehrin bize sunduğu kısıtlılıkları sorgulamanın, bunları değiştirmeyi beraberinde getirebileceğine yürekten inanıyorum. Biz sorgulamadıkça şehir kendini bu şekilde yeniden ve yeniden üretecek çünkü. Biz kadınlar, yaşadığımız şehre baktığımızda, onu nasıl görmek istiyoruz bunu kenti planlayanlara duyurmalıyız. Ankara'yı yaşamının bin bir çeşit alış-veriş merkezinden birine gidip oradan eve dönmekten ibaret olmadığını söylemeliyiz. Ben bir kadın olarak Ankara'yı özgürce yaşayamıyorum. Ben düzensiz, güvensiz, karanlık ve cinsiyetçi bir Ankara istemiyorum. Kızılay'da yürürken "hava kararıyor, şu bölgeye gitmeyeyim" diye düşünmek istemiyorum. Bunları fark etmek ve dile getirmek çok mühim. Tüm kadın dostlarıma da bunu söylemek istiyorum tüm kalbimle, gelin şehri gönlümüzce yaşayalım ve bu isteğimizi her an dile getirelim!

Kadın Gözüyle Hacıbayram'da Cuma

Figen Uzar Özdemir

Cuma namazı, her ne kadar daha çok erkeklerin yaptığı bir ibadet olarak algılansa da Ankara'da hatırı sayılır sayıda kadın Cuma namazı kılmak üzere şehrin çeşitli yerlerinden Kocatepe Camii ve Hacı Bayram Veli Camii'ne geliyorlar. Kocatepe Camii'nde karşılaştığım kadınlardan biri, Hacı Bayram'a fazla gitmediğini söylemiş ve bunun nedenini "Ulus rahatsızlık veriyor" diye açıklamıştı. Çankaya gibi görece zengin bir semtte oturan bu kadın, belli ki Ulus'un Kızılay'dan "farklı" yapısına alışkın değildi. Hacı Bayram Veli Camii'ne gitmeyi tercih eden kadınlar için ise Hacı Bayram'ın ruhani ve geleneksel havası Kocatepe'de yoktu. Bu havayı yaratan ise Ulus'taki bu tarihi caminin varlığının yanında, yine tarihi ve kadınlar arasında oldukça popüler Hacı Bayram Veli Türbesi'nin; Hac malzemesi, dini kitap, seccade gibi malzemeler satan dükkanların ve kadınların çoğunun ilgi alanında olmasa da Augustus (Ogüst) Tapınağı'nın varlığı.

Hacı Bayram Veli Camii'nin Şubat 2011'de tamamlanan restorasyonu kapsamında cami kompleksine yapılan fiskiyeli süs havuzunun Augustus Tapınağı'ndan daha çok ziyaret edildiğini ve havuzun etrafına konmuş banklara oturan kadın ve erkeklerin, havuzun değişen neon renklerini ney sesleri eşliğinde izlediğini söylemek, ziyaretçilerin ilgisinin nereye kaydırıldığını açıklıyor sanırım. Tapınaktan haberdar olan kadınların bilgisi de "Burası Roma imiş, cami yapmış bizimkiler" boyutunda. Bir Hacı Bayram ziyaretine ortak olduğum Ayşe Teyze için ise Ulus öncelikle Hacı Bayram Camii, türbesi, etrafındaki dükkânlar ve işportacılar demek.

Ayşe Teyze ile 100.Yıl'dan Ulus'a giden otobüsten inerken tanışıyorum. Siyah, geniş eşarbi, pardösüsü ve elindeki tespihi

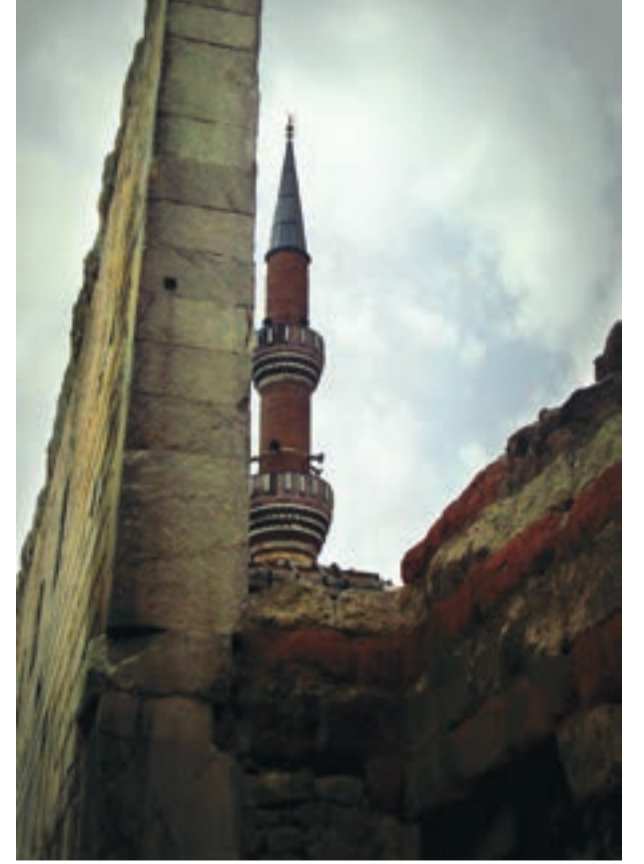

ile dikkatimi çeken bu heybetli kadının, muavine "burada mı ineceğim?" diye sorduğunu duyunca kesin Hacı Bayram'a gidiyordur diye düşünüyorum ve yanılmıyorum. Otobüsten inince "Ben de oraya gidiyorum, birlikte gidelim isterseniz" diyorum ve beraber Anafartalar Caddesi'nden yukarı doğru çıkıyoruz. Geçen sefer arabayla geldiğini, o nedenle yolu çıkaramadığını söyleyen Ayşe Teyze'nin uzun süredir Ankara'da yaşadığını, aslında Bitlisli olduğunu ve Çukurambar'da oturduğunu öğreniyorum.

Tam Hacı Bayram'a yaklaşmışken Hac malzemeleri satan bir dükkâna giriveriyor. Ayşe Teyze, almak istediği şeyi bilerek içeri girmiş; bir kiblenağme. Bu da ne ola ki diye düşünürken satıcının kutudan kiblenağmeyi çıkarmasıyla bunun pusula benzeri bir alet olduğunu anlıyorum. Kibleyi bulduğunuz ile göre gösteren bir pusula. Dükkândan çıkıp Hacı Bayram'a doğru yürümeye devam ediyoruz. Camiye girmenin zor olduğunu bildiğim için acele ediyorum biraz. Ayşe Teyze'ye bu endişemi söyleyince "Camiye mi girelim diyorsun hemen? Ben Türbeyi tavaf edeceğim" diyor. Tavaftan kastının içeri girip dua etmek olduğunu sonradan anlıyorum.

Konuşa konuşa yaklaşıyoruz Hacı Bayram Veli Türbesi'ne. Türbenin dışında erkekler, kadınlar ellerini açmış dua ediyorlar. Ayakkabılarımızı çıkarıp içeri giriyoruz. Ayşe Teyze benden önce giriyor; kadın kalabalığını yararak Hacı Bayram Veli'nin yatırının başına geçiyor. Çantasından çıkardığı Yasın kitapçığından dualar okumaya başlıyor. Türbenin içinde her yaşta, ayakta duran, yerde oturan, başı örtülü, açık, bir sürü kadın dua ediyor; sureler okuyor. Kadınlardan sayıca az olsa da türbenin içinde dua eden erkekler de var.

Burada on-on beş dakika geçirdikten sonra türbeden çıkıyoruz. Abdethaneye doğru yol alıyoruz. Hacı Bayram'da abdesthaneler yeraltında, abdesthaneye metroya inmiş gibi yürüyen merdivenlerle iniyorsunuz. Merdivenlerin başında güvenlik görevlileri bekliyor. Ben ilk gördüğüm merdivene doğru yöneliyorum ki Ayşe Teyze beni orasının erkekler abdesthanesi olduğu yönünde uyarıyor. Onu da merdivenin içindeki görevliler uyarıyor. Kadınlar abdesthanesine iniyoruz; oradan da yine caminin alt katında bulunan kadınlar kısmına geçiyoruz. Çok kalabalık değil, kadınlar dağınık oturmuşlar. Namaz vaktine doğru mekan kalabalıklaşıyor ama. Kadınlar kısmında da Belediye'nin kadın güvenlik görevlileri var. Bu kadınlar, kolunda "cami görevlisi" bandı bulunan, pembe önlüklü, başı kapalı cami görevlileri ile birlikte namaz kılacak kadınları düzgün saf tutmaları için uyarıyorlar, ses çıkaranlara da bağıyorlar.

Namaz bitiyor. Camiden çıkan kalabalıkla beraber ilerliyoruz. Hacı Bayram'ın etrafında bulunan küçük kuruyemiş dükkânlarından birine giriyor Ayşe Teyze. Güvercinlerine buğday, torunlarına ve bana şeker alıyor. Torunlarından birine işportadan bir elbise alıyor. Ayşe Teyze aklındakileri tamamladıktan sonra oradan ayrılıyor ve otobüs durağına doğru ilerliyoruz.

Ankara'da yaşayan Ayşe Teyze gibi dindar kadınlar, mahallesinden camiye ya da türbeye gitmek için çıktığında, yalnızca dini mekanları değil şehirde bir sürü farklı yeri de ziyaret etme ve görme imkanı buluyor; başka kadınlarla tanışıp sosyalleşiyor. Böylelikle dini mekanı ziyaret ve burada ibadet etme/ibadete katılma, kadının dışarı çıkmasına vesile olup kent hayatıyla temasını sağlayan bir (sosyal) etkinlik oluyor(!)

Hayat Haberdir...

Selen Doğan

Tam on yıl önce Uçan Süpürge'nin kurduğu Yerel Kadın Muhabirler Ağı'nın ilk editörü olarak işin başına geçtiğimde, yerel haberciliğin önemini fakültede geçen dört yılda niçin idrak edemediğime değil, bunun müfredatta niye es geçildiğine hayıflanmaya başlamıştım. İtalya'nın istikrarsızlığıyla meşhur gazetesi Le Figaro'yu alarak yeni ve muhafazakar bir sayfa açan Hippolyte de Villemessant'ın "Okurlarım için Latin Mahallesi'nde bir çatıda çıkan yangın, Madrid'deki devrimden daha önemli" demesi boşuna değildi. Asıl haber orada, mahalledeydi çünkü. Yurttaşlar için en yakındaki haberi almanın uzaktakine göre daha öncelikli olduğunu söylemeye çalışıyordu gazeteci. Zaten böyle değil midir? Toplu taşımaya gelen zam veya kronik su kesintisi, Malı'deki insan hakları ihlallerinden daha çok ilgilendirir çoğu kişiyi. Çünkü temel ihtiyaçlar belirler biraz hangi haberi hangi dozda beynimize zerk edeceğimizi. Yaşantımıza en çok değen hangisiyse onu öncelikle bizi apolitik yapmaz; bu olsa olsa gerçekçiliktir.

Yerel haberciliği muhafaza edemediğimiz son yüzyılda anaakım medyanın kendisine değil, müsveddesine hiç değil, sadece alternatifine ihtiyacımız var. Çünkü bu ülkenin medyası rezilliğiyle meşhur artık. Şehvetten yamulmuş ağızlarıyla kadınlar hakkında atıp tutan, "kadınlar ne anlar" diyerek her lafa yetiştirecek bir laf bulan, tüm köşeleri kapan, 70-80-90 yaşına gelip halen gazetecilik yapacağı diye inat eden ve gençlerin önünü tabansız deneyim ölçütü' ile kesen, dili ayrımcılıktan yüreği şiddetten henüz arınmamış ve -ihtimal- mezara dek bu kirle gidecek olan birtakım adamlar... Onlar varken medyada bize, gökyüzünün yansı olan kadınlara, sıra gelmiyor. Hiç sıra gelmiyor gerçekten de mahallede olup biteni anlatmaya.

İşte Yerel Kadın Muhabirler Ağı'nı bunun için kurmuştuk. Sıra artık bize gelsin diye. Kadınların yerelden uçuracağı haberlerle coğrafyamızı daha iyi anlayalım da "Ah şekerim, çocuk gelinler doğuda var, oraya gidin", "Hayatım, cahil bunlar, köyden gelmişler, ne anlarlar" demeyelim diye. Oturduğumuz yerden ahkam kesmemek için bilmeye ihtiyacımız

Kriterimiz belliydi: Üniversite okumuş, yetmemiş yüksek lisans yapmış, tercihen iki dil bilen (Türkçe dahil!), 25-35 yaş arası, prezentabl kadınlar... Şaka şaka! Hak temelli medya yaklaşımında bunların ne işi var! Muhabir olmak için bunlara değil başka özelliklere gerek var. Yerel Kadın Muhabirler Ağı'nda yer alabilmenin koşulu, toplum cinsiyet bakış açısına sahip olmak, halen öyle. Ülkenin dört bir köşesinden her yaşta, her kesimden kadınlar bu ağın bir parçası olmak için sözcükleriyle yola çıktılar. Ceplerinde hepimize benzeyen ve kimselere benzemeyen binlerce hikayeyle yolumuzu aydınlatılar. Bugüne dek lise öğrencisinden emekli bankacıya, kadın örgütü çalışanından adli tıp uzmanına, mahlasla yazan öğretmenden halı satıcısına, yazara, akademisyene, fotoğrafçıya dek pek çok farklı meslekten ve her yaş grubundan yüzlerce kadın, Uçan Süpürge'nin gönüllü muhabirliğini yaptı. Kapris yapmadan, komplekse kapılmadan, "Senden kaç yaş büyüdüm, kaç diploma ilerideyim, sen bana nasıl ders verirsin" demeden eğitimlerimize katıldılar, ödev yaptılar, bu ağda haber ürettiler. Hep birlikte öğrenmeye, birbirimizi ayağa kaldırmaya, yukarıda tutmaya çalıştık. Dayanışmadan anlamamız gereken buydu bence. Bilgiyi çoğalttık, anafikir ürettik, yerelden doğru anlamaya çalıştık gündemimizi. Bu haber ağı Türkiye'de ilk ve tektir. Sadece bu özelliğiyle bile desteklenmeyi hak eder.

Uçan Süpürge'nin halen 50 küsur kentten başvuran 600'den fazla gönüllü kadın muhabiri var. Bu ağ her yıl genişliyor. Başvuranlar eğer isteklilerse 35'erli gruplar halinde sekiz haftalık Toplumsal Cinsiyet Odaklı Eleştirel Medya Okuryazarlığı Uzaktan Eğitim Programımızdan ücretsiz yararlanabiliyor.

Yerel medyayı holding medyasına öykünür hale getiren bu düzen, bu trajikomik sistem bir gün bir yerinden çıt diye kırılacak; o günler için şimdiden haberciliği 'başka türlü' yapmayı öğrenmek isteyen her yaşta kadınlar Yerel Kadın Muhabirler Ağı'na katılabilir.

Bilgi ve başvuru için: ucanhaber@ucansupurge.org

Türbeler, Hamamlar, Kadınlar

Elif Ekin Akşit - aksit@politics.ankara.edu.tr

Türbeler ve hamamlar, -bir zamanlar- camilerin parçası olsa da şimdi camilerin dışladığı kadınları kapsıyor. Bu mekanların özellikle de kadınlar devam ettikçe dini anlamlarından daha çok soyutlandıkları da söylenebilir. Bu soyutlama benim için Hacendi, Yahudi ya da İstiklal Mahallesi olarak bilinen bölgede ortadan kalktı. Ankara'nın en meşhur hamamı Şengül, burada yer alıyor mesela. Bu 16. yy hamamının sadece Müslümanlar değil tüm mahallelilerce kullanılmış olduğu söyleniyor. Şu sıralar burada neredeyse sadece Müslümanlar var. Eskiden Ankara'nın en zengin mahallerinden birisiyken artık en yoksullarından birisi. Sakinlerinin hamam ücretini ödeyecek gücü bile yok. Ama bu hamama Ankara'nın her tarafından ziyaretçiler akın ediyor. Bende izolasyon ve devamlılık mevhumunu uyandıran da kadınların burayı sahiplenmesi, bu mekan sayesinde geçmişle bağlantı kurmaktaki ısrarları oldu.

Ankara tarihini hala en iyi temsil eden yer bu mahalle. Çünkü ismi İstiklal ya da Sakalar olsa da Yahudi Mahallesi diye anılıyor ama aynı zamanda Ermeni mahallesiymiş de. Yahudiler Ermenilerle karşılaştırıldığında hem görece geç terk etmiş mahalleyi -1980'lerde- hem de var olan durumun cemaatinin kendi seçimi olduğunu söylüyor mahalleliler.

Zaten İstiklal ismi de başlı başına bu çeşit bir bağlantıya tekabül ediyor: İstanbul'daki yarı dökülen, yarı mamur İstiklal Caddesi'yle Ankara'daki çürümeye bırakılmış İstiklal Mahallesi arasında isminden başka çok benzerlik yok gibi gözükse de eskiden, gayri-Müslimlerin yaşadığı mahallelerin sonradan İstiklal olarak adlandırıldığını görüyoruz. İstiklal, Türkiye'nin büyük güçlerden ve onların Yunanistan gibi temsilcilerinden bağımsızlığı anlamına geliyor.

Yahudi Mahallesi diye adlandırılan İstiklal'deki dikenli tellerle çevrili havra neredeyse görünmez. Yılda bir kez dünyanın çeşitli yerlerinden Yahudilerce ziyaret ediliyor ve geri kalan zamanlarda kapalı.

1925-1950 yılları arasında, yani tek parti döneminde Tekke ve Zaviyelerle Türbelerin Seddine Dair Kanun ile türbe ziyaretlerinin yasaklanması iki amaca hizmet ediyordu: laikliği benimseyen devletin kendi İslam yorumunu pekiştirmesi ve geçmişle bağlantının mekansal olarak da kesilmesi. Laikliğin devlet ve din işlerinin ayrılmasından ziyade, devletin dini tamamen kontrolüne alması demek olduğu daha pek yakınlarda bu kadar net telaffuz edilmeye başlandı. Bu kontrol ekseninde, kadınların dinin kenarına daha önce görülmemiş ölçüde itilmesi ise pek sürpriz olmadı. Camiler erkeklerin mekanı olmaya devam etti. Kadınlarsa türbeleri bu yasakla belki daha da fazla sahiplendi. Yirmi beş seneden fazla sürecek olan yasak süresince, türbeler hakkında kapılardaki kilitlerin yok olması, nöbetçilerin oralarda duramaması gibi şehir efsaneleri yaratırlarken, dışarıdan da olsa ziyaretler devam etti -zaten buna engel olacak bir şey de yoktu. 1960'lara gelindiğinde hem köyden kente göçen ve yasağı bilmezden gelebilen, geldiklerinde ilk olarak türbeleri görmek isteyen kadınlardan söz edilebilir. 1960'ların sonunda kürk mantolu ve rujlu kadınların, hem de yasağa rağmen uzaktan dua okuyan eski Ankaralıların dahil olduğu çok farklı sınıfların uğrak yeri haline gelmişlerdi.

Türbeleri camilerden kanun namına koparan yasak, günümüzde Ankara'da cami ile türbe'nin bir arada

bulunduğu pek fazla mekan olmamasıyla pekişiyor. Bu soyutlamanın başka bir örneği de kadınların ziyaretgahları içinde yer alan türbeler ve hamamların günümüzde sanki camilerle hiçbir zaman ilişkili olmamış gibi algılanması. Halbuki hamamlar külliyelerin servis birimleri olarak, türbelere, külliyeyle işlevsellik kazandıran tarihi şahsiyetlerin mekansal devamlılığını sağlayan parçaları olarak işlev görmüş tarihte. Bunun en ilginç örneklerinden biri de yine İstiklal Mahallesi'ndeki Marmara Hamamı. Şengül'e göre çok yeni, yetmiş yıllık ama yine de tarihi çünkü bir evliya mezarı üzerine yapıldığı söyleniyor. Yeşil Türbe, Şükür Baba'nınmış ve Arap olduğu söyleniyormuş. Hamamların evliya türbeleriyle mekan paylaşması Türkiye'de pek karşılaşılan bir durum değil ve bu iki mekanın ortak kaderini ve kadınların kendi dışlanmışlıklarını bu dışlanmış mekanlara sahip çıkarak giderişinin hikayesinin hepsini içinde barındırıyor.

Ankara, Güzel Ankara...

Melda Onur

2011 sonbaharıydı, TBMM yeni açılmıştı. Yeni milletvekiliydik, yeni yeni tanışıyoruz. Bir akşam yemeğinde karşımda oturan bir hayli ciddi görümlü Ankara milletvekili uzun uzun bana bakıp "Ankara sıkıcı bir şehirdir, burada çok sıkılacaksınız" dedi. İçimden "beni fazla şen şakrak buldu galiba" diye düşünüp, biraz da bundan 24 yıl önce Günaydın Gazetesinde çalışırken her hafta sonu mavi trenle gidip geldiğim ve çok sevdiğim Ankara'yı savunma ihtiyacı hissettim. "Aaa olur mu çok keyiflidir Ankara, mesela biz dün akşam arkadaşlarla Behzat Ç.'nin mekanındaydık..." dedim. Cevap benim için şaşırtıcıydı: "İnanır mısınız ben Behzat Ç. ne bilmiyorum".

Oysa "Bir Ankara Polisiyesi"nin dizi piyasasını kasıp kavurduğu, İstanbulluların büyük kısmının "Hangi biracıya, gidiyor, ne marka bira içiyor, Konur sokak neresi" diye merak ettiği, İstanbul-Ankara otobüslerinde Pazar akşamları herkesin Behzat Ç.' seyrettiği günlerdi. Aslında nereye gitsem kendimi oyalayacak bir şeyler bulurum, yapım öyle... Ankara'nın İstanbul'a dönüşünü sevenlerden değilim.

Ankara'ya milletvekili olarak gelip Polisevi, Hakimevi, DSİ misafirhanesi gibi kurumlarda 4 yılını hatta 8 yılını geçiren milletvekillerine kızıyorum. Bir Ankara gazetesine "milletvekilleri ev tutsun, badana, boya yaptırın, elektrikçi, tesisatçı, çevredeki esnaf vs kazansın, Ankara ekonomisine katkı yapsın" diye demeç vermiştim.

Yüksek katlı apartman tarzı site sevmem. Evden çıkınca bakkal, eczane, köfteci, lokanta, bar, kuaför görmem lazım. Bunun için Bestekar'da bir ev tuttum. Bestekar'ın gecesi hareketli, Esat Karakolu'nun müdavimleri de sabaha kadar bir hayli gürültü yapıyor. Gürültü, ses severim, yaşamın sürdüğünü gösterir.

Evden TBMM'ye yürüyorum. Yoldan Ankara simidi alıyorum bazen. Değişik işte... Ama simidin gerçeği İstanbul simididir.

Evden 10 dakikada Sakarya'dayım... Ucuz takılar, çantalar, tişörtleri ellemek, takmak, almak hoşuma gidiyor. 1 kitap için girdiğin kitapçılardan 10 kitapla çıkıyorsun. Sakarya'nın birahanelerini de seviyorum. Sıcak havada tek kişilik bir masada gizlenip maç izlemek keyifli oluyor. Net Piknik var mesela favorilerim arasında. Bir de Kumsal'da kızlarla yiyip içerken uçak kaçırıldığımız olmuştur. Pastanelerinde sabah kahvaltısının tadına doyum olmaz. Evden yokuş yukarı 5 dakikada Tunalı'nın başındayım. Ne kadar Alışveriş Merkezi de açılrsa Tunalı Ankara'nın kan damarı. Ucuzu, pahalı dükkanlarda ne ararsan var. Hele 5-10 liralık Çin mali ev eşyalarının satıldığı dükkanlara girip gerekli gereksiz ne varsa yüklenmemek elde değil. 24 yıl önce Ankara'da çalışırken bu kadar yeme-içme mekanı yoktu. Kebabçının iyisini Ankara'da olduğunu hep söyledim. Şimdi balıkçılar için de aynı şeyi söylemek mümkün. Akşamları bazen keyfini sürüyoruz arkadaşlarla. Arkadaşlar dediğim bizim CHP milletvekilleri. TBMM'yi şöyle düşünün. Sanki 4 yıllık bir okul kazanmışsınız gibi. Hani okula ilk gittiğiniz gün, anlaşabileceğiniz arkadaşları gözünüze kestirirsiniz. Bir süre onlarla yemeğe, çay-kahve içmeğe gidirsiniz. Sonra yavaş yavaş grubu genişletirsiniz. TBMM'de ilişkiler de öyle. Biz de akşamları bazen o grup arkadaşlarımızla çıkıp bir yerlerde yemek yiyip, bir şeyler içip sosyalleşiyoruz.

Aslında Hamamönü, Kale gibi yerlerde de kahvaltı güzel, ama hafta sonu kalmak lazım. Perşembe - Cuma oldu mu koşarak İstanbul'a gidiyoruz. İnsanın yeri yurdu başka tabii.

Kültür-sanat konusunda İstanbul'daki çeşitlilikle hiçbir

şehir yarışamaz ama Ankaralıları bu tür konulara daha meraklı. Hangi resim sergisine başınızı uzatsanız, bir sürü kadınlı erkekli grup geziyor ve resimlerin önünde yorumlar yapıyor. Tiyatrolar deseniz ful oynuyor. Bir Delinin Hatıra Defteri oyununa bir yılda zor yer bulup da gittik.

Siyaset kilo aldırın bir ortam. Çünkü bol miktarda yemek ortamı oluyor veya Anadolu gezilerinde tabak tabak gelen yerel mutfak ister istemez yerleşiyor bedene. Neyse ki TBMM içinde çok yürünüyor. Ankara'da yürüyerek dolaşmak daha keyifli. Çünkü sürekli yol onarım çalışmaları yüzünden taksiler dönüp duruyor. Bir İstanbul sakini olarak taksicilerin benden pek memnun olduğumu düşünüyorum. Zira İstanbul'da taksilere gideceğiniz yeri ya da ineceğiniz yeri beğendiremezsiniz. Alışkın olduğum için taksie binmeden gideceğim yeri söylüyorum, olur ya belki gitmek istemez. Bir de "size nerede uygunsa orada ineyim" cümlem var... Bunlar İstanbullu deformasyonu. Genel Merkez'de görevliken arabamı da getirmiştim. CHP Genel Merkezi'nin bulunduğu Söğütözü biraz uzak sayılır. Arabayla kaybolduğumu hissettiğim zaman yokuş yukarı çıkmaya başlıyordum, çünkü Ankara'da yokuşlar hep Çankaya'ya çıkıyor. Ve bir süre sonra sizi mutlaka Kızılay'a yönlendiren bir tabela görüyorsunuz. Evet... Ankara'da bütün yollar Kızılay'a çıkar diyebiliriz. O günlerde Turan Güneş bulvarının tepesinde bir evim vardı. Kar, buz müsaade eder de arabamı çıkarabilirsem partiye gitmek için Protokol yolu adı verilen geniş bulvardan da geçiyordum. Protokol Yolu... İnsan kendisini önemli hissediyor.

İstanbul aurasıyla bir dünya başkenti olabilir ama Ankara, Alexander Dubček Caddesi gibi adresleriyle, Filistin, Arjantin gibi sokakları caddeleriyle, Başbakanlığı, Genel Kurmay Başkanlığı, Anayasa Mahkemesi, Danıştayıyla Türkiye'nin kalbinin attığı yer...

Bir Tiyatro Oyununun Sınırlarını Aşmak: Kadınlik Deneyimi

Demet Gülçiçek

Yalnız bir kadın... Ama bir kafede oturup tek başına kitap okuyanlardan değil. Sadece bir kadın... Dario Fo'nun oyunu Yalnız Kadın'ın gösterimi Deniz İnci Yenilmez tarafından sahnelenecek. Yönetmen ise Ragıp Varol. 45 yaşında bir kadının hayatını başkalarına göstermeye çalışan 21 yaşında bir kadının oyunla kurduğu ilişkiyi anlamak için Deniz'le konuştuk.

Deniz İnci Yenilmez, ODTÜ Felsefe bölümünde okuyan genç üniversiteli bir kadın. Ama hayatını tiyatro üzerinden kurmaya çalışıyor. Tiyatro hayatının merkezine öyle oturmuş ki, adeta oynadığı oyunlardan arta kalan zamanda kendi hayatını yaşamaya çalışıyor.

Oyunun karakteri yalnız kadın Maria ise 45 yaşında, iki çocuğu olan, İtalya'da yaşayan, fakat aslında evden başka mekanı olmayan bir kadın. Yıllar sonra kendisinden 15 yaş küçük bir adamda aşkı buluyor. Bu ilişkiyi öğrenen kocası tarafından eve kapatılıyor, sürekli kontrol altında tutuluyor. Yani "yalnız kadın" uzun süre boyunca fiziksel ve psikolojik şiddete uğruyor.

6 - 7 Martta 75. Yıl Devlet Tiyatrosu Sahnesinde sergilenecek oyuna gelerseniz oyun hakkında daha ayrıntılı bilgilere ulaşabilirsiniz, üstelik oyun sonrası tartışma atölyesi de olacak. Benim merak ettiğim ve özel olarak Deniz'le konuşmak istediğim konu ise bu yalnız kadınla hemhal olmaya çalışan bir genç kadının yaşadığı deneyim... Kendisi olmayan başka birine hayatında yer açmaya çalışan bir kadın oyuna hazırlık sürecini nasıl deneyimliyor? Söylediğine göre; yalnız kadın, yani Maria, Deniz'e hem yakın hem uzak. Uzak; çünkü aralarında 25 yaş var, annelik hakkında bir fikri yok, üstelik Maria'nın yaşadığı gibi mekansal bir kısıtlamayı hiç yaşamamış, çok şükür! Ama bir yandan yakın, bu farklı özelliklere rağmen, farklı coğrafyalara

rağmen, Maria'yla tekleşmekte zorlanmıyor. Bu kadar şiddetli yaşamasa da pek çok kadın gibi tacizi deneyimliyor mesela. Bir erkek kendi bedenini korumak duygusuyla karşılaşmaz, ama Deniz kendi bedenine gelen tehdide maruz kalmak nasıl bir duygudur biliyor. Hissettiği bu yakınlıkla Maria olmaya çalışmak tüm günlük hayatına, ailesine, çevresine, erkeklerle ilişkilene haline yansımış. Kendisinin de ısrarla vurguladığı şekilde bu sürecin yorucu olduğu aşikar, ama bu anlamaya çalışma halini bir tür olgunlaşma olarak okuyor Deniz. Bu oyunu sadece oynayıp kendi hayatına dönmek istemiyor. Dolayısıyla oynadığı oyunu nesneleştirme yerine onu içselleştiriyor.

Kızılay'da bir kafede yaptık röportajı, beraber düşünüyoruz...

Çok insan var etrafta, kitapçılar var, yürürken korkmak var, sonra terslemek "lüksü" var, insanlarla karşılaşmak var, salep içip kitap okumak var. Göreceli olarak inanılmaz bir "özgürlük" alanı (!). Yalnız Kadın Maria'nın ise buzdolabı var, kocasının ne kadar iyi bir adam olduğunu göstermek için komşuya son model olduğunu söyleyip övündüğü ev eşyaları var. Fakat Maria'nın tüm bunları içselleştirip kendi küçük evinde mutlu bir hayat sürdürdüğünü düşünmeyin. Deniz en çok buradan etkilenmiş. Hayatta mutlu olma stratejileri geliştirirken bir yandan gizli bir ataerkillik analizi sunuyor Maria. Emeğinin sömürüldüğünün ve cinsel istismarının farkında. Komşusuna durumu şöyle açıklıyor: "Evet kocam tarafından kullanılmak, bir traş makinesi gibi veya bir çamaşır makinesi gibi. (...) Ben hiç orgazm olmuyorum, haz almıyorum". Komşu tüm bunları polise anlatmayı teklif edince: "Polise söylersem doğal olarak kocam çocuklarımı alır, sevgilimle beni ayırırlar doğal olarak ve doğal olarak hasta ruhlu kayınbiraderimi bana bırakırlar, doğal olarak yaşam şansım kalmaz" diyor Maria. Bir sürü doğal olarak... Doğallık, doğa? Deniz de bir anlamda gurur duyuyor bu kadınla, Maria oyunun sonunda kendi stratejisini geliştirebildiği için. Stratejiyi öğrenmek için de oyuna bekliyoruz.

Yalnızlık öyle çok sorguladığı bir nokta olmuş ki Deniz'in, şu cümle çıkabiliyormuş artık ağzından: "Aa paltom düştü, çünkü sen yalnız bir paltosun"! Yalnızlığı eşyalarla bile özdeşleştirmek bir yana, Maria'dan sorgulamayı öğrendiği nokta yalnızlığın niteliği ile ilgili. Deniz'in son çıkarımına göre, yalnız kalmak kadınlar için yapıcı bir alternatif bile olabilir, ama kadınları baskı sonucu oluşan yalnızlık ile mücadelede çağırıyor. Deniz için bu oyun salt bir oyun değil, hayatını sorgulatan, onu olgunlaştıran Maria'yı hayatına davet ettiği bir sürecin başlangıcı artık.

Kızılay Eryaman Arası Ağda Özgürlüğü

Cemile Gizem Dinçer

Kızılay'ın her zamanki kalabalığında, sokaktaki insan selinde kendimi konumlandırmaya, yolumu bulmaya çalışıyorum... Yüksel'den Selanik'e, Meşrutiyet'ten Güvenpark'a kafamı ne zaman kaldırırsam, sayısız müesseseyi bünyesinde barındıran binaların her birinde en az bir kuaför tabelası çarpıyor gözümü... Her kuaför camında da içinde bir ağdacının bulunduğunu belli eden fiyat listeleri... Daha önce bir tanıdıktan duymadıysam methini, dışarıdan baktığımda orada, o binanın içinde bir ağdacı olduğunu bilmenin tek yolu bu listeler... Daha fazlasını görmek zor, zira kıl-tüy işleri nesillerdir herkesten 'saklı' yapılır. Kadınlar kapalı kapılar ardında güzelleşir de 'kamusala' öyle karışır. Fiyat listelerini takip ederek bir kuaföre giriyorum, aşağı yukarı benim yaşlarımda olduğunu tahmin ettiğim bir kadın açıyor kapıyı; "Şey, ağdacı burada mı?" Tam da böyle başlıyor Ayşe ile tanışmamız. Kocaman camlarıyla gün ışığını sonuna kadar hissettiğiniz kuaför kısmını geride bırakarak, gün ışığından nasibini almıyan ağda odasına geçiyoruz. Bir kapıyla diğer alanlardan ayrılan bu odada günün hangi saatini yaşadığımızı anlamamızı sağlayan tek şey duvardaki saat. Pek çok kuaförde olduğu gibi burada da ağda yapılan bölüm en kuytu köşeye iliştilmiş. Doğduğumuzdan beri saklamamız gerektiğini öğrendiğimiz 'kıymetlimizi' hemen şuracıkta açacak değiliz ya?

Ayşe 28 yaşında genç bir kadın. Üniversiteye gitmeyi istemiş ama tam o sırada açılan bir güzellik kursuyla tüm planları bir çırpıda değiştirmiş. "Zaten elim yatkındı" diyor, "kursu gittikten sonra iyice öğrendim bu işleri, üniversiteye gitmek yerine çalışmaya başladım." 10 yıldır bu işi yapıyor Ayşe, işinin zor olduğunu farkında... "Çeşit çeşit insan var neticede, ee tabii çeşit çeşit de kadın hepsiyle farklı dilden konuşmak, anlaşmak gerek ama hepsinin ortaklaştığı yer bu oda" diye de ekliyor. "Memur olsun, temizlik işçisi olsun hepsi derdini anlatır bana, bir nevi Güzin Abla oldum burada." Öyle değil mi ya, kadın olmak harici bütün kimliklerimizden arınıp girmiyor muyuz o odaya? Güzel olmayı hedefleyen 'bir bütünün parçaları' olmuyor muyuz bir anda? Üzerindeki 'fazlalıklardan' arınmaya gelen bir grup kadın olarak pek çok noktada ortaklaşmıyor muyuz? Kaşların şekliyle başlayan konuşma, dertlere, aşklara,

sorumluluklara ulaşmıyor mu? Bir nevi bilinç yükseltme grubu değiliz de neyiz?

Tüm bu kadın çeşitliliğinden bahsetmiş, yerleşkemizi Ankara bellemişken, burada öğle tatilinin tanımı diğer pek çok şehirden farklı bir anlama gelir. Çünkü devletin çalışanları için belirlediği zaman dilimleri, Ankara'da sadece onların değil, bütün şehrin zamanı oluverir bir anda. Öğle arasına sıkıştırılan bir kaş-bıyık-ağda eylemi, o devlet memurunun kendi mevzusu olmaktan çıkar, bu eylemleri gerçekleştiren kadının, günün en yoğun zamanını öğle arası olarak tanımlamasına sebep olur. "Daireye geçmeden bir el atsan şu kaşları bir halletsek" diyen bir kocaman grup, Ankara'nın memur kenti şanını pekiştirmez de ne yapar?

Bir kadının bir şehirle kurduğu ilişki nerede başlar? Alış verişe çıktığında mı? Eğlenmeye gittiğinde mi, eylemlerde sokaklara döküldüğünde mi? Biraz hepsinde, biraz hiçbirinde belki... Haftanın altı günü ilk otobüsle başladığı maratona, akşamın bir vakti eve yorgun argın dönene kadar devam eden bir ağdacı kadın Ankara'nın neresine ilişir, nereleri kendine mekan eyler? Tam da bu noktada, Ayşe'nin Ankara ile kurduğu ilişki kendine yarattığı özgürleşme alanlarıyla paralel aslında. Melih Gökçek'in bertaraf ettiği Ankara trafiğinde, 'Oradan Eskişehir'e gitmek daha kolay' suçlamasını hak eden Eryaman'dan Kızılay'a gelmek, her gün yeniden başlayan bir maceraya atılmak demek. Eve yakın çalışmanın avantajları olduğunu kabul etse de, Ayşe bu uzak olma haline hayran. "Eryaman'da çalışsam babam her öğlen yemek getiriyor, iş yerine geliyor. Burada rahatım, işten çıkınca bir yarım saat, bir saat Karanfil'de, Konur'da arkadaşlarımla oturuyorum, sohbet ediyorum" diye anlatıyor. İş-ev uzaklığı kısıtlamıyor onu, yorulduğu kesin ama kenti deneyimleme yolu başkalaştıkça, evden gelen baskılara direniş yolu artıyor. Patriyarkanın tüm gücüyle sınırlamaya çalıştığı kadın-kent ilişkisi, kapitalizmin muhteşem sömürsüyle birleşmişken, sahip olunan tek tatil gününde evlere ağdaya giderek açılması hayal edilen dükkan için para biriktirmeye çalışılırken, Ayşe'nin özgürleşmesinin başladığı yer belki de tam bu mekansal uzaklıkta.

Kadınların Festivali

Özlem Kınal - ozlem@ucansupurge.org

Uçan Süpürge Uluslararası Kadın Filmleri Festivali, Türkiye'nin kadınlar tarafından, kadınlar için, kadınlarla birlikte yapılan ilk festivali. Ankara'nın da en eski ve en sevilen festivallerinden biri. 16 yıl önce çıktığımız bu zorlu ama bir o kadar da keyifli yolculuğumuza hiç ara vermeden, kesintisiz olarak devam edebiliyor olmanın mutluluğunu yaşıyoruz.

Uçan Süpürge Uluslararası Kadın Filmleri Festivali, 1998 yılından beri kadınların sinemadaki üretimlerini paylaşmalarına, sanat yoluyla güçlenip dayanışmalarına zemin oluşturuyor. Ankara'nın kültür göçüyle iyice kuraklaşan kültür-sanat ortamında kalmayı tercih eden ve bütün ısrarlara rağmen festivalini sanatın merkezileştiği kentlere taşımayan Uçan Süpürge, 16. festivalini de yine Ankara'da gerçekleştirecek.

Festivallerin, kültür ve sanat etkinliklerinin kent kültürü üzerinde "dönüştürücü" etkisi olduğuna inanıyoruz. Ne var ki "küreselleşme, kenttsel dönüşüm, metropol kültürü" gibi neo-liberal politikalar kentlerin kültür-sanatla olan bağlarını giderek zayıflatarak yerelden merkeze doğru harekete zorlayan bilinçli bir dayatma durumu yaratıyor. Bu da bir dizi sorunu beraberinde getiriyor elbette. En önemlisi de bu politikaların bir uzantısı olarak kadınların kent yaşamına aktif katılımı, kent kültürü ile etkileşimi gittikçe zayıflatılıyor. Oysa "kadın" kimliğinin kent kültürü ile etkileşimi, kadınların kentlerin gelişimine ve dönüşümüne katkısı demokrasi kültürünün de olmazsa olmazı. Uçan Süpürge tam da bu "merkezleşme" politikalarına karşı çıkararak festivali doğduğu kentte; Ankara'da tutmak ve bu kentin kadınlarıyla birlikte "yaşadığı" kenti dönüştürebilmek konusunda ısrar ediyor.

Festival kapsamında her yıl programımıza dahil ettiğimiz çeşitli etkinliklerle Ankara'daki örgütlü-örgütsüz kadınlarla özel buluşmalar gerçekleştiriyoruz. Yerel yönetimleri de yanımıza alarak (özellikle Altındağ, Mamak ve Yenimahalle Belediyeleri) kent merkezinden uzakta yaşayan kadınlara ulaşmaya çalışıyoruz. Film gösterimleri, söyleşi, panel gibi etkinlikler gerçekleştirerek festivali, festivale konuk olan sanatçıları kadınlarla buluşturuyoruz.

Uçan Süpürge Uluslararası Kadın Filmleri Festivali, geride bıraktığı yıllar boyunca biriktirdiği bilgi ve deneyimi ile 16. yılında da kadınların sesi olmaya hazırlanıyor. Sinemanın görsel gücünden ve kendine özgü anlatım dilinden yararlanarak "kadının" toplumsal konumunu sorgulamaya, yerel ve küresel kadın mücadelesini beyazperde aracılığıyla yaygınlaştırmaya, yalnızca yönetmenlerin değil sinema sektöründe yer alan tüm kadınların birbiriyle, sektörün diğer bileşenleriyle ve hepsinden önemlisi seyircileriyle buluşmalarına aracılık etmeye devam ediyor.

15 Şubat – 13 Mart Arasında Galeri Siyah Beyaz'da... “Her Şey Senin İçinde”

Şevket Arık

İnsan mizacını neye borçlu?
Doğadan kopuş ne zaman başladı?
İçimizdeki hayvan evcilleşti mi?
Biz hep doğadan rol mü çaldık? Yoksa doğamız mı böyle?....

Artık doğayı anlamak için daha fazla sebebimiz var. Çünkü doğadan kopuş sürecinde öyle bir noktaya geldik ki, mizacımızın ne olduğunu bile belirleyememekteyiz. İnsanlar arasında anlam arayışı belirsiz bir süreklilik halinde devam etmekte. Her şeyin başlangıcı olan doğa, her şeyin tanımlayıcısıdır aslında. Oysa ki biz, insani tanımlar üzerinden yarattığımız durumlarla, bencil bir varlık olduğumuzu bütün ihtiyaçlarımızla göstermekteyiz. Vahşi hayvanlardan kaçarak sığındığımız ilk ağaç, evimiz oldu. Sonra sabırla bekledik, dallardaki bütün yaprakları tükettikten sonra, bir sabah baktık ki inmek için güvenli bir gün doğmuş. Bir hesap, bir plan yapmalıydık. Çünkü bitmek tükenmek bilmeyen ihtiyaçlarımızın peşine düşmeliydik. Biz ve vahşi doğa arasında bir hesap işliyordu, böyle olmayacaktı, insan olmanın kudreti doğaya meydan okumaktan geçiyordu. Doğanın her denge arayışı bizim için felaket sayıldı. Biz de kendi güvenli mega kentlerimizin inşasına başladık. Sonra arkası gelmeyen büyük medeniyetler inşa ettik. Ve hala dur durak bilmeden dünyayı dizayn etmeye devam etmekteyiz.

Tarih boyunca kendimizi hep hayvanlarla kıyasladık. Yaban hayattan korkarak, ardimıza baka baka kaçarak kurduğumuz bu medeni dünyaya o kadar hızlı koştuk ki, artık bu koşu anlam değiştirdi ve dünyaya meydan okumaya kadar geldi. Sonra bir şeyleri anlamak için durduk ve artık tanrıyı inşa ettiğimizi anlamaya başladık. Doğadan kopmasaydık beklide asla gerçek bir tanrı fikri yaratamayacaktık. Belki de aklı taşıyor olmanın sorumluluğu, bütün bu serüvende bizim konumumuzu ve kaderimizi belirledi. Öncülü ister evrim, isterse yaradılış olsun, sonuç insanın mizacı ise, onu belirleyen uygarlığın tarihine bakmak lazım. Biz inşa eden hayvan yanımız ise neden bu kadar doğaya yabancıyız. Eğer insan olmanın

gereğini yaptığımızı inanıyorsak, artık bizi durduracak hiçbir güç yok gibi...

Son dönem izlediğim belgesellerde doğanın detaylarına bakınca gerçekten hayranlık duymamak elde değil. Sadece bir izleyici olarak bakabildiğimiz bu çeşitlilik karşısında, övündüğümüz medeniyetimiz bu kadar cazip değil. Aklın olasılıklarıyla aradığımız bütün anlamlar karşısında, doğanın kendiliğinden işleyen mükemmelliğinin anlamı her seferinde baskın geliyor. Peki tek hücreli bir canlı olarak başladığımızı var saydığımız bu süreç nereye evirildi? Kültür üzerinden medeniyet adına neyin değerlendirmesini yaparsak yapalım, dönüp tekrar doğaya bakmak gerekiyor. Çoğu zaman teselliden ve özlemden ibaret olan doğa yaklaşımı, asla içinde kalamayacağımız kadar uzak görünüyor. Asla zorluklarına talip olmadığımız koşullar, konforumuz bozulmadan içine girip çıktığımız başkalaşmış bir ortama dönüşmüş durumda.

Son dönem çalışmalarım da ele aldığım, kendi karakterimiz üzerinden tanımladığımız hayvan karakterleri, neredeyse evrensel benzerlikler içermektedir. Tıpkı insanlar olarak birbirimize yaptığımız gibi, onları da kendi karakterlerimizin bir parçası yaptık. Neredeyse en çok faydalandıklarımızı en çok aşağıladık (tavuk, eşek, koyun, inek, vs). Fakat en çok korktuklarımızı en asilleri yaptık (aşlan, kaplan, ayı, kurt, vs). Haddimizi çok aştık ve tüketeceğimiz her şeye saldırdık, avladık. Çünkü yaratılan ya da var olan her canlının insanın hizmetinde olduğu fikrine inandık. Peki bu kadar cömertliği hak ettiğini düşünen biz insanlar kimin için varız. Bütün bunlar tanrı bizi görsün diye mi? yoksa zamanda sürekli ilerleme arzusu mu? En iyi cevap insan aklının hiçbir cevapla yetinmediği gerçeğidir.

Evcilleştirdiğimiz bir çok hayvan ile yüksek derecede çıkar ilişkisi kurmuş bulunmaktayız. Çünkü hepsinden bir çıkarımız mevcut. Hatta öyle ki, insanlığımızın tesellisini bile onlar üzerinden aramaktayız. Bütün bunların basit bir hayvan sevgisi ve doğayla olan saf bağımız olarak görmüyorum.. Elbette ki bir diyalog gerekli ama bu bizim bütün kurallarını belirlediğimiz bir diyalog değil. Doğanın kurallarının içinde kendi yerimizi aramamız gerekiyor. Biz kendi medeniyet kalelerinden bu oyunu sürdürürken, doğa bizimle hesaplaşmak için her zaman bir yol bulmaktadır. Doğanın felaketi, düzenin adaleti için bir denge arayışıdır.

Asla kendi gerçeği ile yaşamayı düşünmediğimiz hayvan imajları, konforlu yaşam alanlarımızda gururla ruhumuzu okşayan medeniyetimizin başarısının temsili niteliğinde. Aynı zamanda kat ettiğimiz mesafenin de bir göstergesidir. Atalarımız tarafından temelinde din ve büyümenin etkisiyle tasvir edilen yaban hayat imajları, artık etkisinden büyük ölçüde kurtulduğumuz korkuların romantik tasvirleridir. Yaban hayat, iyi ki evdeyim hissiyle karşımıza koyduğumuz, medeniyetin mücadelesinin bir sembolüne dönüşmektedir. Uygarlığın doğayı kontrol etme çabalarının sembolik göstergeleridir. İçgüdüsel olarak korkularımızın kaynağı olan vahşi doğaya karşı, konumumuz artık sarsılmaz niteliktedir.

Ne birebir içinde olduğum ne de sürekli gözlemediğim bir doğanın içerisindeyim. Her şeye, kent koridorlarında dolaşp

duran, medeniyet postu giymiş sanallıkla bakıyorum. Aradığım her gerçeklik fikri, sadece kafamda kurguladığım kadar gerçek oluyor. Bağımlısı haline geldiğim sanallık, artık kendi doğam haline geldiği için, yaşadığım ve tükettiğim her şeye aynı sanal değeri biçiyorum. Seçtiğim bütün vahşi hayvan figürleri de aynı sanal dünyadan ulaştığım imajlardan ibaret. Ama onları dünyaya bu şekilde de olsa kattığımda, içimdeki bir çok şeyi harekete geçirdiklerini söyleyebilirim. Doğanın karakterine temas eden ve özünde neyin parçası olduğumuzu hatırlatan bir samimiyet inşa ettiğim söylenebilir.

Sanatsal süreçte nesnel gerçeklikten, soyut ve kavramsal gerçekliğe evrilmiş bulunmaktayız. Tinsel bir varlık olarak piramidin tepesinde egomuzu okşayarak yaşamaya devam etmekteyiz. Doğa ve hayvan tasvirlerinin ilkel benliğimizin bir uzantısı olduğunu söylemek yanlış olmasa gerek. Ancak şimdiki medeni dünyamızın yaklaşımı atomik bilincin evrimini bile deşifre ederken, bu ilkel kaygılarla doğa anlayışı pek anlamlı gelmeyebilir. Beklide hiçbir şeyi yargılamadan koşullara adapte olarak yolculuğa devam etmek en güzeli. Fakat 'doğa' her zaman en güzel teselli alanı olmaktadır. Eğer biz suçluysak, doğayı da kendi gibi davrandığı için suçlamaktayız. Ve vahşi olanın görüntüsü bizim doğayla olan mesafemizi göstermektedir. Evcil olanın görüntüsü ise; varlığımızı sürdürmek için inşa ettiğimiz 'faydacı' anlayışın göstergeleridir.

Galeri Siyah-Beyaz:

Kavaklıdere sok. No: 3/1-2 06540 Kavaklıdere/Ankara, (312) 428 26 41 - 467 72 34, galeriesiyahbeyaz@gmail.com

Ankara Tabip Odası Kısa Film Yarışması

Ankara Tabip Odası, sağlık ortamında yaşanmakta olan ve giderek de yoğunlaşan olumsuzluklara dikkat çekmek amacıyla bir kısa film yarışması düzenliyor. Teması değişen hasta hekim ilişkisi olan yarışmaya son katılım tarihi 29 Mart 2013. 20 dakikayı geçmeyen kurmaca dalında kısa filmlerin yer alacağı yarışmada birinciye 5.000, ikinciye 2.000 ve üçüncüye 1.000 TL para ödülü verilecek. Yarışmayla ilgili ayrıntılı bilgiye www.ato.org.tr adresinden ulaşılabilir.

Kafanızı Kaldırın! Parlayan Gecemiz

Amatör Astronom - Özgür Cengiz - ozgurcengiz2008@hotmail.com

Eğer insanlar ay ve yıldız ışıkları altında yaşayan canlılar olsalardı, karanlıktan pek de rahatsız olmazlardı. Ancak gözlerimiz güneş ışığı ile yaşamaya adapte olduğundan bu yana geliştirdiğimiz alet ve mühendislik icatlarıyla, karanlık geceleri ışık ile doldurmaya çalıştık.

Bu uğraşın bir de yan etkisi ortaya çıktı: Işık kirliliği. Hastalıklı ışıklandırma dizaynları gökyüzünü tüm gece boyunca aydınlatarak ışık dengesini bozarlar. Hayatları ışık dengesine bağlı pek çok narin yaşam formu, bu durumdan olumsuz etkilenirler.

İnsanlık tarihi için "ışık kirliliği" terimi oldukça yenidir. Öyle ki 1800'lerin en kalabalık şehri olan Londra'da yıldızların ve ayın ışığı altında rahatça yürünebiliyordu. Şimdi durum daha farklı. İnsanlar büyük mega kentlerden, geniş otopanlardan, fabrikalardan sızan ve onların yansıttığı ışıkla çevrelenmiş bir gök kubbe içinde yaşıyor.

Karanlığı sevmeyen varlıklar olarak bizler, gecelerimizi olabildiğince aydınlatırken, yaşamı, gece karanlığı ve yıldızların, ayın ışığına bağlı canlıları hiç düşünmüyoruz. Aydınlatılmış geceler bizler için bir zafer. Gün geçtikçe öbekler halinde bu ışık kirliliği bulutları birleşecek ve global olarak karanlığın girmediği bir medeniyet olacağız.

Peki bu iyi mi?

Işık Kirliliği Nedir?

Işık kirliliği, yaşam alanlarımızda kullandığımız yapay ışıklandırmanın yanlış ve/veya fazla kullanımından kaynaklanan, üzerimizdeki gökyüzünü parlatan ve karanlığı, yıldız, ay gibi kozmik ışık kaynaklarını bastıran çevresel bir kirlilik türüdür. Astronomik gözlemleri ve ekosistemi olumsuz yönde etkiler, dolaylı ve direkt olarak sağlığımıza zarar verir.

Işık Kirliliğini Yaratan Faktörleri kabaca şu şekilde sıralayabiliriz:

- Yanlış tasarlanan armatürler, Park, bahçe, spor alanlarının, ışıklı reklam ve ilan panolarının, bina dış cephe ve turistik yerlerin, yol cadde ve otopanların aydınlatılmasında, yanlış ve aşırı ışık kullanımı
- Binaların iç aydınlatmasından taşan ışıklar.
- Yanlış inanişlar (ışığın suçu engellediğine, güçlü ışığın iyi aydınlatmışına dair)
- Sosyal yaşamın geceye kayması

Yanlış aydınlatma örnekleri.

İŞIK KİRLİLİĞİ TÜRLERİ

Işık Taşması

Tamamen engellenebilecek bir ışık kirliliği türüdür. Işık kaynağından yayılan ışığın istenmeyen yerlere düşmesi anlamına gelir. Bu durum, gökyüzünü gereksiz yere aydınlatmak kadar enerji israfı ve eko sistemi tehlikeye sokmak da demektir.

Aşırı Işık Kullanımı

Çok ışık, iyi aydınlatma değildir. Özellikle yüksek basınçlı sodyum lambalarının aydınlatmış gökyüzü ile Amerika'da yaklaşık günde 50.000 varil benzine eş değer enerji kaybı yaşanıyor. Kötü ve aşırı aydınlatmadan doğan zarar ABD'de yılda 1-2 Milyar, Türkiye'de ise 10 milyon dolar (1999 verilerine göre)

Kamaştırıcı Işık

Genellikle yatay doğrultuda yüksek güçte ışıklar kullanıldığında, ışık fotonlarının havadaki toz ve zerreciklerle etkileşime girerek görüşü bozması ile olur. Kuvvetli araba farları buna en güzel örneği teşkil eder.

Gökyüzü Işıdamaları

Özellikle benim gibi astronomların başının belası bir ışık kirliliği türüdür. Doğal iyonizasyon ile olduğu gibi bilinçsiz ve aşırı ışık tüketimi ile doğru orantılı olarak artar. Menzili çok büyüktür. Bu kirlilikten uzaklaşmak için, onlarca kilometre uzağa gitmeniz gerekir. Böyle bir ortamda en parlak yıldızları dahi göremezsiniz. Hele bir de bulut varsa bu parlama 10 kat daha artar.

Işık Kirliliğinin Ekolojiye Etkileri

Işık birçok canlı için çok kuvvetli bir biyolojik güçtür. Kuşlar, yapay olarak ışıklandırılmış gökyüzünde göç yollarını kaybedebilirler. Yahut, beslenme ve üreme zamanlarını kaçırabilirler. Işık kirliliğinden besin zincirinin en altındaki zoo planktonlar bile etkilenir. Birçok böcek türü, bunlarla beslenen yarasa, porsuk, opossum gibi birçok memeli ve kemirgen de tehdit altındadır.

Deniz kaplumbağaları ve kurbağalar da özellikle yumurtlama dönemlerinde yapay ışıktan zarar görenler arasındadır. Avustralya'da yapılan bir araştırmaya göre mercanlar, üzerlerine düşen aşırı ışık yüzünden beyazlaşmakta ve strese girmektedirler!

Işık Kirliliğinin İnsan Hayatına Etkileri

Astronomların tersine birçok insan çalışmalarında karanlık bir gökyüzüne ihtiyaç duymaz. Ancak unutulmamalıdır ki, karanlık da aydınlık kadar bizim biyolojik saatimizin bir çarkıdır. Uyanma ve uyuma ritmimiz, karanlık ile büyük ölçüde ilişkilidir. Geçtiğimiz yüzyılda yapılan birçok araştırmada kadınların göğüs kanserine yakalanma oranlarıyla, gece ışıklandırmasının ve ışık kirliliğinin olduğu yerler arasında direkt bir bağlantı olduğu ileri sürülmüştür. 2009 yılındaki bir başka araştırmada ise gece uyku saatlerindeki ışığın uyku düzenini bozduğu ve melatonin salgılanmasını bastırıldığı keşfedilmiştir. Bu hormonal düzensizlik, uzun vadede sağlık açısından büyük risk taşıyabilmektedir. Işık kirliliğinin psikolojik olarak olumsuz etkiler yarattığı da ispatlanmıştır.

Zamanın başlangıcından beri gezginler,

şairler, filozoflar, bestekarlar ve ressamlar; hepsi yıldızlardan ilham almışlardır. Her kültürde olduğu gibi bizim kültürümüzde de yıldızların önemli yeri vardır. Şehir ışıklarından uzaklaşmayan, karanlık gökyüzünün güzelliğini seyredemeyen bugünün insanının bu kültüre katkıda bulunması olanaksızdır.

Işık Kirliliği ve Astronomi

İster amatör olsun ister profesyonel tüm astronomlar için ışık kirliliği en büyük problemdir. Gözlemler sırasında ışık kirliliği olan bir gökyüzünde yıldızların kontrastı azalır ve görüntüleri bulanıklaşır. Gözlemciler bu sorunu aşmak için ışık kirliliğinin az olduğu bölgelere giderek gözlem yapmayı tercih ederler. Birçok astronom, ışık kirliliği olan alanlarda gözlem yaptığından, yapay ışığı bastıran, dar-bant filtre (narrowband filter) ve taşan ışığın teleskoba girmesini engelleyen "ışık kalkarı (light shield - dew shield)" ekipmanlarını kullanırlar.

Dünya Çapında Işık Kirliliği İle Savaş

Işık kirliliğinden en çok etkilenen insanlar arasında astronomlar gelir. Yıldızlarla dolu karanlık bir gökyüzüne bakabilme arzusu ile yarım yüzyıl önce ışık kirliliğinden koruma alanları yaratılmaya başlandı. 1980'lerde kurulan ve kar amacı gütmeyen International Dark Sky Association (IDA - Uluslararası Karanlık Gökyüzü Derneği) "Karanlık gökyüzü hareketi" ile ulusların dikkatini ışık kirliliğine çekebildi.

Uluslararası Astronomi Birliği (IAU) Yönetim Kurulu, 4 Temmuz 1998 de bir bildiri ile Birleşmiş Milletler'i uyararak, ışık kirliliğini önleyici her türlü çalışmayı desteklediğini duyurmuştur. Işık kirliliği ile mücadele kapsamında birçok ülkede üniversiteler nezdinde araştırmalar yapıldı. Dünya ışık kirliliği haritaları düzenlendi. Başta Amerika, İspanya, Çek cumhuriyeti olmak üzere birçok devlet yeni kanunlar, yönetmelikler çıkardı.

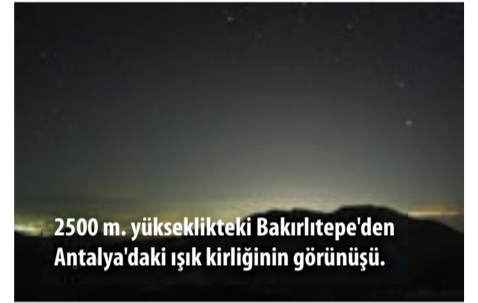
Ülkemizde Işık Kirliliği

Ülkemizde son yıllarda yapılan bir araştırmada, sadece Eskişehir'de, yanlış ışık kullanımından dolayı yılda ortalama 2.200 ailenin enerjisinin havaya uçtuğu hesaplanmış. Hakikaten Ankara, İzmir, Antalya Bursa gibi merkezlerde ışık kirliliği oranı çok fazla. Ekümenopolis İstanbul'dan hiç söz etmiyorum bile... 15 milyon insanın

yaşadığı İstanbul'da en az 2000 tane görmemiz gerekirken sadece 25 yıldız izleyebiliyoruz.

Çocuklarımız artık gökyüzü ve yıldızları bilmiyorlar. Plansız şehirleşmeden ve vurdumduymazlıktan gökyüzümüz de nasibini alıyor. Uygun ışıklandırma hiçbir belediyenin umurunda değil.

Ülkemizde, TÜBİTAK Ulusal Gözlemevi'nin girişimi ile, ilki 1998'de başlayan çalışmalar bile, günümüze kadar ışık kirliliği hakkında bir kanun çıkarılmasına yeterli olmadı. Umarız bir gün bu durum değişir!

Neler Yapmalıyız

Işıklandırmalarımızı yeteri kadar ve gerekli yerlere yapmak ışık kirliliğini önlemek adına ilk adımdır. Açık alanlarda Karpuz-küre tipi değil, yere ışık veren lambalar kullanmalıyız. Bina ve reklam panoları ışıklarını yukarıdan aşağıya doğru bakacak şekilde konumlandırmalıyız. Projektörleri en az 15 metrelik direklerle ve baş aşağı duracak şekilde yerleştirilmelidir.

Gerekirse zamanlayıcılar kullanarak gereksiz aydınlatmaları, ışıklı ilan ve reklam panolarını, vitrinleri gece yarısından sonra kapatmak ışık kirliliğini azaltmak için olumlu bir hareket olacaktır. Enerjiyi daha verimli kullanan, ekonomik ışık kaynakları kullanmalıyız. Devletler ışık kirliliği konusunda araştırmalar yaptırarak, bu durumdan muzdarip yerleri tespit etmeli, ışıklandırma altyapısı ve tasarımını gerektiği gibi değiştirmelidir. Işıklandırma konusunda Ulusal standartlar geliştirilmelidir. TUG (Türkiye Ulusal Gözlemevi)'un da bulunduğu Antalya- Saklık gibi yerler gözlem alanları olarak koruma altına alınmalıdır. Vatandaşların bilinçlendirilmesi için konuyla ilgili toplantılar, eğitimler verilmelidir.

Son olarak söylemek isterim ki, tekniksel gelişmelerimizin sonucu parlak bir ışık topuna çevirdiğimiz dünyamızda kendimizi evrenden soyutlamış bir halde yaşıyoruz. Işık kirliliği sayesinde kainattaki yerimizi unutuyoruz. Gündüz, gece ve yıldızların ritmini kaçırıyoruz. Aslında tam kafamızın üzerindeki içinde yer aldığımız göksel adamız Samanyolu'nu görerek, varlığımızı ve büyüklüğümüzü bir kez daha sorgulamamız gerekmez mi?

Sokak Aydınlatması

Yanlış

Doğru

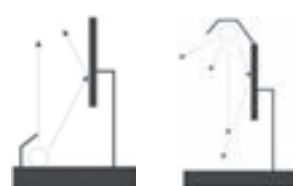
Duvar Aydınlatması

Yanlış

Doğru

Pano Aydınlatması

Yanlış

Doğru

ANKARA MON AMOUR*

Ebru Basa

Doğma büyüme Ankaralıyım ben ama sadık bir Behzat Ç. izleyicisi sayılmam ve Gençlerbirliği ya da Ankaragücü taraftarı da olmadım hiç –takdir edersiniz ki var böyle bir kesişen küme- ama Ankara'yı seviyorum ve çocukken sevdiğim Ankara'dan geriye pek bir şey kalmamış olsa da hafızam tamamen tahrir olana kadar belli ki sevmeye devam edeceğim.

Belki şehrimizin levanten bir geçmişi yok -üstelik de hatırı sayılır bir gayrimüslim nüfusu barındırmış olmasına rağmen- ve evet denizi de yok- ya da bir nehirle ikiye de bölünmemiş ama olsun varsın. Eskiden şehrimizde bir yazlık Ferah sineması vardı mesela, sonra Kavaklıdere şarap fabrikası ve üzüm bağları vardı ayrıca bizzat bendenizin Tandoğan'daki havuzun kenarında oturmuşluğum vardır, Emek İşhanının duvarındaki Kuzgun Acar rölyefini (yerinden sökülüp eritildiğini biliyor musunuz) görmüşlüğüm vardır, Ankara Garındaki büfenin pek elegan buvet neonunu hatırlıyorum, Bira Fabrikasını, Süt Fabrikasını, Karınca Sinemasını, Kavaklıdere Sinemasını, Sinema 70'i (çok tipik değil mi kuruluş tarihi belli beri yandan üç film birden'ciydi bu), Milka Pastanesini ve Set Kafeteryayı da hatırlıyorum hala.

Annem ve dayım Hacıbayram'da büyümüşler. Küçükken anneannem ve dedemle giderdik Hacıbayram'a. Annem İsmetpaşa Kız Enstitüsünden, babam ve dayım Gazi Lisesinden mezun. Anneannem ve dedem her ikisi de Ulus'taki PTT Telefon Başmüdürlüğünden emekliler. Anneannem ayrıca kısa bir süre "Adliye Vekaletinde" ve yine kısa bir süre için " ve fakat Hasan Ali Yücel'in zamanındaki Maarif Vekaletinde" çalışmış.

Şekerci Melihanımların konağında kiracı imişler, iki çocukları da burada dünyaya gelmiş. Caminin çok yakınındaki bu konağın temelini görmek mümkündür birkaç yıl öncesine kadar ve ben de bazen Kaleye çıkacağım vakit yolumu oradan geçirirdim. Bundan beş yıl kadar önce bir yakınımın cenazesi için gitmişim, sağlık sorunları yaşadığım bir dönemdi ve nekahat evresindeydim, dolayısıyla uzun süre ayakta kalamadım ve caminin avlusuna bakan, namaza durmuş cemaate hayli yakın bir banka çöktüm. Cüppeli Ahmet Hoca kılığında bir adam eteklerini savura savura üzerime gelerek bana cennet ve cehennem varlığını hatırlattı kibarca ama inatla kalkmadım. Ankara'nın toplumsal dokusuna da fazlasıyla nüfuz ettiğini düşündüğüm bu gerici küstahlık karşısında bugün artık zorunlu olmadıkça adım atmak istemediğim bir yer oldu Hacıbayram.

Oysa anneannemin ve annemin halasının vualetli şapkaları ve şanel tayyörleriyle Posta Caddesinden aşağı seğırtirken bir fotoğrafı var ki sınırsız bir Avrupa başkentinde yürümektedir. Bu insanlar neredeyse bütün gençlik ve orta yaşlılıklarını Ulus'ta geçirmişler; şehrin o zamanki merkezinde-Cumhuriyetin kurulduğu ve Kalenin eteklerine doğru kamu kurumlarının bir nevi yığıldığı ya da yayıldığı alanda.

Kentli Olmak

Kentte doğmuş- büyümüş olmak yani göçmemiş olmak -kavramın tarihsel kökenine sadık kalmak ve küçüğünü büyüğünü karıştırmamak koşuluyla- aslında adli adınca burjuva olmak anlamına geliyor. Eğer yaşadığınız şehir yeni kurulan bir rejimle aynı paralelde inşa ediliyorsa şehirleşme sürecinin kendisi sizin kişisel tarihinizin de mütemmim cüzü oluyor. Şehir sizsiniz artık ve kentsel envanter de sizdedir.

Bizimkilerin kişisel tarihinde de işte Yüzüncü Yıl Çarşısı, Karpiç Lokantası, Etnoğrafya Müzesi, kumbara şeklindeki İş Bankası saati, Ulus Çarşısı, Çarşıdaki İstanbul Eczanesi, Akman Pastanesi gibi kentsel mekan ve varlıklarla Vatan Cephesi, Milli Şefçilik, antikomünizm-antisovyetizm hemhal olmuş kaçınılmaz olarak. Haddime düşmez fakat bu korporatist eğilimlerde faşizmden kaçıp gelen sevgili Alman mimarlarımızın Anadolu bozkırındaki bir kasabadan bir Gotham City dekoru yaratmaya çalışmalarının da payı var zannınca.

Mücadele Alanı Olarak Kent

Kentin ana eksenini üzerindeki ikinci meydanın ve farklı kentsel mekanların öne çıkmasında toplumsal mücadelelerdeki yükselişin payı olmuş gibi görünüyor. 1950'de Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesinde bir hareketlilik var; aralarında Niyazi Berkes ve Behice Boran'ın olduğu akademisyenler Barış Derneği adına Kore savaşını protesto eden bildiriler dağıtırken gözetim alıyorlar, Siyasal Bilgiler ve Hukuk fakültesi öğrencilerinin eylem alanı da Kızılay; 27 Mayıs'tan önceki 555K eylemi Kızılay'da gerçekleşiyor, Harp Okulu öğrencileri yürüyüştür.

Sevgi Soysal henüz tutkulu perçemiyle oynamaktadır mecazen ve aslında hakikaten de Meydan sahnesinin oyuncularından. Edebiyatımızdaki en sinematografik anlatıma sahip romanlardan birini, Yenişehir'de Bir Öğle Vaktini şehrimizde yazar. Politika gazetesinde çalışır Altan Öymen'le birlikte -büroları Emek İşhanındadır. 12 Mart'ta tutuklanır; Mamak'ta yatar Behice hanımla birlikte -Yıldırım Bölge Kadınlar Koşuşu'nu yazar. Çıkar Adana'ya sürgün edilir, Şafak'ı yazar. Döner Ankara'ya gelir Yürümek'i yazar, yine yargılanır. Adalet Ağaoğlu da Ankara'da yazır Bir Düşün Gecesini. Kardeşi Güner Sümer Ankara'da sahneler oyunlarını. Başar Sabuncu, Özdemir Nutku Ankara'dadır. Olağanüstü Erkan Yücel Ankara'dadır. Devrim için Hareket Tiyatrosu, Halk Oyuncuları ve elbette Ankara Sanat Tiyatrosu oyunlarını kapalı gişe oynar.

Türkiye'nin en özgün tarihsel kesitlerinden biri olan 1961-1971 arasındaki bu on yıllık dönem "ağaçların bile sola eğildiği" bir dönemdir ve kentsel mekanlarda da bu siyasal-ideolojik-kültürel ağırlığı hissederiz; bu dönemde aydın olmanın ön koşulu solcu olmak olmuştur.

Kişisel Tarihimde Kent

Bizimkilerin kişisel tarihlerindeki kırılma da bu dönemde ve bir mekansal değişiklikle gerçekleşmişti. Ben iki yaşındayken Küçükesat'a taşındık; burası bir kurtarılmış bölgeydi o tarihte (Hadi söylüyorum 1970). Mahallenin çevresinde zaman zaman benim ilkokul öğretmenimin kızı ya da komşumuzun oğlu gibi kimi tanıdık olan kimini de hiç tanımadığımız "devrimci abi ve ablalarımız" nöbet tutardı. Bu ağabeylerimizden biri ve en yakışıklısı da Erdal abimizdi; Erdal abim -Erdal Ayrancı, komşumuz Mürüvvet teyzenin oğlu- 12 Eylül'de gördüğü ağır işkencelerden sağ kurtulmayı başardı, Sivas'ta katledildi.

Bana kalırsa tanıdığım herkes solcu ve ya Devrimci Yol sempaticisi ya da militanıydı çünkü babam Dev-Yol'cuydu ve Tek Yol Devrim yazan bir apartmanda oturuyorduk. Babam beni arada bir bugün artık paravan bir dernek olduğundan kat'i surette emin olduğum Hemşinliler Derneğine ya da Zafer Çarşısındaki Toplum Kitabevine götürürdü. Buralarda da babama benzeyen parkalı, pos bıyıklı, çok sigara içen adamlar olurdu ve benimle bir erişkin edasıyla konuşmalarına bayılırdım.

Derken 12 Eylül oldu ve tüm o tanıdıklarım, tanıdıklarımız, sevdiğimiz tutuklandılar, ağır işkencelerden geçtiler. İdamla yargılananlar, idam edilenler, müebbet hapse mahkum olanlar oldu. Bu yiğit kadın ve erkeklerin kişisel yokluklarının kahrediciliği bir yana toplumsal yaşamdan eşitlik-özgürlük fikriyatının hem ideolojik ve siyasal planda ve hem de örgütlülük anlamında buharlaşmasıyla birlikte tam bir dekadans/çürüme ve gericilik dönemine girdik. Bu rejim değişikliğinin de kendi kültürel kodları var elbet ve bir önceki dönemden devralınan kodlar çözülüp ayrıştırılırken yurttaşlık bilincinden de kamusal fayda, eşitlik, özgürlük, adalet fikriyatı ayıklanıyor -yerini ilanihaye piyasaya bırakmak üzere.

Hani diyorlar ya Türkiye'de edebiyattan, sanattan, resimden, müzikten solu çıkarın elinizde ne kalır?

Son yirmi yılda Ankara'nın uğradığı kentsel dönüşüm saldırısı ve yarattığı fiziksel tahribat artık benim de aklımın sınırlarını ve görsel belleğimi zorluyor; kentsel hafızamdan sola ait ideolojik-siyasal-kültürel kodların ayıklanması durumunda geriye bağlanacak pek de bir şey kalmıyor gibi. Ama umut tükenirse insanlık da tükenmiş. İnsanlığın tarihsel birikiminden umutluyum ben; hem kul eliyle yapılan kul eliyle düzeler derler-siz ne dersiniz?

*Şükran Yiğit'ten izinle

Angara Öyküleri - 2

Kasa Hangi Aşamada Atılır

Serdar Gülsöken

- Akşam kaçta kadar açsınız?

- Yedi buçuğa kadar hanımefendi, yedi buçuğa...

Dedikten sonra düşündü Ayhan, keşke satmasaydım geçen sene Şarköy'deki yazlığı.

Soysal'daki bu dükkanı açtığınan beri yani tam yirmi bir yıldır hep kıt kanaat yaşıyordum ama bu son sene hepsinden beterd. Yazlığın parası da tükenmek üzereydi, keşke onu satacağıma burayı devredip göçseydim oralara düşüncesi çıkmıyordu aklımdan, o para da annesinin altınları gibi eriyip gitmişti gözlerinin önünde.

Bu ay kapanış saatini merak eden bu onuncu kadını, bunların hepsi içeri girip bir kazağa ya da pantolona bakıyor, hatta kimisi üzerinde deniyor, işte bu kesin alacak diye düşünürken, hanımefendi hızla kapıya doğru ilerliyor ve çıkarken soruyor;

- Akşam kaçta kadar açsınız? ya da,

- Pazar günleri açık mısınız?

Önceleri kadınlar hala beni beğeniyor galiba, akşam uğrayıp kazağı alacak sonra da

"haydi Sakarya'da birer bira içelim" diyecek diye düşünmüştü. Epey kırılaşmasına rağmen saçları dökülmemiştik pek, göbeği ise yokla az arasındaydı. Sonrasında bunun böyle olmadığına hükmetti, çünkü erkekler de gömlek ya da ceket bakıp, aynı soruları sorup hiçbir şey almadan çıkıyorlardı. Ayrıca ne akşam ne de açık oldukları pazarlar bu soranlardan hiçbiri geri gelmiyordu!

En sonunda gerçeği anladı; parasızlıktan içeri bile çekinerek giren insanlar,

tezgahtaki kişiyi yordduğu için bir şekilde ümit vererek çıkıyor, böylelikle onu mutlu ettiğini zannediyordu. İkinci grup ise arkasından küfür edilmisin diye böyle söylüyordu. Başka kaçış yollarını da birer birer öğrenmişti, daha doğrusu öğretmişti müşteriler yıllar içerisinde...

Herkes kendince bir son cümle buluyordu, daha doğrusu bulduğunu zannediyordu. Aslında hepı topu 6-7 mazeret vardı;

- Bir boy büyüğü kalmadı mı, tüh!, yahut öğle tatilindeyse;

- Eyvah mesaim başlayacak az sonra. İş çıkışı kesin uğrarım, balık eti kadınlar;

- Birkaç kilo daha vereyim kesin gelip alacağım, kredi kartının yeni olduğu, dükkanda pos makinesinin olmadığı yıllarda;

- Visa geçmiyor mu? Ama yanımda nakit yok...

Özal'lı yıllardan itibaren;

- Şu dövizimi bozdurup geliyorum, yılbaşlarında;

- Siz hediye paketi yaparken ben bankadan para çekeyim...

Bunları düşünürken epeydir vitrine bakmakta olan genç adam içeri giriverdi;

- Vitrindeki merserize yeleği görebilir miyim?

- Tabi beyefendi, deyip hemen raftan aldı bir tane ve usta hareketlerle önüne seriverdi. Genç adam yeleği evirip çevirmeye başladı, eliyle okşadı, dikiş yerlerini zorladı, içindeki etiketten yüzde kaçının pamuk, kaçının sentetik olduğuna da baktı, en son üzerine tuttu, aynaya bakarken sordu;

- Deneme şansım var mı acaba?

- Tabi efendim, buyurun kabinimiz bu tarafa.

Adam yeleği denerken o düşünüyordu, iyi giyimli, borsacı en azından banka müfettişi

gibi bir havası var, buralara pek düşmez böylesi ya. Kesin alıcı ama, gözünden tanımam alıcıyı, ayakkabıları da İtalyan galiba, hey yavrurum insan sarrafı olduk bu işte be, üstelik pazarlık da etmeyecek birine benziyor, fiyat bile sormadı henüz ama pazarlık etse de inirim 45'e, dövizci sorsa dolara çevirir söylerim, ulan zorlarsa zararına bile bırakırım.

Siftahsız kapattığı dördüncü günden sonra aylardır biriken kirayı nasıl ödeyeceğini düşünüp duruyordu zaten.

Genç adam kabininden çıktı, bir sağa bir sola dönerek aynadan kendisine bakmaya başladı. Fazla beklemeden harekete geçmek gerek deyip atıldı yılların tecrübesiyle;

- Çok güzel durdu, pantolonunuza da uydu. Adam hiç konuşmayınca devam etti;

- Makinede rahatça yıkayabilirsiniz, ben de aldım hanım yıkıyor vallahi. Gene konuşmadı müşteri;

- Aynasının v yakalı modeli de var ama bu sene bu yakalar çok moda. Sonunda konuştu genç adam;

- Başka renkleri var mı?

- Hem de çok, hemen göstereyim, deyip rafa yönelirken düşünüyordu; oh be, kesin sattık bu sefer;

- Bakınız iki ton mavisi, yeşili, beji, kahverengisi, siyahı, haki, gri ve bordosu da var.

Bunları söylerken hepsinin katlarını açıp müşterinin önüne yaymaya başladı. Genç adam uzunca bir süre yeleklerle bakıp elledi, epey düşündükten sonra sordu;

- Kredi kartı geçiyor mu sizde?

- Tabi ki, hem isterseniz sekize de bölebilirim, derken şükürler olsun, saat beşte de olsa siftah geldi mi gerisi kolay diye düşünüyordu. Genç adam üzerindeki yeleği yavaş hareketlerle çıkarırken son sorusunu da sordu;

- Aslında ben kanarya sarısı bir yelek istiyordum, o renk yok galiba?

-Efendim şu an elimizde yok ama

depoda var, 15 dakikada getirtirim. Genç adamın suratı mı ekşidi ona mı öyle geldi tam anlayamadı ama adam tezgahın üzerine koyduğu deri çantasını alırken ekleyiverdi;

- O zaman ben 15 dakika dolaşıp geleyim.

- Nasıl isterseniz ama beklerken size bir çay ısmarlayabilirim.

- Yok yok teşekkürler, bu arada köşedeki saatçiye de bakıp gelirim, görüşürüz, dedi ve oldukça hızlı bir şekilde uzaklaştı. Ayhan, kısa bir tereddütten sonra telefona sarılıp Aslanlı Toptancılık'ın deposunu aradı;

- Vedat abi bana 2012/Sonbahar-Kış yeleğin kanarya sarısından bir tane gönderir misin, aman biraz hızlı getirsin çocuk gözünü seveyim.

- Tamam abi, verme kredili abi. Peşin öderim abi...

Kendim içeyim bir çay bari. "İsmail bir çay, duble olsun" diye bağırırken düşünüyordu, hak ettik çayı be...

- Tamam İsmail'im, bu ay sonunda kapatacağım çay hesabını, söz...

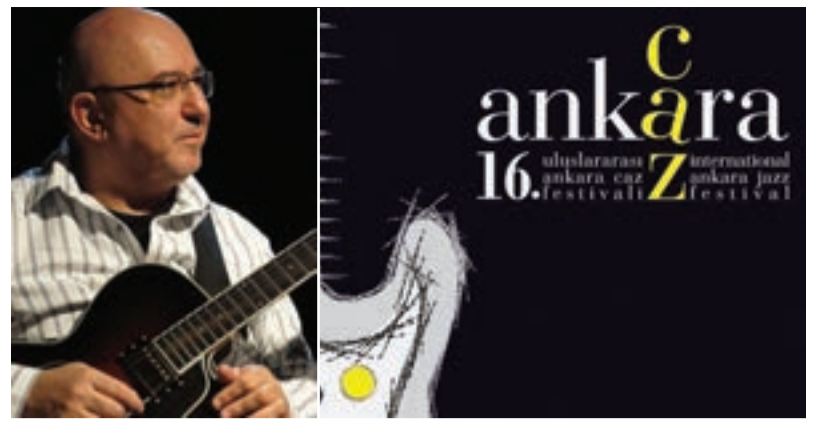
Saat sekize geliyor, adamcağzın başına bir şey mi geldi acaba? Biraz daha bekleyim kesin gelecek, çok güvenilir bir tipi vardı, ya gelmezse, yok gelir gelir, zaten gelmezse eve nasıl gideceğim, son parayı da Aslanlı'ya verdik, al işte şimdi de gece bekçisi geliyor;

- Nee, pasajın kapanış saati mi geldi. Kaçta kapanır bu pasaj? Hatta şöyle sorayım; akşam kaçta kadar açsınız Durmuş efendi, çıkışta birer bira içelim mi? Yok bir şey kendi kendime konuşuyorum. Hem Gama çarşısı dokuza kadar açılmış biliyor musun, yöneticisiyle mi konuşayım, başlarım yöneticisine, ben kalıyorum dükkanda, evet burada yatacağım bu gece, noolmuş...

Tamam la Durmuş, ara yöneticiyi, istersen polisi de ara, hatta başbakanı, ben de yazar kasayı alayım kucağıma...

	Büyük Tiyatro	Cüneyt Gökcer Sahnesi	Sinasi Sahnesi	Küçük Tiyatro	Aktin Sahnesi	Altındağ Tiyatrosu	İrfan Şahinbaş Sahnesi	Stüdyo Sahne	Oda Tiyatrosu	
01	Cuma	HÜRREM SULTAN	CYRANO DE BERGERAC	YASTIK ADAM	SOĞUK BİR BERLİN GECESİ	33 VARYASYON	BİR HİLAL UĞRUNA	JERRY VE TOM	EURIDICE'NİN ELLERİ	01
02	Cumartesi (M)			YASTIK ADAM	SOĞUK BİR BERLİN GECESİ	33 VARYASYON	BİR HİLAL UĞRUNA		EURIDICE'NİN ELLERİ	02
02	Cumartesi (S)		CYRANO DE BERGERAC	YASTIK ADAM	SOĞUK BİR BERLİN GECESİ	33 VARYASYON	BİR HİLAL UĞRUNA		EURIDICE'NİN ELLERİ	02
03	Pazar (M)									03
03	Pazar (M)	HÜRREM SULTAN	CYRANO DE BERGERAC	YASTIK ADAM		33 VARYASYON	BİR HİLAL UĞRUNA	JERRY VE TOM		03
04	Pazartesi									04
05	Salı	HÜRREM SULTAN	CYRANO DE BERGERAC	*TAHSİS				JERRY VE TOM	KREM KAMEL	05
06	Çarşamba		CYRANO DE BERGERAC	TAHSİS	BEN ÖDÜYORUM	BİR DELİNİN HATIRA DEFTERİ	SİNİK KADAR HOCAM OLSUN BAŞIMDA BELİNSİZ	JERRY VE TOM	KREM KAMEL	06
07	Perşembe		CYRANO DE BERGERAC	TAHSİS	BEN ÖDÜYORUM	BİR DELİNİN HATIRA DEFTERİ	SİNİK KADAR HOCAM OLSUN BAŞIMDA BELİNSİZ	CESARET ANA VE ÇOCUKLARI	KREM KAMEL	07
08	Cuma	HÜRREM SULTAN	CYRANO DE BERGERAC	TAHSİS	BEN ÖDÜYORUM	BİR DELİNİN HATIRA DEFTERİ	SİNİK KADAR HOCAM OLSUN BAŞIMDA BELİNSİZ	JERRY VE TOM	KREM KAMEL	08
09	Cumartesi (M)			TAHSİS	BEN ÖDÜYORUM			CESARET ANA VE ÇOCUKLARI		09
09	Cumartesi (S)		CYRANO DE BERGERAC	TAHSİS	BEN ÖDÜYORUM	BİR DELİNİN HATIRA DEFTERİ	SİNİK KADAR HOCAM OLSUN BAŞIMDA BELİNSİZ		KREM KAMEL	09
10	Pazar (M)									10
10	Pazar (M)	HÜRREM SULTAN		TAHSİS	BEN ÖDÜYORUM		SİNİK KADAR HOCAM OLSUN BAŞIMDA BELİNSİZ	JERRY VE TOM		10
11	Pazartesi			**TAHSİS						11
11	Salı	AŞK HASTASI	CYRANO DE BERGERAC	DOLORES CLAIBORNE	VENEDİK TACİRİ	33 VARYASYON	KIŞ GELMEDEN	JERRY VE TOM	EURIDICE'NİN ELLERİ	12
13	Çarşamba		CYRANO DE BERGERAC	DOLORES CLAIBORNE	VENEDİK TACİRİ	33 VARYASYON	KIŞ GELMEDEN	YASTIK ADAM	EURIDICE'NİN ELLERİ	13
14	Perşembe		CYRANO DE BERGERAC	DOLORES CLAIBORNE	VENEDİK TACİRİ	33 VARYASYON	KIŞ GELMEDEN	YASTIK ADAM	EURIDICE'NİN ELLERİ	14
15	Cuma	AŞK HASTASI	CYRANO DE BERGERAC	DOLORES CLAIBORNE	VENEDİK TACİRİ	33 VARYASYON	KIŞ GELMEDEN	JERRY VE TOM	EURIDICE'NİN ELLERİ	15
16	Cumartesi (M)			DOLORES CLAIBORNE	VENEDİK TACİRİ	33 VARYASYON	KIŞ GELMEDEN	YASTIK ADAM		16
16	Cumartesi (S)		CYRANO DE BERGERAC	DOLORES CLAIBORNE	VENEDİK TACİRİ	33 VARYASYON	KIŞ GELMEDEN		EURIDICE'NİN ELLERİ	16
17	Pazar (M)									17
17	Pazar (M)	AŞK HASTASI	CYRANO DE BERGERAC		VENEDİK TACİRİ	33 VARYASYON	KIŞ GELMEDEN	JERRY VE TOM		17
18	Pazartesi			**TAHSİS						18
19	Salı	KERBELÂ	AŞK HASTASI	***TAHSİS	BEN ÖDÜYORUM	FOSFORLU CEVRİYE	YOSUNLAR	BEKLEYİŞ - KARINÇALAR	HÜZZAM	19
20	Çarşamba		AŞK HASTASI	TAHSİS	BEN ÖDÜYORUM	FOSFORLU CEVRİYE	YOSUNLAR	CESARET ANA VE ÇOCUKLARI	HÜZZAM	20
21	Perşembe		AŞK HASTASI	TAHSİS	BEN ÖDÜYORUM	FOSFORLU CEVRİYE	YOSUNLAR	CESARET ANA VE ÇOCUKLARI	HÜZZAM	21
22	Cuma	KERBELÂ	AŞK HASTASI	TAHSİS	BEN ÖDÜYORUM	FOSFORLU CEVRİYE	YOSUNLAR	BEKLEYİŞ - KARINÇALAR	HÜZZAM	22
23	Cumartesi (M)		AŞK HASTASI	TAHSİS	BEN ÖDÜYORUM	FOSFORLU CEVRİYE	YOSUNLAR	CESARET ANA VE ÇOCUKLARI		23
23	Cumartesi (S)		AŞK HASTASI	TAHSİS	BEN ÖDÜYORUM	FOSFORLU CEVRİYE	YOSUNLAR		HÜZZAM	23
24	Pazar (M)									24
24	Pazar (M)	KERBELÂ		TAHSİS	BEN ÖDÜYORUM		YOSUNLAR	BEKLEYİŞ - KARINÇALAR		24
25	Pazartesi									25
26	Salı	HÜRREM SULTAN	CYRANO DE BERGERAC	DOLORES CLAIBORNE	*ÇİRKİN	BİR DELİNİN HATIRA DEFTERİ	BİR HİLAL UĞRUNA	JERRY VE TOM	KONTRABAS	26
27	Çarşamba		CYRANO DE BERGERAC	DOLORES CLAIBORNE	ÇİRKİN	BİR DELİNİN HATIRA DEFTERİ	BİR HİLAL UĞRUNA	YASTIK ADAM	KONTRABAS	27
28	Perşembe		CYRANO DE BERGERAC	DOLORES CLAIBORNE	ÇİRKİN	BİR DELİNİN HATIRA DEFTERİ	BİR HİLAL UĞRUNA	YASTIK ADAM	KONTRABAS	28

Festival Ankarası Cazla Dolu...

Zeynep Ömür Yılmaz

Bu şehrin kültürel ve sosyal yaşamı için çok önemli olan Ankara Caz Festivali'ni düzenleyen Ankara Caz Derneği, oluşuma ilk olarak 1996 yılında "Ankara Caz Günleri" ile başlamış. 16 senedir de Ankara'lıları bu uluslararası festivalle buluşturuyor. Diğer birçok festivalden farklı olarak her yıl bir tema ile karşımıza çıkan festivalin bu yıl ki teması ise "Cazın Gitarla Dansı". Dünyanın dört bir tarafından gitar sanatçıları geliyor Ankara... Bunun sonucu olarak da bu sene, gelenekselleşmiş HVKK Cazın Kartalları Orkestrası açılış konserinin özel konuğu, Türkiye'nin en önemli caz gitaristlerinden, usta müzisyen Neşet Ruacan'dı. Festivale çok güzel bir başlangıç yapmış oldu caz severler.

Türk Armoni Yıldızları Orkestrası ile Melis Sökmen'in birlikte gerçekleştirecekleri konserle devam edecek olan festivalde, yurt dışından gelecek olan sanatçıların yanı sıra, birçok başarılı Türk gitar sanatçısı var. En önemlilerinden biri olan Önder Focan, üç bölümden oluşacak olan konserinin ilk bölümünde Ozan Musluoğlu ve Ferit Odman'la birlikte, yaptığı özel düzenlemeleri, ikinci bölümde Şenova Ülker ve Bulut Gülen'in katılımıyla "36 mm Biometric" albümünden parçaları ve son bölümde de, önemli bir caz vokalı olan Ankara'lı müzisyen Meltem Ege'nin katılımıyla yakın zamanda birlikte çıkardıkları "Songbook" albümünden şarkıları seslendirecek.

Sıkı Durun, Müthiş Bir Festival Geliyor!

Bir diğer önemli caz gitaristi Bora Çeliker, quartet olarak vereceği konserinde "Borabook" albümünden parçalara da yer verecek. Sanatçıya, Burak Bedikyan, Matt Hall ve Ferit Odman gibi önemli müzisyenler eşlik edecekler.

Çalışmalarını Viyana'da sürdüren Alp Bora ezgilerini Anadolu'nun zengin müzik mirasından da etkilenerek oluşturuyor. Kendi adını taşıyan Alp Bora Quartet ile caz

severlerin karşısında olacak. Bir diğer etkinlik "Guitar Summit" adında ve üç değerli gitaristin konserlerinden oluşacak. İlk bölümde Şinasi Celayıroğlu Dörtlüsü, ikinci bölümde yakın zamanda çıkaracağı albümü ile aynı adı taşıyan "Patika" konseriyle Bilal Karaman ve üçüncü bölümde de birçoğumuzun farklı gruplardan tanıdığı Akın Eldes'in trio olarak çalacağı konser yer alıyor. Trio Mrio, festivalin önemli konserleri arasında... Türkiye'nin önemli gitaristlerinden biri olan Sarp Maden, Çağlayan Yıldız ve Volkan Öktem ile trio olarak festivalde yer alacak. Ankaralı müzisyenlerden Murat İşbilen, flamenko-latin tarzında güzel bir konserle, Onur Aymergen Trio ve Cenk Erdoğan ise birlikte yer alacakları ortak bir performansla müzik severleri cazla buluşturacak.

Ahmet Kanneçi konseri en merak edilen konserler arasında elbette. İlk kez caz performansı sergileyecek olan gitar virtüözü, sanat yönetmenliğini Özlem Oktar Varoğlu'nun yaptığı bu programda Bach'tan Livalneli'ye, Shostakovich'ten Bolling'e uzanan bir yelpaze ile adeta Ankara'yı müziğe doyuracak. Ankaralı müzik severlerin de çok sevdiği bir isim: Bülent Ortaçgil... Ankara doğumlu olan duayen, besteci ve söz yazarı kişiliği yanında bir gitar sanatçısı aynı zamanda. Değişmeyen kadrosu Baki Duyarlar, Gürol Ağırbaş ve Cem Aksel'le festivalin önemli konukları arasında.

Festival temasının dışında, ama çok önemli üç Türk müzisyen daha var programda: 1990 Amsterdam doğumlu genç müzisyen Karsu, çeşitli müzik türlerini ve geleneksel Türk müziğini zengin ve çok katmanlı sesiyle, cazla harmanladığı tarzı ile festivale yurt dışından konuk olacak bir Türk müzisyen.

Çok önemli bir caz vokalı olan, geçtiğimiz senelerde kendi besteleri ve sevdiği türkülerini caz formunda seslendirdiği iki albümü ile müzik dünyasında yer alan Jülide Özçelik, güzel sesiyle ilk kez festivalde yer alacak.

Uluslararası boyutta ülkemizi temsil eden usta müzisyen Kerem Görsev ise, son yıllarda birlikte birçok konserde yer aldığı Kağan Yıldız ve Ferit Odman'la oluşturduğu triosu ile her biri ikişer Grammy ödüllü Alan Broadbent ve Ernie Watts ile Başkent Üniversitesi Yaylı Çalgılar Orkestrası'nın eşliğinde kaçırılmaması gereken bir konser verecek.

Yurtdışından Önemli Konuklar

Festivalin yurt dışından gelecek olan konukları yine çok önemli isimler. Neko adlı grubuyla çalacak olan İtalyan Francesco Diodati modern cazın önemli örneklerinden oluşan ilk albümü "Purple Bra" ile Ankaralılarla buluşacak. Festivalin en renkli isimlerinden biri hiç şüphesiz Vietnam asıllı Fransız müzisyen Nguyen Le. Trio olarak çalacağı "Saiyuki" adlı konserinde telli çalgı 'koto' ile bizlerle olacak.

Klasik caz severler için kaçırılmaması gereken bir konser de Philipp van Endert Trio konseri. Otuzdan fazla albümde adı geçen müzisyen aynı zamanda 2006 German Record Award adayı. Doğu ezgilerini batının rock, elektronik ve caz müzikleri ile harmanlayarak oluşturduğu tarzı ile Tunuslu udi Dhafer Youssef, quartet olarak çalacağı konseriyle müzik severlere inanılmaz bir müzik şöleni yaşatacak.

Son olarak müzikal komedi ile yarattığı kendine özgü tarzı ile bir diğer renkli isim İtalyan Antonio Forcione. Müzisyen ilk olarak 13 yaşında kendi grubuyla İtalya turuna çıkmış yetenekli bir gitar sanatçısı.

Venedik - Ankara Festival Kardeşliği

Gördüğümüz gibi her bir konseri kısaca yazmanın bile zor olduğu müthiş bir festival bekliyor bizi.

Yeni ve güzel bir haber daha: Venedik Caz Festivali, Ankara Caz Festivali'ni kardeş festival ilan etmiş. Bu, festivalin uluslararası anlamda ne kadar tanındığının da bir göstergesi elbette.

Müziğe doyacağımız, saydığımız konserlerin birçoğuna şahit olabileceğimiz bir festival dilerim; hem kendim, hem de sizin için. Müzikle kalın!

19 Ocak, Agos'un Önü... "Işık Sadece Birazcık Işık"

Nur Yılmazlar

19 Ocak sabahı uyandığım da İstanbul pırl pırl bir güneşle adeta hey insanlar sokağa çıkın sokakta hayat var der gibiydi. Ocak ayı soğuşundan, kasvetinden eser yoktu havada. Saatler ilerledi ve 6 yıl önce sokak ortasında kalleşçe bir çocuk/ajan Simitt tarafından sırtından vurularak öldürülen aydın, yazar, gazeteci, Ermeni asıllı Hrant Dink'in ölümünü affetmeyen, unutmayan ve adalet isteyen bizlerin bu olayı anmak ve protesto etmek için sokağa çıkacağımız 13.00'a doğru hava kapanmaya, gözyüzü karmaya ardından da bardaktan boşanırcasına yağmur yağmaya başladı. Sokakta sadece hayat değil bazen kalleş tuzaklar ve ölüm de var der gibi..

Saat 15.00'te Şişli Merkez camii avlusu tıklım tıklım dolmuştu Ellerde "Hrant için adalet için", "Gelenegi terk et, katilleri teslim et", "Faşizme inat kardeşimsin Hrant" pankartları ile binlerce insan sağanak yağmur altında "Biz bitti demeden bu dava bitmez" sloganları ile Hrant'ın yıllarca çalıştığı ve önünde katledildiği Halaskargazi caddesindeki Agos gazetesine doğru yürümeye başladık. Gazetenin penceresinden Hrant'ın geniş ve sıcak gülümseyen yüzü bizi selamladı. Rakel Dink kortejin en önündeydi, her zamanki olgun acısını içinde taşıyan, gözyaşını içine akıtan, eşini yok eden karanlığa karşı, onunla omuz omuza kalabalıklara örnek olan bir kadın.

Agos'un penceresinden konuşmalar yapıldı. 6 yıl süren adalet ve hukuk mücadelesinde tetikçiden başka yargılananı olmayan davada "bu tutmuş, bu kesmiş, bu pişirmiş..." çocuk tekerlemesini anımsatan cinayet sürecinin tüm sorumlularının yargılanması orada toplanan bizler için Hrant'a karşı bir vicdan borcu olduğu kadar, aydınlık ve güvenli yarınlar demektir. Hani bana diyenlerden olmadık, vicdan denizi olduk. Agos'un önünde, hep bir ağızdan "Biz bitti demeden bu dava bitmez" dedik.

**SOLFASOL'E
ABONE
OLMAK
İSTER MİSİNİZ?**

Solfasol, doğrudan satış yanında destekçi abone ve abonelerinin katkılarıyla yayın hayatına devam etmeyi, tüm Ankaralıları, Ankara'nın sokaklarına, meydanlarına, üniversitelerine, kahvelerine, parklarına, kitapçalarına; en uzak köşesine kadar; sonra sesimiz ve gücümüz nereye kadar yeter ise oraya kadar ulaşmayı hedeflemektedir. Solfasol'e kişisel ya da kurumsal destekçi ve abone olmak için e-postanızı bekliyoruz: abone@gazetesolfasol.com Katkı, görüş ve önerileriniz için bize yazın: bilgi@gazetesolfasol.com www.gazetesolfasol.com